

Mateřská škola, Bylany, okres Chrudim

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

„Od semínka ke stromu - rosteme, poznáváme a objevujeme svět“

Ředitel/ka: Mgr. Gabriela Kabešová, MBA

Platnost od: 1. 9. 2026

Datum: 31. 08. 2029

Verze: 1.0

1. Identifikační údaje

1.1 Údaje o škole

Identifikační údaje školy

Údaj	Hodnota
Název školy	Mateřská škola, Bylany, okres Chrudim
Sídlo	Bylany 117, 538 01 Bylany
IČO	70995419
Telefon	+420 774 447 117, +420 602 156 155
E-mail	msbylany@seznam.cz
Web	www.msbylany.cz
Statutární zástupce / ředitelka	Mgr. Gabriela Kabešová, MBA
Osoba zodpovědná za tvorbu ŠVP	Mgr. Gabriela Kabešová, MBA
Zřizovatel	Obec Bylany

Charakteristika školy

Mateřská škola Bylany se nachází v klidné části obce Bylany v okrese Chrudim, v prostředí, které dětem i dospělým poskytuje dostatek klidu, bezpečí a podnětů pro každodenní společné učení. Škola působí přirozeně, otevřeně a rodinně, což je patrné již při první návštěvě. Důležitou součástí její identity je dlouholetý, stabilní tým zaměstnanců, jenž vytváří atmosféru důvěry, sounáležitosti a vzájemného respektu.

Vzdělávání probíhá ve věkově smíšené třídě, kde jsou společně mladší i starší děti, včetně dvouletých dětí a předškoláků. Toto uspořádání podporuje přirozené sociální učení, ohleduplnost, nápodobu a vzájemnou pomoc. Starší děti se učí být vzorem, mladší mají možnost bezpečně pozorovat, zkoušet a postupně se zapojovat do společných činností. Třída je koncipována tak, aby každé dítě mělo prostor pro vlastní tempo, individuální potřeby i osobní zájmy.

- **Kapacita školy:** 24 dětí
- **Provozní doba:** 6:30–16:30
- **Typ třídy:** věkově smíšená třída Poupátka
- **Specifika prostředí:** rodinná atmosféra, otevřenost vůči rodičům, přirozený kontakt s přírodou

Významnou předností školy je rozlehlá školní zahrada a venkovní zázemí, které jsou využívány jako plnohodnotná součást vzdělávání. Děti zde běžně tráví čas při pohybových aktivitách, hrách, pozorování přírody, péči o rostliny i při sezónních činnostech. Pobyt venku je přirozenou součástí dne a není omezen pouze na příznivé počasí. Škola se nebojí vyrazit ven i v chladnějším období, za lehkého deště nebo v zimě, pokud to podmínky dovolují a jsou zajištěna bezpečnost i pohodlí dětí.

Pedagogický tým školy

Pedagogický tým Mateřské školy Bylany tvoří tři učitelky a jedna asistentka pedagoga. Součástí provozu jsou dále kuchařka, která současně plní roli vedoucí školní jídelny, a pracovnice zajišťující pořádek a čistotu. Tým je dlouholetý, stabilní a sehraný, což se pozitivně odráží v plynulém chodu školy i v celkové klidné atmosféře.

Společná práce stojí na důvěře, otevřené komunikaci a sdíleném přístupu k dětem i rodičům. Pedagogové spolu úzce spolupracují při plánování, realizaci i vyhodnocování vzdělávání. Využívají každodenní pozorování dětí, společné porady i průběžnou reflexi pedagogické práce. Asistentka pedagoga je důležitou oporou zejména při individuální podpoře dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami a při zajištění klidného průběhu činností.

- **Složení týmu:** 3 učitelky, 1 asistentka pedagoga, kuchařka/vedoucí jídelny, pracovnice pro úklid a pořádek
- **Styl spolupráce:** partnerský, respektující, založený na důvěře
- **Profesní opora:** vzájemné sdílení zkušeností, průběžná reflexe, společné plánování

Škola věnuje pozornost také profesnímu rozvoji pedagogických pracovníků. Tým pracuje s principy sebereflexe, vzájemné zpětné vazby a průběžného zkvalitňování pedagogické práce. Zkušenosti jednotlivých členů týmu se propojují tak, aby vzdělávání bylo citlivé, srozumitelné a dobře přizpůsobené potřebám dětí i rodin.

Podmínky vzdělávání

Mateřská škola Bylany vytváří bezpečné, přehledné a podnětné prostředí, v němž se děti mohou přirozeně rozvíjet po stránce osobnostní, sociální, pohybové i poznávací. Základem je laskavá

komunikace, respekt k dítěti a důsledné odmítání srovnávání či posuzování. Každé dítě je přijímáno jako jedinečná osobnost s vlastním tempem vývoje, potřebami a způsoby prožívání.

Psychosociální klima školy je postaveno na jistotě, přijetí a srozumitelných pravidlech. Děti se učí pojmenovávat emoce, řešit drobné konflikty, domlouvat se a být si navzájem kamarády. Velký důraz je kladen na ranní kruh, společné setkávání a otevřený dialog mezi dětmi a dospělými. Právě zde mají děti možnost sdílet své zážitky, přání, obavy i radosti a zároveň se učit naslouchat druhým.

- **Psychosociální podmínky:** bezpečí, důvěra, respekt, laskavá komunikace
- **Spolupráce s rodinou:** otevřenost, každodenní kontakt, individuální přístup ke každé rodině
- **Organizace dne:** stabilní režim s dostatkem prostoru pro hru, pohyb i pobyt venku
- **Životospráva:** podpora samostatnosti, zdravé stravování, klidné stolování a pitný režim
- **Věcné podmínky:** prostorné vnitřní prostředí, velká zahrada, přírodní prvky a podnětné vybavení

Škola je otevřená rodičům, kteří jsou přirozenou součástí jejího života. Běžně vstupují do prostředí školy, účastní se společných akcí, konzultací i neformálních setkání. Důvěra mezi školou a rodinou je vnímána jako podmínka kvalitního vzdělávání i emoční pohody dítěte. Mateřská škola spolupracuje také s obcí, knihovnou, seniory a základními školami, čímž dětem umožňuje poznávat širší komunitu a přirozeně vstupovat do vztahů napříč generacemi.

Charakteristika vzdělávacího programu

Vzdělávací program Mateřské školy Bylany vychází z přesvědčení, že dítě se nejlépe rozvíjí v prostředí, kde se cítí bezpečně, přijímaně a kde má dostatek prostoru pro objevování, hru, pohyb a komunikaci. Škola staví na vztazích, emocích, zdravém pohybu a každodenním kontaktu s přírodou. Její vize směřuje k tomu, aby děti vyrůstaly v atmosféře kamarádství, vzájemného respektu a radosti ze společného poznávání.

Vzdělávání je založeno na prožitkovém, situačním a projektovém učení. Děti se učí prostřednictvím skutečných zkušeností, společných činností a přirozených situací každodenního života. Učitelky působí jako citlivé průvodkyně, které sledují zájmy dětí, rozvíjejí jejich zvědavost a vytvářejí nabídku činností odpovídající aktuálním potřebám skupiny i jednotlivců.

- **Vzdělávací strategie:** prožitkové učení, kooperativní učení, situační učení, sociální učení
- **Rozvoj kompetencí:** komunikace, spolupráce, řešení problémů, učení, pohyb, samostatnost
- **Diagnostika:** průběžné pozorování, záznamy o pokrocích dítěte, citlivé vyhodnocování potřeb
- **Individualizace:** úprava činností podle tempa dítěte, jeho zájmů a aktuálního naladění

Pedagogické diagnostikování je chápáno jako každodenní, systematický a důvěrný proces. Učitelky sledují dítě v běžných situacích, v ranním kruhu, při volné hře, na zahradě i při projektových činnostech. Získané poznatky využívají pro plánování dalších kroků, pro komunikaci s rodiči i pro případnou spolupráci s odbornými pracovišti. Individualizace vzdělávání je založena na respektu k možnostem dítěte, na podpoře jeho silných stránek a na citlivém doprovázení v oblastech, kde potřebuje více podpory.

Vzdělávací obsah

Vzdělávací obsah je uspořádán do flexibilních integrovaných bloků, které se mohou prolínat, vracet se k sobě a reagovat na aktuální dění ve třídě, v přírodě i v životě dětí. Témata vycházejí z běžných zkušeností, ročních období, tradic, vztahů v rodině, života v obci i z dění na školní zahradě. Díky tomu je vzdělávání pro děti srozumitelné, živé a propojené s realitou.

Škola pracuje se čtyřmi hlavními integrovanými bloky, které tvoří základ celoročního plánování. Každý blok má svůj hlavní smysl, ale zároveň nabízí dostatek prostoru pro další témata, nápady a situace, které přinášejí děti samy. Učitelky s obsahem pracují na úrovni třídy pružně, podle zájmu dětí, aktuální sezóny i podnětů z okolí.

- **Ruku v ruce jdeme, spolu si to užijeme** – adaptace, vztahy, orientace v prostředí školy, seznamování, sounáležitost
- **Zima kolem nás, tradice v každý čas** – zimní příroda, tradice, svátky, péče o zdraví, knihy a čtenářství
- **Semínka zasejeme, v přírodě si pohrajeme** – jaro, růst rostlin, péče o zahradu, pozorování života v přírodě
- **Co svět světem stojí, stále se něco mění a poznávat vše za to stojí.** – rodina, obec, tradice, proměny života, bezpečí a orientace v okolním světě

Součástí programu jsou také pravidelné projekty a společné akce, například dílničky s rodiči, slavnosti, tematické dny, návštěvy knihovny, divadelní představení, výlety, jarmarky, eko programy nebo pasování předškoláků. Tyto činnosti podporují nejen poznávání, ale také vztah k tradicím, spolupráci, tvořivost, komunikační dovednosti a radost ze společného prožívání.

Plán autoevaluace

Autoevaluace je v Mateřské škole Bylany chápána jako přirozená součást řízení kvality školy. Zaměřuje se na to, zda se děti i dospělí ve škole cítí dobře, zda je prostředí bezpečné, podnětné a zda vzdělávání skutečně odpovídá potřebám dětí i rodin. Důležitým tématem je kvalita vztahů,

funkčnost komunikace, účinnost individualizace i využívání venkovního prostředí a projektového učení.

Škola sleduje, jak děti prožívají ranní kruh, jak se zapojují do činností, jak probíhá spolupráce mezi pedagogy a jak rodiče vnímají otevřenost školy. Hodnocena je také účinnost pedagogického diagnostikování, přiměřenost vzdělávací nabídky a podpora dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Autoevaluace je využívána nejen ke kontrole, ale především ke zlepšování každodenní praxe.

- **Oblasti autoevaluace:** podmínky vzdělávání, průběh vzdělávání, spolupráce s rodinou, klima školy
- **Cíle:** zvyšování kvality vztahů, podpory dítěte, funkčnosti organizace a smysluplnosti vzdělávací nabídky
- **Kritéria:** spokojenost dětí, otevřenost komunikace, pravidelnost reflexe, návaznost plánování na diagnostiku
- **Metody:** pozorování, hospitace, rozhovory, dotazníky, analýza dokumentace, sebehodnocení
- **Frekvence:** průběžně během roku, s pravidelným pololetním a ročním vyhodnocením
- **Odpovědnost:** ředitelka školy, učitelky, asistentka pedagoga a další zaměstnanci podle své role

Věta „**Vždy se na sebe všichni moc těšíme**“ vystihuje atmosféru školy i smysl jejího každodenního fungování. Mateřská škola Bylany je místem, kde se děti i dospělí setkávají s respektem, důvěrou a radostí ze společně prožívaného dne.

1.2 Motivační název

Od semínka ke stromu - rosteme, poznáváme a objevujeme svět

1.3 Platnost dokumentu

Tento ŠVP PV je zpracován v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání (RVP PV 2025).

Platnost dokumentu

Číslo jednací: MŠ/D/2026/10

Platnost od: 27. 8. 2026 | **Účinnost od:** 1. 9. 2026

- **Schváleno pedagogickou radou dne:** 27. 8. 2026
- **Podpis ředitelky školy:** Mgr. Gabriela Kabešová, MBA

2. Charakteristika školy

2.1 Historie a tradice

Historie a vznik mateřské školy

Historie Mateřské školy Bylany se začala psát **26. března 1974**. Otevření mateřské školy bylo pro obec významnou událostí, protože přineslo rodinám s malými dětmi možnost předškolního vzdělávání přímo v místě bydliště, v dostupném a bezpečném prostředí. Už od počátku byla škola vnímána nejen jako vzdělávací instituce, ale také jako přirozené komunitní centrum, které propojuje děti, rodiče, zaměstnance školy i širší veřejnost.

Velmi důležitou součástí počátků školy byla **aktivní pomoc rodičů a místních obyvatel**. Na výstavbě i postupném dotváření zázemí se podíleli dobrovolnickou prací, čímž vznikl silný základ vzájemné důvěry a sounáležitosti. Tento společný začátek se výrazně promítl do dalších let fungování školy: spolupráce s rodinami nebyla chápána jen jako formální součást provozu, ale jako přirozený a dlouhodobý vztah založený na ochotě pomáhat, sdílet a společně vytvářet dobré podmínky pro děti.

Vývoj školy a její proměny v čase

V průběhu let se mateřská škola postupně rozvíjela jak po stránce materiální, tak po stránce pedagogické. Přizpůsobovala se měnícím se potřebám dětí, rodin i společnosti, aniž by ztratila svůj osobní a rodinný charakter. Rozšířilo se a zkvalitnilo vnitřní i venkovní zázemí školy, výrazně se rozvinulo využívání školní zahrady a postupně se utvářel styl práce, který klade důraz na **bezpečí, vztahy, přirozenost a individualizaci**.

Významným milníkem bylo také postupné ukotvení školy jako místa, kde se propojuje každodenní péče, vzdělávání a komunitní život. Škola si dlouhodobě zachovává stabilní tým pracovníků, což přispívá k jejímu klidnému klimatu a k tomu, že se zde předávají osvědčené zkušenosti i tradice. Právě kontinuita v práci pedagogů a provozních zaměstnanců pomohla vytvořit prostředí, které je pro děti předvídatelné, laskavé a důvěryhodné.

- **1974** – zřízení mateřské školy
- **Postupné budování školy** – zapojení rodičů a místní komunity do výstavby a úprav zázemí.
- **Dlouhodobé ukotvení rodinného charakteru školy** – důraz na partnerský vztah s rodiči a individuální přístup k dětem.

- **Rozvoj venkovního prostředí** – zahrada se stala plnohodnotnou součástí vzdělávání a každodenního života školy.
- **Stabilizace pedagogického týmu** – důležitý předpoklad pro klidnou atmosféru, kontinuitu a sdílené hodnoty.

Tradice, které formují současný život školy

Současná podoba mateřské školy je výrazně ovlivněna tradicemi, které se v ní dlouhodobě udržují a rozvíjejí. Škola staví na pravidelných společných setkáváních, slavnostech a projektech, které dětem přinášejí radost, pocit jistoty i možnost zažívat školku jako místo společných zážitků. Tradice nejsou vnímány jen jako jednorázové akce, ale jako přirozená součást vzdělávacího procesu, která propojuje prožitek, poznávání a vztahy.

Mezi nejvýznamnější tradice patří například **adventní období, vánoční setkávání, velikonoční a jarní aktivity, vynášení Morany, oslavy Dne matek, pasování předškoláků na školáky, Svatomartinské slavnosti, jarmarky, dílničky s rodiči** nebo tematicky zaměřené výlety a návštěvy divadel. Tyto události pomáhají dětem porozumět rytmu roku, rozvíjejí jejich kulturní a sociální zkušenost a současně posilují vztah ke škole, rodině i místu, ve kterém žijí.

- **Advent a Vánoce** – společné tvoření, zpívání, setkávání s rodinami a prožívání očekávání.
- **Vynášení Morany** – tradice spojená s odchodem zimy a příchodem jara, propojená s přírodou a lidovou kulturou.
- **Pasování předškoláků** – slavnostní okamžik podporující sebevědomí dětí a jejich přechod do základní školy.
- **Dílničky s rodiči** – příležitost ke společné práci, tvoření a neformálnímu setkávání rodin se školou.
- **Jarmarky a slavnosti** – rozvoj pracovních dovedností, spolupráce a radosti ze společného díla.

Spolupráce s rodinami a komunitou

Od počátku existence školy je silnou hodnotou **spolupráce s rodinami**. Rodiče nejsou vnímáni pouze jako zákonní zástupci, ale jako partneři, kteří se podílejí na životě školy, přinášejí podněty a spoluvytvářejí prostředí důvěry. Tento vztah se rozvíjí v každodenním kontaktu při předávání dětí, ale také při společných akcích, besedách, slavnostech a projektech. Otevřenost školy vůči rodičům je jedním z důvodů, proč je mateřská škola vnímána jako bezpečné a přátelské místo.

Významná je rovněž spolupráce s **obcí, knihovnou, seniory, základními školami a dalšími partnery v místě**. Díky těmto vazbám děti poznávají širší komunitu, učí se respektu k různým

generacím a získávají zkušenost, že škola není uzavřený prostor, ale součást života obce. Setkávání se seniory, návštěvy knihovny nebo společné akce se základní školou podporují mezigenerační i sociální učení a pomáhají dětem přirozeně se orientovat ve světě vztahů.

- **Obec Bylany** – dlouhodobý zřizovatel a partner školy.
- **Rodiče** – aktivní účast na akcích, tvoření, slavnostech i rozvoji školy.
- **Knihovna** – podpora čtenářské gramotnosti a vztahu ke knihám.
- **Základní školy** – návaznost a plynulý přechod dětí do základního vzdělávání.
- **Seniory a místní komunitu** – rozvoj mezilidských vztahů, úcty a sounáležitosti.

Tradice jako součást vzdělávání dnes

Současné vzdělávání v Mateřské škole Bylany čerpá z historie i tradic školy velmi přirozeně.

Dlouhodobě se zde udržuje důraz na **kamarádství, respekt, laskavost, otevřenou komunikaci a společné prožívání**. Tradice nejsou samoučelné; mají jasný výchovně-vzdělávací význam. Pomáhají dětem orientovat se v čase, rozvíjejí jejich paměť, řeč, tvořivost, sociální dovednosti i vztah k místu, kde žijí.

Škola tak navazuje na svůj historický základ, ale zároveň se rozvíjí moderním směrem. Využívá projektové učení, pobyt venku, partnerský přístup a otevřenou spolupráci s rodinami. Díky tomu se daří uchovávat to podstatné z minulosti a současně tvořit podmínky pro kvalitní předškolní vzdělávání, které odpovídá potřebám dnešních dětí. Mateřská škola Bylany zůstává místem, kde se historie přirozeně propojuje se současností a kde společné prožívání tradic posiluje pocit bezpečí, sounáležitosti a radosti ze školky.

2.2 Umístění a prostory

Mateřská škola Bylany je umístěna v klidné části obce Bylany v okrese Chrudim, v prostředí, které přirozeně podporuje bezpečí, pohodu a každodenní kontakt dětí s okolním světem. Díky své poloze mimo rušný dopravní provoz mají děti možnost prožívat den v rytmu, který je pro předškolní vzdělávání velmi důležitý: bez spěchu, v klidné atmosféře a s dostatkem času na hru, rozhovor i objevování. Okolí školy umožňuje bezpečné přechody mezi budovou, zahradou a blízkým veřejným prostorem, což dětem poskytuje přirozené příležitosti k orientaci v místě, k rozvoji dopravní gramotnosti i k vnímání proměn přírody během roku. Lokalita školy je zároveň vhodná pro navazování vztahů s místní komunitou a pro poznávání obce prostřednictvím krátkých vycházek, pozorování okolní krajiny nebo návštěv místních institucí a partnerů.

Klidné venkovské prostředí je pro vzdělávání dětí významnou výhodou. Děti mohou vnímat změny počasí, sledovat práci lidí v obci, pozorovat stromy, pole, drobné živočichy i sezónní proměny v bezprostředním okolí. Tyto zkušenosti se přirozeně promítají do projektového učení, do rozhovorů v ranním kruhu i do spontánních her, při nichž děti propojují vlastní prožitky s novými poznatky. Škola tak využívá svou polohu nejen jako místo každodenní docházky, ale i jako důležitý vzdělávací zdroj.

Budova školy a vnitřní uspořádání

Škola sídlí v **zrekonstruované jednopodlažní budově**, která je svou dispozicí i velikostí dobře přizpůsobena potřebám předškolních dětí. Jednopodlažní řešení usnadňuje orientaci, zajišťuje přehlednost a podporuje samostatný pohyb dětí v bezpečném prostředí. Děti se mohou snadno pohybovat mezi jednotlivými částmi třídy, šatnou, hygienickým zázemím i dalšími prostory, aniž by byly zatěžovány složitou orientací nebo zbytečnými přesuny. To je důležité zejména pro nejmladší děti a pro děti, které do mateřské školy teprve vstupují.

Vnitřní prostory jsou vzdušné, světlé a funkčně uspořádané tak, aby vytvářely podnětné prostředí pro hru, tvoření, pohyb i odpočinek. Prostor je členěn do logických částí, které dětem umožňují volbu činnosti podle jejich zájmu, potřeby i momentální nálady. Děti zde nacházejí místo pro klidné soustředění, pro společnou hru, pro konstrukční a výtvarné aktivity i pro spontánní pohyb. Prostor zároveň podporuje přirozený řád dne, který dětem pomáhá cítit se jistě a bezpečně.

- přehledné a bezpečné uspořádání prostoru pro snadnou orientaci dětí,
- jednoduchý pohyb mezi jednotlivými místy v budově bez bariér a zbytečných přesunů,
- vzdušné a světlé prostředí podporující pohodu a soustředění,
- zázemí pro hru, tvoření, odpočinek i společné setkávání.

Prostředí podporující vzdělávání

Vybavení třídy je cíleně přizpůsobeno věkově smíšenému kolektivu, ve kterém se vzdělávají mladší děti, předškoláci i dvouleté děti. Tomu odpovídá nabídka hraček, didaktických pomůcek i materiálů pro spontánní a řízené činnosti. Děti mají k dispozici herní koutky pro námětovou hru, konstrukční a výtvarné činnosti, manipulační aktivity i klidové chvíle. Prostor je nastaveno tak, aby podporovalo **samostatnost, zvědavost, spolupráci i rozvoj řeči**, a zároveň umožňovalo učitelkám pružně reagovat na individuální potřeby jednotlivých dětí.

Věkově smíšené uspořádání se ve vybavení i organizaci třídy promítá velmi přirozeně. Mladší děti zde nacházejí inspiraci v činnostech starších kamarádů, starší děti se učí pomáhat, vysvětlovat a být ohleduplné. Prostor je proto připraveno tak, aby nabízelo různou míru náročnosti a umožňovalo

dětem volit si činnost podle vlastních možností. To podporuje úspěch každého dítěte bez srovnávání a bez tlaku na výkon.

- volně dostupné hračky a pomůcky podporující samostatnou volbu činnosti,
- herní koutky pro námětovou, pohybovou, výtvarnou i manipulační hru,
- materiály pro práci s přírodninami, tvoření a experimentování,
- prostředí vhodné pro společné učení ve věkově smíšené třídě.

Součástí školy je také školní jídelna, která zajišťuje pravidelnou a vyváženou stravu odpovídající potřebám předškolních dětí. Na stravování je nahlíženo jako na přirozenou součást výchovy ke zdravému životnímu stylu, k samostatnosti a správným hygienickým návykům. Děti jsou vedeny k tomu, aby si osvojovaly kulturu stolování, zkoušely nové chutě, učily se přiměřené sebeobsluze a postupně si vytvářely zdravý vztah k jídlu i k vlastnímu tělu.

Školní zahrada a kontakt s přírodou

Významnou předností mateřské školy je **rozehlá školní zahrada**, která tvoří plnohodnotnou součást vzdělávacího prostředí. Zahrada nabízí dostatek prostoru pro pohyb, volnou hru, objevování i prožitkové učení. Děti zde mohou rozvíjet hrubou motoriku, rovnováhu, obratnost i orientaci v prostoru, a zároveň přirozeně poznávat proměny přírody v průběhu roku. Venkovní prostředí je využíváno pravidelně a systematicky, protože pobyt venku je chápán jako důležitá součást každodenního režimu, nikoli jako doplněk pouze za příznivého počasí.

Školní zahrada je využívána při spontánní hře, při řízených činnostech i při projektovém učení. Děti zde mají možnost pozorovat, zkoumat, experimentovat a získávat zkušenosti vlastní činností. Venkovní prostor přirozeně podporuje pohybovou aktivitu, ale také rozvoj soustředění, spolupráce a vnímání detailů v přírodě. Učitelky zde s dětmi pracují s přírodními materiály, vedou rozhovory o tom, co děti vidí a objevují, a propojují venkovní dění s tématy ve třídě.

- herní prvky podporující pohyb, odvahu a koordinaci pohybů,
- smyslová cestička pro rozvoj vnímání a zkoumání různých povrchů,
- arboretum, ovocné a okrasné stromy pro pozorování přírody během roku,
- kurník se slepičkami jako příležitost k péči o živé tvory a k rozvoji odpovědnosti,
- herní koutky pro společnou hru, spolupráci a přirozené sociální učení.

Školní zahrada umožňuje dětem nejen aktivní pohyb, ale také pozorování, experimentování a získávání zkušeností v přímém kontaktu s přírodou. Děti například sledují klíčení semen, změny počasí, dozrávání plodů, práci s vodou nebo život drobných živočichů v zahradě. Tím se venkovní

prostředí stává inspirativním pro projektové učení, rozvoj environmentálního povědomí i posilování vztahu k místu, kde dítě žije. Pobyt venku navíc přirozeně podporuje zdravý pohyb, otužování i schopnost přizpůsobit se různým podmínkám.

Dostupnost a praktické zázemí pro rodiny

Provoz mateřské školy od **6:30 do 16:30** vychází vstříc potřebám rodin a umožňuje plynulé předávání dětí v průběhu dne. Díky této organizaci mohou rodiče využívat školu jako spolehlivé a dostupné zázemí pro předškolní vzdělávání i každodenní péči. Otevřenost školy vůči rodinám se promítá nejen do organizace provozu, ale také do přirozeného vstupu rodičů do školního života, do každodenní komunikace a do společných akcí, které posilují vztah mezi školou a rodinou.

Dopravní dostupnost školy je pro místní rodiny praktická a srozumitelná, což usnadňuje každodenní docházku dětí. Klidné okolí, bezpečné prostředí a blízkost přírody vytvářejí podmínky, v nichž se děti mohou rozvíjet bez zbytečného spěchu a stresu. Mateřská škola tak propojuje výhody venkovského prostředí s promyšleným a moderním přístupem k předškolnímu vzdělávání. Pro rodiny je důležité také to, že prostředí školy působí přívětivě a přirozeně již při vstupu, což podporuje důvěru a ochotu rodičů podílet se na školním dění.

- snadná každodenní docházka pro místní rodiny,
- bezpečné prostředí bez nadměrného dopravního zatížení,
- možnost krátkých vycházek do okolí a k přírodním prvkům v obci,
- přirozené propojení školy s místní komunitou a jejími službami.

Celkové prostředí mateřské školy podporuje to, co je pro ni nejdůležitější: **bezpečí, vztahy, respekt, pohyb a každodenní objevování**. Budova, zahrada i poloha školy vytvářejí přirozený rámec pro laskavé a podnětné vzdělávání, v němž se děti cítí dobře, mají prostor být samy sebou a zároveň se učí žít s druhými v přátelském a ohleduplném společenství. Škola tak naplňuje svůj rodinný charakter a vytváří prostředí, kde je každé dítě přijímáno s respektem, podporováno v rozvoji a vedeno k radosti z poznávání.

2.3 Kapacita třídy a věkové složení

Charakteristika školy

Mateřská škola Bylany se nachází v klidné části obce Bylany v okrese Chrudim, v prostředí, které dětem i dospělým umožňuje prožívat školní den v bezpečí, klidu a přirozené blízkosti přírody. Škola je dobře dostupná pro místní rodiny a zároveň působí jako přirozené komunitní místo, kde se setkávají

děti, rodiče, zaměstnanci i další partneři z obce. Provoz školy je zajištěn **od 6:30 do 16:30 hodin**, což vychází vstříc potřebám rodin a umožňuje plynulé střídání ranních i odpoledních činností.

Vzdělávání probíhá v **jedné věkově heterogenní, smíšené třídě**, která vytváří podmínky pro přirozené sociální učení, vzájemnou pomoc, ohleduplnost i spolupráci mezi mladšími a staršími dětmi. Ve třídě jsou společně děti různého věku, včetně dvouletých dětí i dětí v předškolním věku, což podporuje nápodobu, postupné osamostatňování i rozvoj kamarádských vztahů. Smíšené uspořádání zároveň umožňuje citlivěji reagovat na individuální potřeby dětí a respektovat jejich osobní tempo vývoje.

Škola je postavena na **stabilním a dlouholetém týmu**, který vytváří velmi přirozené, bezpečné a rodinné prostředí. Děti i jejich rodiče zde zažívají otevřenost, důvěru a každodenní respekt. Typická je individuální pozornost věnovaná každému dítěti i celé rodině, bez porovnávání a bez posuzování. Učitelky s dětmi komunikují partnersky, laskavě a srozumitelně, aby se každé dítě mohlo cítit přijímané a mělo prostor rozvíjet se svým vlastním tempem.

- **Nejvyšší povolený počet dětí:** 24
- **Počet tříd:** 1
- **Typ třídy:** věkově heterogenní, smíšená
- **Název třídy:** Poupátka
- **Provoz školy:** 6:30–16:30

Specifikace třídy

Název třídy	Věkové rozpětí	Počet dětí	Charakteristika
Poupátka	2–7 let	24	Věkově smíšená třída zahrnující dvouleté děti, mladší předškolní děti i děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. Uspořádání třídy podporuje přirozené učení nápodobou, vzájemnou pomoc,

			ohleduplnost, rozvoj řečových i sociálních dovedností a schopnost spolupracovat v malém i větším společenství.
--	--	--	---

Věkově smíšené uspořádání třídy je pro školu přirozené a funkční. Mladší děti zde získávají jistotu díky podpoře starších kamarádů, starší děti se učí být ohleduplné, pomáhat a přebírat přiměřenou odpovědnost. Předškoláci mají možnost rozvíjet samostatnost, vytrvalost, schopnost dokončit činnost i připravovat se na další vzdělávací cestu. Organizace třídy vychází z rodinného charakteru školy a z principu individuálního přístupu ke každému dítěti.

Významnou předností mateřské školy je **rozlehlá zahrada a venkovní prostory**, které tvoří plnohodnotnou součást vzdělávání. Děti zde tráví čas při pohybových hrách, volném objevování, pozorování přírody i při různých praktických činnostech. Škola využívá venkovní prostředí nejen k pobytu, ale také k učení v souvislostech, například při sledování změn v přírodě, péči o rostliny, práci s přírodními materiály nebo při rozvoji hrubé motoriky a orientace v prostoru. Pobyt venku je přirozenou součástí každodenního režimu, a to i za méně příznivého počasí.

Vzdělávání je inspirováno **projektovým učením**, které dětem umožňuje objevovat svět přirozeně, v souvislostech a s radostí. Učitelky s dětmi komunikují citlivě a partnersky, podporují jejich zvědavost, schopnost klást otázky, hledat odpovědi a sdílet vlastní zkušenosti. Škola klade důraz na vztahy, emoce, zdravý pohyb, vnímání vlastního těla a každodenní kontakt s přírodou. Děti jsou vedeny k tomu, aby si byly navzájem kamarády, respektovaly se a cítily se ve školce bezpečně a jistě.

- **Typické znaky vzdělávání:** ranní kruh, partnerská komunikace, projektové činnosti, pobyt venku, práce s emocemi
- **Hlavní důraz školy:** vztahy, důvěra, respekt, bezpečí a kamarádství
- **Využití zahrady:** pohyb, hra, pozorování přírody, sezónní činnosti, praktické objevování

Mateřská škola je otevřená rodičům, kteří jsou přirozenou součástí jejího života. Rodiny mají možnost vstupovat do školy, účastnit se společných akcí, konzultací i neformálních setkání a lépe tak poznávat každodenní život třídy. Škola spolupracuje také s obcí, knihovnou, základními školami i dalšími partnery v komunitě. Tím dětem otevírá cestu k širším vztahům, spolupráci napříč generacemi a

poznávání okolního světa v souvislostech. Důležitou součástí života školy je i běžný kontakt s místním prostředím, tradicemi a lidmi v obci.

Součástí týmu jsou **tři učitelky a jedna asistentka pedagoga**, dále kuchařka a vedoucí jídelny v jedné osobě a pracovnice zajišťující pořádek a čistotu. Stabilní personální zázemí přispívá ke klidné atmosféře školy, k plynulému chodu dne i k jednotnému a srozumitelnému přístupu k dětem. Děti tak zažívají prostředí, ve kterém se mohou spolehnout na známé dospělé, pravidelný režim a laskavou komunikaci.

Věta, která nejlépe vystihuje ducha školy: „Vždy se na sebe všichni moc těšíme a dobrodružství společně zažijeme.“

2.4 Pedagogický tým

Složení a role pedagogického týmu

Pedagogický tým Mateřské školy Bylany tvoří **tři učitelky a asistentka pedagoga**, které společně zajišťují každodenní vzdělávání ve věkově smíšené třídě. Tým doplňuje **kuchařka a vedoucí jídelny v jedné osobě a pracovnice zajišťující pořádek a čistotu**; i jejich práce významně přispívá k plynulému chodu školy, bezpečí, pohodě a klidnému zázemí, v němž se děti mohou soustředit na hru, učení i vztahy. Kolektiv je dlouholetý, stabilní a velmi dobře sehraný, což se promítá do přirozené jistoty v každodenním provozu, do klidné atmosféry ve třídě i do jednotného, srozumitelného přístupu k dětem a jejich rodinám.

Učitelky pracují v partnerském, respektujícím a laskavém stylu. Společně nesou odpovědnost za plánování, realizaci i vyhodnocování vzdělávání na úrovni třídy a vycházejí z aktuálních potřeb dětí, z jejich zájmů, prožitků i z běžných situací každodenního života. Významným prostorem pro společné naladění je **ranní kruh**, který ve škole slouží k přijetí, sdílení zážitků, pojmenování emocí, dohodě o průběhu dne i k rozvoji komunikačních dovedností. Učitelky zde citlivě naslouchají dětem, podporují jejich vyjadřování a vytvářejí bezpečný prostor pro otázky, nápady i drobná dětská rozhodnutí.

- **Učitelky** zajišťují pedagogické vedení, plánují vzdělávací nabídku, sledují individuální pokroky dětí a přizpůsobují činnosti jejich věku, potřebám i tempu.
- **Asistentka pedagoga** je učitelkám oporou, pracuje podle jejich pokynů a pomáhá vytvářet podmínky pro individuální podporu dítěte, zejména v situacích, kdy je třeba větší míra doprovázení, názornosti nebo klidu.

- **Provozní zaměstnanci** vytvářejí zázemí, které podporuje bezpečné a příjemné prostředí školy; jejich práce je důležitá i pro každodenní pohodu dětí a pro nerušený průběh vzdělávání.

Spolupráce, klima a profesní rozvoj

V týmu je samozřejmostí **otevřená komunikace, vzájemná důvěra a sdílení zkušeností**. Učitelky spolu průběžně konzultují průběh dne, reagují na potřeby dětí i rodičů a při překryvu služeb zajišťují plynulý provoz od **6:30 do 16:30**. Tato součinnost umožňuje poskytovat dětem dostatek času, klidu a individuální pozornosti bez srovnávání a bez posuzování. Stabilní personální obsazení je zároveň významnou oporou pro budování příznivého klimatu školy, ve kterém se děti i dospělí navzájem znají, důvěřují si a mohou spolu přirozeně spolupracovat.

Škola podporuje **týmovou spolupráci** i profesní růst prostřednictvím sebereflexe, hospitací, vzájemné zpětné vazby a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Učitelky vedou profesní portfolia, sledují svůj rozvoj a společně hledají způsoby, jak svou práci dále zkvalitňovat. Důraz je kladen na vzájemné učení, sdílení inspirace a na ochotu promýšlet vlastní pedagogické postupy v souvislosti s konkrétními dětmi, třídou i rodinami. Tým tak průběžně rozvíjí společné strategie v oblasti individualizace, formativního hodnocení, podpory dětské samostatnosti i práce s rozmanitostí ve třídě.

- pravidelné **sebehodnocení** a vzájemná zpětná vazba mezi pedagogy,
- sdílení zkušeností z práce ve **věkově smíšené třídě**,
- společné plánování témat a vzdělávací nabídky podle aktuální situace ve třídě,
- podpora začleňování nových postupů do každodenní praxe, zejména v oblasti projektového učení, pobytu venku a práce s emocemi.

Respekt k dětem, rodinám a individualitě

Pedagogický tým uplatňuje **respektující přístup** k dětem i jejich rodinám a vědomě vytváří prostředí, v němž se každý může cítit přijatý. Děti jsou vedeny k ohleduplnosti, kamarádství a vzájemné pomoci, což se přirozeně opírá o smíšené uspořádání třídy, kde se mladší děti učí nápodobou od starších a starší děti si osvojují prosociální chování při pomoci mladším. Učitelky zapojují děti do rozhodování o běžných věcech třídy, naslouchají jejich názorům a využívají je při plánování činností i projektů. Děti mají příležitost vyjádřit, co chtějí dělat, co je zajímavé, co jim je příjemné a co potřebují, čímž se podporuje jejich samostatnost, odpovědnost i pocit spolupodílení se na životě třídy.

Součástí práce týmu je také citlivá podpora dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. V současné době škola pracuje například s dítětem se zrakovým postižením, přičemž pedagogové hledají takové postupy, které umožní dítěti bezpečně se zapojovat do společných činností a rozvíjet se v souladu s

jeho možnostmi. Pedagogický tým přitom využívá názornost, klidné tempo, jasnou strukturu činností i individuální doprovázení podle potřeby. Logopedická prevence je přirozeně začleněna do běžného denního kontaktu s dětmi, zejména při ranním kruhu, řízených rozhovorech, rytmických hrách, říkadlech a spontánních komunikačních situacích.

- citlivé sledování individuálních potřeb a pokroků každého dítěte,
- podpora dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v běžném režimu třídy,
- využívání přirozených situací k rozvoji řeči, sociálních dovedností a samostatnosti,
- spolupráce s rodinou při hledání vhodných forem podpory a plynulého rozvoje dítěte.

Asistentka pedagoga, provozní zaměstnanci a společná odpovědnost

Asistentka pedagoga je nedílnou součástí týmu a svou činností přispívá k hladkému průběhu vzdělávání i k celkové pohodě ve třídě. Pomáhá zejména tam, kde je potřeba doplnit učitelčino působení, nabídnout dítěti individuální oporu, usnadnit orientaci v činnostech nebo podpořit klidné zapojení do skupiny. Je oporou učitelkám i dětem, podílí se na vytváření bezpečného prostředí a svým přístupem přispívá k tomu, aby se každé dítě mohlo účastnit společného dění podle svých možností.

Provozní zaměstnanci nejsou pouze zajišťovateli provozu, ale spoluvytvářejí podmínky, ve kterých může pedagogická práce probíhat kvalitně a bez zbytečných rušivých vlivů. Čisté, upravené a dobře fungující prostředí školy podporuje pocit jistoty, přehlednosti a pohody. Kuchařka a vedoucí jídelny v jedné osobě se podílí na zdravé životosprávě dětí, a tím i na jejich každodenní pohodě, zatímco pracovnice zajišťující pořádek a čistotu pomáhá udržovat prostředí, které je bezpečné, estetické a příjemné pro pobyt dětí i dospělých.

Společná kultura školy

Stabilita týmu, laskavá komunikace a sdílený pohled na dítě jsou pro školu zásadní. Právě díky nim může mateřská škola naplňovat svůj charakter rodinného, otevřeného a bezpečného místa, kde pedagogové i ostatní zaměstnanci společně vytvářejí prostředí, v němž platí jednoduchý, ale důležitý princip: **všichni se respektují a jsou kamarádi**. Tento postoj se promítá do každodenního jednání dospělých, do způsobu řešení situací ve třídě i do celkové kultury školy, která je dětem srozumitelná, rodičům důvěryhodná a zaměstnancům dlouhodobě oporou.

Škola tím naplňuje i požadavek na otevřenou vnitřní i vnější komunikaci, na spolupráci v týmu a na společné hledání cest, jak dětem poskytovat co nejvyšší předškolní vzdělávání. Každý člen týmu

má v tomto procesu své místo a společně vytvářejí prostředí, ve kterém se děti mohou rozvíjet v bezpečí, s radostí a s pocitem, že jsou skutečně vítané.

2.5 Profesní rozvoj pedagogických pracovníků

Kompetenční rámec a směřování týmu

Profesní rozvoj pedagogických pracovníků v Mateřské škole Bylany vychází z **kompetenčního modelu Rámec profesních kvalit**, který nám pomáhá pojmenovávat kvalitu pedagogické práce v přirozených situacích každodenního života školy. Vnímáme jej jako oporu pro společné uvažování o tom, jak vytvářet bezpečné, respektující a podnětné prostředí pro děti i rodiny, které je v souladu s naší dlouhodobou vizí rodinné a otevřené mateřské školy. Tým se systematicky rozvíjí tak, aby dokázal citlivě reagovat na individuální potřeby dětí, podporovat jejich samostatnost a současně udržovat laskavou, klidnou a srozumitelnou komunikaci.

Silnou stránkou našeho kolektivu je **dlouholetá spolupráce, vzájemná důvěra a sebranost**, které se promítají do plynulého chodu školy i do atmosféry, kterou vnímají děti a rodiče. Rozvoj proto nesměruje pouze k doplňování znalostí, ale především k prohlubování společného pedagogického postoje: respektovat každé dítě, pracovat bez srovnávání a budovat vztahy založené na důvěře, bezpečí a partnerském jednání.

Sebereflexe, zpětná vazba a vzájemné učení

Součástí profesního růstu každého pedagoga je **pravidelná sebereflexe**, vedení profesního portfolia a společné vyhodnocování pedagogické práce v týmu. Portfolio zachycuje profesní posun, podněty z hospitací, poznatky z práce s dětmi i osobní cíle dalšího rozvoje. K sebereflexi využíváme také sdílení zkušeností z běžných situací, například z ranního kruhu, z pobytu venku na školní zahradě nebo z práce ve věkově smíšené třídě, kde se přirozeně uplatňuje nápodoba, pomoc a ohleduplnost mezi mladšími a staršími dětmi.

Pedagogové si poskytují **vzájemnou zpětnou vazbu** při hospitacích, týmových rozhovorech i při společném plánování. Vhodnou podporou je pro nás také supervizní a reflektivní způsob vedení rozhovoru, který pomáhá pojmenovat silné stránky, hledat řešení a zůstat otevření změnám bez zbytečného hodnocení. Tím cíleně podporujeme klima důvěry, v němž je přirozené mluvit o tom, co se daří i o tom, co je třeba dále rozvíjet.

- **profesní portfolia** jako nástroj dlouhodobého sledování profesního růstu
- **hospitace a následná reflexe** zaměřené na kvalitu pedagogické komunikace a individualizaci

- **týmové schůzky** k vyhodnocování vzdělávací nabídky a společnému plánování
- **sdílení zkušeností** z práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami i s dvouletými dětmi
- **vzájemná inspirace** při projektovém učení, ranních kruzích a pobytu venku

Týmová spolupráce, podpora začínajících pedagogů a další směřování

V naší mateřské škole je týmová spolupráce postavena na **mentoringu, sdílení a společném hledání cest**. Zkušenější pedagogové předávají kolegům osvědčené postupy, pomáhají jim v orientaci v provozu školy a podporují je v citlivém vedení dětí i v komunikaci s rodiči. Začínající pedagog by v našem prostředí získal bezpečné zázemí, jasně nastavenou podporu a prostor postupně se zapojovat do života školy v souladu s její kulturou a tradicí otevřenosti.

Rozvoj týmu směřuje především k dalšímu prohlubování **individualizace, formativního hodnocení, respektující komunikace a práce s rozmanitostí**. Důraz klademe na to, aby pedagogové uměli vnímat rozmanitost jako přirozenou součást předškolního vzdělávání, dokázali plánovat nabídku s ohledem na různé potřeby dětí a uměli pružně reagovat na aktuální situace ve třídě. Vzhledem k tomu, že vzdělávání probíhá ve věkově smíšené třídě a škola pracuje i s dítětem se zrakovým postižením, je pro nás důležité posilovat schopnost koordinace s asistentem pedagoga, citlivé úpravy podmínek a promyšlené podpory každého dítěte.

Naše profesní rozvojová strategie je úzce propojena s vizí školy: být místem, kde se všichni těší na společné setkání, kde panuje důvěra, respekt a laskavost. Proto směřujeme k tomu, aby každý pedagog byl nejen odborně připravený, ale také **empatický, trpělivý, kreativní a otevřený spolupráci**. Takový tým je schopen udržovat příznivé klima školy, rozvíjet kvalitní partnerské vztahy s rodinami a společně vytvářet prostředí, v němž mohou děti bezpečně růst, objevovat a učit se.

2.6 Vzdělávací filozofie

Mateřská škola Bylany směřuje k tomu, aby byla místem, kde se každé dítě cítí přijímané, v bezpečí a s radostí objevuje svět kolem sebe. Naší základní hodnotou je **respekt k jedinečnosti dítěte**, jeho tempu, potřebám, projevům i způsobu prožívání. Věříme, že předškolní vzdělávání má dítěti nabídnout laskavé, podnětné a otevřené prostředí, které přirozeně podporuje jeho rozvoj, samostatnost, zvědavost, emoční pohodu a chuť učit se prostřednictvím hry, pohybu, vztahů a každodenních zkušeností.

Naše vize

Chceme být mateřskou školou, která je pro děti i jejich rodiny **bezpečným, důvěryhodným a vstřícným partnerem**. Stavíme na přátelských vztazích, otevřené komunikaci, vzájemné úctě a spolupráci. Usilujeme o prostředí, v němž jsou děti vedeny k ohleduplnosti, kamarádství, spolupráci a přirozenému respektu k druhým. Důležitá je pro nás atmosféra klidu, pohody a jistoty, ve které má každé dítě prostor být samo sebou, zkoušet nové věci, dělat chyby a učit se z nich bez obav z posuzování.

Naší vizí je škola, která je živá, moderní a zároveň lidská. Chceme, aby děti i dospělí zažívali školku jako místo, kam se těší, kde jsou vítáni a kde jsou vztahy stejně důležité jako samotný obsah vzdělávání. Věříme, že právě kvalitní vztahové klima vytváří pevný základ pro učení, socializaci i dlouhodobou spokojenost dítěte.

- **Bezpečí a důvěra** jako základ každodenního života ve škole.
- **Individuální přístup** a citlivé vedení každého dítěte.
- **Partnerská spolupráce s rodinou** a otevřenost vůči rodičům.
- **Kamarádské vztahy**, ohleduplnost a vzájemná pomoc mezi dětmi.
- **Radost z pohybu, pobytu venku a kontaktu s přírodou**.
- **Klidná a laskavá atmosféra**, ve které se děti i dospělí cítí dobře.

Jaké hodnoty jsou pro nás klíčové

Vzdělávání v naší mateřské škole vychází z přesvědčení, že dítě se nejlépe rozvíjí tam, kde je přijímáno bez srovnávání a bez posuzování. Proto klademe důraz na **laskavou komunikaci**, citlivé vedení, podporu samostatnosti a vytváření prostoru pro vlastní iniciativu dítěte. Děti vedeme k tomu, aby se učily v souvislostech, prostřednictvím hry, prožitku, objevování a praktických činností. Podporujeme jejich přirozenou zvědavost, schopnost ptát se, zkoumat, hledat řešení a spolupracovat s ostatními.

Za důležité považujeme také to, aby se děti učily v bezpečném prostředí, kde mohou sdílet své pocity, učit se pojmenovávat emoce a postupně rozvíjet schopnost domluvy. Vědomě vytváříme prostředí, v němž mají děti zkušenost s přijetím, podporou a s tím, že jejich názor i prožívání mají hodnotu. Tím posilujeme jejich sebedůvěru, odolnost a ochotu aktivně vstupovat do společných činností.

- **Respekt** k dítěti, rodině i celé komunitě.
- **Otevřenost** v komunikaci a spolupráci.
- **Podpora individuality** a rozvoje podle možností každého dítěte.

- **Prožitkové a situační učení** jako přirozená cesta poznávání.
- **Propojení s přírodou**, pohybem a běžným životem.
- **Emoční bezpečí** a laskavé zacházení v každé situaci.

Jaký přístup ke vzdělávání zastáváme

Vzdělávání chápeme jako **partnerský a individualizovaný proces**, v němž učitelka dítě provází, podporuje a citlivě reaguje na jeho potřeby. Dětem nabízíme podnětné prostředí, promyšlené aktivity i dostatek prostoru pro spontánní hru, vlastní volbu a společné objevování. Věříme v sílu přirozeného učení, které vychází z reálných situací, z dětského zájmu a z každodenních zkušeností. Učení pro nás není izolovaná činnost, ale součást běžného dne, vztahů a společného prožívání.

Opíráme se o **projektové a kooperativní učení**, které dětem umožňuje vnímat souvislosti, spolupracovat, domlouvat se a společně hledat řešení. Děti vedeme k tomu, aby poznávaly svět nejen prostřednictvím řízených činností, ale také při spontánní hře, při pobytu venku, při péči o zahradu, při pozorování přírody i při běžných sebeobslužných situacích. Důležitou součástí naší práce je také pedagogické diagnostikování, díky němuž můžeme cíleně podporovat rozvoj každého dítěte a respektovat jeho vývojové možnosti.

Učitelka v našem pojetí není pouze organizátorem činností, ale především citlivým průvodcem, který vnímá dítě v celé jeho osobnosti. Využíváme běžné situace k rozvoji komunikace, samostatnosti, spolupráce i odpovědnosti. Dětem nabízíme jasné a srozumitelné hranice, ale zároveň jim ponecháváme prostor pro vlastní rozhodování, aktivitu a objevování.

- Učíme děti **v souvislostech**, prostřednictvím hry, prožitku a praktické zkušenosti.
- Podporujeme **spolupráci, komunikaci a vzájemnou pomoc**.
- Respektujeme **individuální tempo** a vývojové potřeby každého dítěte.
- Využíváme **pobyt venku** jako přirozenou součást vzdělávání.
- Vedeme děti k **sebevědomí, samostatnosti a odpovědnosti**.
- Vytváříme podmínky pro **inkluzivní přístup**, aby každé dítě mohlo být plnohodnotně součástí kolektivu.

Jak chápeme inkluzi a individualizaci

V souladu s principy současného předškolního vzdělávání vnímáme **rozmanitost dětí jako přirozenou součást života školy**. Každé dítě přichází s vlastními zkušenostmi, schopnostmi, potřebami i tempem vývoje, a právě to je pro nás výchozím bodem pedagogické práce. Neusilujeme o

jednotný výkon všech dětí, ale o vyrovnávání jejich vzdělávacích šancí. Podporujeme tedy každé dítě tak, aby mohlo zažívat úspěch, bezpečí a přijetí v rámci svých možností.

Inkluzivní přístup v naší škole znamená, že vytváříme prostředí, ve kterém se každé dítě může cítit součástí společenství. Citlivě reagujeme na odlišnosti, zohledňujeme vývojové potřeby, zdravotní znevýhodnění i specifika rodinného zázemí. Ve třídě vedeme děti k tomu, aby si všímaly druhých, nabízely pomoc, respektovaly odlišnosti a učily se spolu žít. Tím podporujeme nejen individuální rozvoj, ale také sociální soudržnost a vzájemné porozumění.

Co si přejeme, aby si děti odnášely

Naším přáním je, aby děti z Mateřské školy Bylany odcházely do další etapy života jako **spokojené, zvědavé, samostatné a sociálně citlivé osobnosti**. Chceme, aby si odnesly zkušenost, že škola může být místem radosti, přijetí a důvěry, kde mají své místo, mohou se ptát, zkoušet, chybovat i růst. Důležité pro nás je, aby si děti nesly do života pocit, že **jsou respektované, schopné a přijímané**.

Zvláštní důraz klademe na to, aby si osvojily pozitivní vztah k sobě, k druhým lidem i k okolnímu světu. Přejeme si, aby uměly navazovat vztahy, řešit běžné situace přiměřeně svému věku, vnímat potřeby druhých a zároveň se nebály vyjádřit své vlastní. Chceme, aby se naučily radovat z pohybu, pobytu venku, z kontaktu s přírodou i z obyčejných každodenních činností, které dávají jejich dni smysl.

- pocit **bezpečí a důvěry**,
- radost z objevování a učení,
- schopnost spolupracovat a respektovat druhé,
- pozitivní vztah k pohybu, přírodě a zdravému způsobu života,
- základní zkušenost, že **každý je důležitý a má své místo**,
- odvahu vstupovat do nových situací s důvěrou ve vlastní možnosti.

Charakter školy

Mateřská škola Bylany chce být školou **otevřenou, moderní, bezpečnou a lidskou**. Opírá se o stabilní tým, rodinnou atmosféru a každodenní kontakt s dětmi i rodiči. Naše koncepce stojí na jednoduchém, ale pevném principu: **všichni se respektují a jsou kamarádi**. Tento postoj se promítá do všech oblastí života školy a tvoří základ její identity i směru dalšího rozvoje.

Typická je pro nás přirozenost, klid a důvěra. Věříme, že dítě potřebuje nejen podněty k učení, ale také dospělý, kteří mu naslouchají, vnímají jeho prožívání a dokážou vytvořit atmosféru jistoty.

Chceme, aby naše mateřská škola byla místem, kde se děti učí žít s ostatními, objevovat svět a zároveň si uchovávat radost, hravost a zdravé sebevědomí.

- **Rodinné prostředí** s důrazem na vztahy a důvěru.
- **Stabilní pedagogický tým**, který vytváří pocit jistoty a kontinuity.
- **Otevřenost vůči rodičům** a aktivní zapojování rodin do života školy.
- **Každodenní pobyt venku** a využívání zahrady jako plnohodnotného vzdělávacího prostoru.
- **Kamarádká a respektující kultura** napříč celou školou.

Směr dalšího rozvoje

Do budoucna chceme dále rozvíjet to, co je pro naši školu typické a co ji činí jedinečnou: kvalitní vztahy, citlivou komunikaci, projektové učení, pobyt v přírodě a úzkou spolupráci s rodinou i místní komunitou. Usilujeme o to, aby se děti setkávaly s pestrými podněty, přirozeně se učily spolupráci a měly dostatek prostoru pro vlastní iniciativu. Zároveň chceme zachovat prostředí, v němž je každé dítě vnímáno jako důležité a jedinečné.

Naše škola chce být místem, kde se děti i dospělí cítí dobře, kde se těší na společné setkání a kde se každý den naplňuje jednoduché, ale silné poselství: **všichni se respektují a jsou kamarádi**. Právě tato zkušenost je pro nás základem pro zdravý rozvoj dítěte, jeho další vzdělávací cestu i jeho budoucí život ve společnosti.

3. Podmínky vzdělávání

3.1 Psychosociální podmínky

Vztahy, důvěra a pocit bezpečí

Vytváříme **bezpečné, respektující a podnětné prostředí**, ve kterém se každé dítě může cítit přijímané, důležité a úspěšné. Základem je laskavá a partnerská komunikace mezi dětmi i dospělými, postavená na vzájemném respektu, důvěře, ohleduplnosti a zdvořilosti. V každodenním životě třídy cíleně podporujeme kamarádské vztahy, vzájemnou pomoc a solidaritu například při společných hrách, ranním kruhu, při stolování i při pobytu venku na zahradě, kde se děti učí domlouvat, střídat se, nabídnout pomoc nebo přijmout pomoc od druhého.

Věkově smíšené uspořádání třídy přirozeně podporuje sociální učení nápodobou i spoluúčastí. Starší děti jsou pro mladší přirozeným vzorem v komunikaci, sebeobsluze i v řešení běžných situací, mladší děti se naopak učí pozorováním a postupným zapojováním do společného dění. Děti vedeme k tomu, aby si byly navzájem kamarády, vnímaly potřeby druhých a učily se respektovat rozdílnost v tempu, zkušenostech i povaze. Součástí každodenního režimu je **ranní kruh**, v němž mají děti prostor sdílet, co prožívají, co je těší nebo trápí, a zároveň se učí naslouchat ostatním bez skákání do řeči a bez posuzování.

- **komunitní a diskuzní kruhy** pro sdílení prožitků, přání, plánů i společných pravidel soužití,
- **kooperativní hry** a společné činnosti, při nichž děti zažívají spolupráci, domluvu a vzájemnou podporu,
- **podpora empatie** prostřednictvím rozhovorů o emocích, příběhů, obrázků a modelových situací z běžného života,
- **partnerská komunikace** dospělých s dětmi bez zbytečného napomínání, s respektem k jedinečnosti dítěte a s důrazem na porozumění.

Pravidla soužití a osobní svoboda dítěte

Pravidla ve třídě nevznikají jako soubor zákazů, ale **společně s dětmi** je vytváříme, připomínáme a průběžně upravujeme podle konkrétních situací. Děti se podílejí na jejich formulování v jednoduché a srozumitelné podobě, pravidla si vizualizujeme pomocí obrázků, fotografií nebo symbolů a pravidelně se k nim vracíme v ranním kruhu i v průběhu dne. Tím podporujeme porozumění tomu, proč je

důležité dohodnout se, střídat se, uklízet hračky, chránit prostor druhého nebo čekat, až přijde řada na mě.

Osobní svoboda dítěte je u nás vyvažována potřebou fungovat jako skupina. V běžném dni proto nabízíme chvíle, kdy se dítě může samo rozhodnout, zda se zapojí do společné činnosti, nebo zvolí klidnější aktivitu podle své aktuální potřeby. Respektujeme také potřebu soukromí, například při hygieně, převlékání nebo v situaci, kdy dítě potřebuje chvíli být stranou dění, zklidnit se nebo si promyslet další krok. Dětem umožňujeme využít **klidný koutek**, kam se mohou uchýlit k odpočinku, samostatné hře, ztišení nebo k tomu, aby si v bezpečí uspořádaly své prožitky.

- pravidla tvoříme společně s dětmi a vracíme se k nim v průběhu dne i při řešení konkrétních situací,
- využíváme **obrázkové značky, piktogramy a vizualizaci** pravidel, aby jim děti snadno rozuměly,
- respektujeme volbu dítěte účastnit se či neúčastnit se některých činností, pokud to neohrožuje bezpečí a chod skupiny,
- podporujeme možnost být na chvíli v klidu a mimo skupinové dění, bez nátlaku a bez hodnocení.

Práce s emocemi, konflikty a individualitou

Konflikty chápeme jako přirozenou součást dětského soužití a využíváme je jako příležitost k učení. Děti vedeme k tomu, aby své pocity vyjadřovaly slovy, například „nelíbí se mi to“, „jsem smutný“, „zlobil jsem se“ nebo „potřebuji pomoc“. Učitelky v těchto situacích vystupují jako citlivé průvodkyně, které pomáhají dětem pojmenovat emoce, vyslechnout druhého a společně hledat řešení.

Nevyužíváme porovnávání ani posuzování, ale podporujeme domluvu, omluvu, podání ruky, nabídnutí jiné hračky či jiné přirozené způsoby smíření, které odpovídají věku dětí.

Emoční bezpečí posilujeme tím, že dětem **nasloucháme**, jejich prožívání bereme vážně a reagujeme klidně, předvídatelně a s pochopením. Dítě má jistotu, že jeho pocit je přijat, i když je zároveň potřeba dodržet pravidlo nebo se přizpůsobit skupině. Při adaptaci i v běžném dni respektujeme individuální tempo každého dítěte, dáváme mu dostatek času na zapojení do hry, na dokončení činnosti, na přechod mezi aktivitami i na postupné zvykání si na nové situace. To je důležité zejména ve věkově smíšené třídě, kde děti přicházejí s různou mírou zralosti, potřeb a jistoty.

- **mediace učitelkou** při konfliktech mezi dětmi s důrazem na klidné vysvětlení, pojmenování situace a hledání dohody,
- **pojmenovávání emocí** a hledání vhodných slov pro sdělení potřeby, přání nebo nesouhlasu,

- **validace pocitů** dítěte a současné vedení k respektu vůči druhému dítěti i ke společným pravidlům,
- **individuální tempo** při adaptaci, hře, zapojení do činnosti i při přechodech mezi aktivitami a během pobytu venku.

Pro podporu emoční pohody využíváme také běžné každodenní situace, v nichž dítě zažívá úspěch, pochvalu za snahu, možnost volby nebo prostor pro vlastní rozhodnutí. Dětem nabízíme dostatek času na odpověď, nepřerušujeme jejich vyprávění a dáváme jim možnost dokončit myšlenku či činnost. Pokud dítě potřebuje oporu, může mít po dohodě s učitelkou u sebe osobní předmět, který mu pomáhá při adaptaci a posiluje pocit jistoty. Vždy přitom společně s rodiči domlouváme, jaký předmět je vhodný a jaká pravidla pro jeho používání a ukládání budou pro dítě srozumitelná.

Do psychosociální pohody dětí přirozeně vstupuje i dlouhodobě stabilní a sebraný tým, který s dětmi komunikuje jednotně, klidně a s důvěrou. Díky tomu děti i rodiče zažívají ve škole otevřenost, jistotu a každodenní pocit, že jsou vítáni. Věta „**Vždy se na sebe všichni moc těšíme**“ vystihuje atmosféru mateřské školy i způsob, jakým jsou vztahy ve třídě i mezi rodinou a školou dlouhodobě budovány.

3.2 Spolupráce s rodinou

Partnerská komunikace a důvěra

Mateřská škola Bylany staví spolupráci s rodinou na **otevřené, laskavé, pravidelné a partnerské komunikaci**, která probíhá už od prvního kontaktu s rodinou a přirozeně pokračuje po celou dobu docházky dítěte. Zaměstnanci školy přistupují ke každé rodině s porozuměním, respektem a diskrétností. Vědomě chrání soukromí rodiny a s informacemi, které jim rodiče svěřují, zacházejí citlivě, ohleduplně a pouze v rozsahu, který je potřebný pro podporu dítěte. Důvěra rodičů je pro školu jedním ze základních předpokladů kvalitního individuálního přístupu.

Každodenní komunikace se odehrává především při **předávání dětí**, kdy mají rodiče možnost stručně sdělit důležité informace o aktuálním zdravotním stavu, náladě, spánku, stravování nebo mimořádné rodinné situaci. Učitelky na oplátku předávají srozumitelnou zpětnou vazbu o tom, jak dítě den prožilo, s kým si hrálo, co ho zaujalo, v čem bylo úspěšné a v čem naopak potřebovalo podporu. Součástí pravidelného informačního servisu jsou také nástěnky, přehledy plánovaných akcí, organizační sdělení a podle potřeby i e-mailová komunikace nebo telefonický kontakt.

- každodenní osobní předávání informací při příchodu a odchodu dítěte,
- aktuální nástěnky s organizačními i vzdělávacími informacemi,

- e-mailová nebo telefonická komunikace podle potřeby,
- možnost individuálního rozhovoru v klidném a diskrétním prostředí,
- pravidelné sdílení důležitých změn v režimu, programu i potřebách dítěte.

Adaptace dítěte a poznávání rodinného zázemí

Ve spolupráci s rodinou vytváříme podmínky pro **citlivou a postupnou adaptaci dítěte**, která vychází z jeho individuálních potřeb, temperamentu, dosavadních zkušeností i rodinného zázemí. Adaptaci nenastavujeme jednotně pro všechny děti, ale vždy po domluvě s rodiči a s ohledem na to, co dítěti pomáhá cítit se bezpečně. U některých dětí je vhodný rychlejší nástup do běžného režimu, u jiných je potřebné pozvolné zvykání, kratší pobyt, přítomnost rodiče v úvodních dnech nebo postupné prodlužování času ve školce.

Před nástupem dítěte nabízíme rodinám možnost **seznámení s prostředím mateřské školy**, zahradou, třídou i pedagogickým týmem. Rodiče mají prostor ptát se na vše, co je zajímá, a získat představu o denním režimu, způsobu komunikace i pravidlech soužití. Tato první setkání pomáhají dítěti i rodičům lépe se orientovat a posilují jistotu, že dítě vstupuje do prostředí, kde je vítáno a kde mu bude věnována potřebná pozornost.

Informace o dítěti a jeho rodinném prostředí zjišťujeme především prostřednictvím **adaptačních rozhovorů**, běžných každodenních kontaktů a podle potřeby i při individuálních konzultacích. Zajímají nás například zvyklosti dítěte doma, jeho spánkový režim, způsob uklidnění v náročných situacích, vztah k vrstevníkům, oblíbené hry, jazykové projevy nebo případná zdravotní či vývojová specifika. Díky těmto informacím můžeme lépe nastavit prostředí, komunikaci i vzdělávací nabídku tak, aby dítě přechod do školky zvládalo s pocitem bezpečí.

- před nástupem dítěte nabízíme návštěvu školy a seznámení s prostředím,
- adaptaci nastavujeme individuálně podle potřeb dítěte a domluvy s rodinou,
- respektujeme tempo odloučení i postupného zapojování do kolektivu,
- vycházíme z informací o rodinných zvyklostech, denním režimu a potřebách dítěte,
- u citlivých dětí umožňujeme postupné prodlužování pobytu a oporu známé osoby.

Společné sdílení pokroků a zapojení rodičů do života školy

Pro hlubší sdílení informací o vývoji dítěte využíváme **individuální konzultace**, zpravidla 1–2krát ročně, případně častěji podle potřeby rodiny nebo pedagogického týmu. Na těchto setkáních společně hodnotíme pokroky dítěte, jeho silné stránky, zájmy i oblasti, ve kterých potřebuje další podporu. Vycházíme přitom z každodenního pozorování, pedagogické diagnostiky a z **diagnostického**

portfolia dítěte, které zachycuje jeho vývoj prostřednictvím kreseb, pracovních listů, fotografií, výtvarných prací nebo záznamů o pokrocích.

Do konzultací je možné podle domluvy zapojit i dítě samotné, které může ukázat své práce, vyprávět o tom, co ho ve školce baví, nebo společně s učitelkou pojmenovat, co se mu daří a co chce dál zkoušet. Tento způsob sdílení podporuje sebehodnocení dítěte, posiluje jeho vnitřní motivaci a zároveň pomáhá rodičům lépe porozumět tomu, jak jejich dítě ve školce prožívá každodenní situace.

Rodiče jsou vítáni jako aktivní partneři školy a mohou se podílet na jejím životě různými způsoby. Nabízíme jim účast na společných akcích, tvořivých dílnách, slavnostech, besídkách, projektových dnech nebo tematických setkáních. V případě zájmu mohou rodiče, prarodiče či sourozenci dětem představit své povolání, přinést ukázkou zajímavé činnosti, předčítat nebo se zapojit do společného tvoření. Škola tím získává přirozené propojení s rodinami a děti zažívají, že dospělí spolupracují a vzájemně se podporují.

- individuální konzultace o pokrocích dítěte a další podpoře rozvoje,
- sdílení diagnostického portfolia a konkrétních ukázek práce dítěte,
- společné akce školy a rodin v průběhu roku,
- workshopy, tvořivé dílny a tematická setkání pro rodiče s dětmi,
- možnost zapojení rodičů, prarodičů i sourozenců do života školy,
- dotazníky a neformální zpětná vazba k fungování mateřské školy.

Podpora přechodu do základní školy a spolupráce s odborníky

Mateřská škola průběžně informuje zákonné zástupce o tom, jak dítě podporovat v období před vstupem do základní školy. Rodičům nabízíme srozumitelné informace o tom, jaké dovednosti jsou pro úspěšný přechod důležité, například schopnost soustředit se, pracovat podle pokynu, vyjadřovat své potřeby, dokončovat činnost, zvládat sebeobsluhu nebo orientovat se v běžných sociálních situacích. Zároveň upozorňujeme na to, že každé dítě dozrává vlastním tempem, a proto je důležité sledovat celkovou připravenost, nikoli jen dílčí výkon.

V případě potřeby a v zájmu dítěte informujeme rodiče také o možnostech spolupráce se **školskými poradenskými zařízeními** nebo dalšími odborníky, například logopedem, speciálním pedagogem či psychologem. Doporučení předáváme citlivě, věcně a bez nátlaku, vždy s ohledem na konkrétní situaci rodiny a dítěte. Rodiče dostávají prostor vše promyslet, případně se doptat na další postup a možnosti podpory. Cílem je, aby rodina měla dostatek informací pro odpovědné rozhodování a aby dítě dostalo včasnou a vhodnou pomoc, pokud ji potřebuje.

Celá spolupráce s rodinou je vedena v duchu **partnerského přístupu**, bez posuzování, bez srovnávání a bez nevyžádaných rad. Naším cílem je, aby rodiče cítili ve škole oporu, jistotu a respekt, a aby společně s pedagogy vytvářeli pro dítě bezpečné podmínky pro jeho rozvoj. Typickým znakem školy je otevřenost, přirozený kontakt s rodinami a skutečný zájem o to, aby se děti i jejich blízcí ve škole cítili dobře, vítaně a důvěrně. Vzájemná spolupráce je pro nás cestou, jak dítěti nabídnout stabilní zázemí, srozumitelné vedení a plynulou návaznost mezi rodinou a mateřskou školou.

3.3 Organizace vzdělávání

Organizační pravidla a uspořádání tříd

V Mateřské škole Bylany je vzdělávání organizováno **ve věkově smíšené třídě**, která vytváří přirozené prostředí pro sociální učení, vzájemnou pomoc, ohleduplnost i rozvoj samostatnosti. Při zařazování dětí do třídy zohledňujeme především **věk dítěte, sourozenecké vazby, individuální potřeby, temperament i zájmy**. Usilujeme o to, aby se dítě mohlo co nejdříve zorientovat v novém prostředí, navázat vztah s učitelkami i vrstevníky a postupně získávat pocit jistoty a sounáležitosti. Smíšené uspořádání třídy přirozeně podporuje rodinný charakter školy, který je pro naši mateřskou školu typický, a zároveň umožňuje dětem učit se nápodobou, pomáhat si a respektovat odlišné tempo druhých.

Zařazování dětí do třídy probíhá citlivě a s ohledem na konkrétní situaci rodiny. U nově přijatých dětí sledujeme zejména to, zda jim vyhovuje blízkost sourozence nebo kamaráda, zda potřebují klidnější začlenění do menší skupiny nebo naopak těžší z přirozené inspirace staršími dětmi. Při nástupu dítěte do mateřské školy volíme postup, který podporuje bezpečný přechod z rodinného prostředí do prostředí školy. Dětem nabízíme dostatek času na adaptaci, možnost opory v oblíbené hračce, postupné seznamování s režimem i s pravidly třídy.

- **Zařazení dětí do třídy** vychází z věkově smíšeného modelu a respektuje rodinné vazby i individuální potřeby dítěte.
- **Sourozenci** jsou podle možností zařazováni tak, aby jejich společná docházka podporovala pocit jistoty a usnadňovala adaptaci.
- **Nové dítě** přijímáme s důrazem na postupné začlenění, bezpečí a budování důvěry k dospělým i dětem.
- **Smíšená třída** přirozeně podporuje spolupráci, nápodobu, ohleduplnost a kamarádké vztahy napříč věkem.

Průběh dne, překryv pedagogů a organizace činností

Organizace dne je nastavena tak, aby byla **pravidelná, přehledná a současně pružná**. Dětem poskytuje jistotu v základních denních bodech, ale zároveň umožňuje reagovat na aktuální situace, počasí, zájem dětí i vzniklé vzdělávací příležitosti. V průběhu dne převažují **hry, spontánní činnosti, činnosti nepřímo řízené a prožitkové učení**. Řízené aktivity nezařazujeme mechanicky do pevného časového rámce, ale vycházíme z potřeb dětí, z jejich soustředění a z přirozeného rytmu třídy. Důležitou součástí dne je ranní kruh, který slouží k přivítání, sdílení prožitků, společnému plánování i posilování vztahů.

Ve třídě je zajištěno **souběžné působení dvou pedagogických pracovníků** v minimálním rozsahu **2,5 hodiny denně**. Tento překryv využíváme zejména v dopolední části dne, při pobytu venku, při práci v menších skupinách, při projektových činnostech a v situacích, kdy je potřeba zvýšená podpora jednotlivých dětí. Souběžná přítomnost učitelek umožňuje bezpečněji organizovat činnosti, rozdělit děti podle zájmu nebo věku, věnovat se individuálně dětem s odlišným tempem a zároveň zachovat plynulý chod celé třídy. Překryv je důležitý i při přechodech mezi činnostmi, při oblékání, hygieně, stolování nebo při pobytu na zahradě.

- **Překryv učitelek** využíváme pro individuální podporu, práci v menších skupinách i pro bezpečnou organizaci dne.
- **Hra a spontánní činnosti** mají v denním programu převahu a jsou přirozeným základem učení.
- **Ranní kruh** slouží k přijetí dítěte, sdílení zážitků, rozvoji komunikace a domlouvání společného programu.
- **Průběh dne** přizpůsobujeme aktuálním potřebám dětí, počasí i vzdělávacím příležitostem.

Povinné předškolní vzdělávání, docházka a individuální režimy

Povinné předškolní vzdělávání zajišťujeme v rozsahu nejméně **4 hodin denně** v době stanovené denním režimem školy. Docházka dětí je průběžně evidována a pravidelně vyhodnocována, aby byla zajištěna návaznost vzdělávání i přehled o účasti dítěte. Při omlouvání dětí postupujeme podle školního řádu a dbáme na včasnou komunikaci s rodinou. Pokud se objeví opakovaná absence nebo změna režimu docházky, řešíme situaci partnersky s rodiči tak, aby bylo možné společně hledat vhodné řešení.

V případě zájmu rodičů je možné postupovat také podle **individuálního vzdělávání dle § 34b školského zákona**. Tuto formu vzdělávání posuzujeme vždy v souladu s platnými právními předpisy a se zřetelem na potřeby dítěte, rodiny i školy. Pokud je individuální vzdělávání zvoleno, škola

nastavuje potřebné administrativní kroky, domlouvá průběh ověřování pokroků dítěte a poskytuje rodině součinnost. Cílem je, aby i tato forma byla pro dítě srozumitelná, bezpečná a rozvíjející.

- **Povinné předškolní vzdělávání** je zajištěno v denním režimu školy v rozsahu minimálně 4 hodin denně.
- **Docházka** je pravidelně evidována a slouží i jako podklad pro spolupráci s rodinou.
- **Individuální vzdělávání** řešíme v souladu s právní úpravou a po dohodě se zákonnými zástupci.
- **Komunikace s rodiči** je otevřená, partnerská a zaměřená na podporu dítěte.

Podpůrná opatření, jazyková podpora a bezpečnost

Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami organizujeme tak, aby byla zachována **individualizace, přiměřenost, srozumitelnost a pocit jistoty**. Vycházíme z průběžného pedagogického diagnostikování a z principů popsaných v části **Individualizace vzdělávání**. Podle potřeby upravujeme tempo činností, způsob zadávání úkolů, délku soustředění, míru podpory dospělého i materiální podmínky. V případě potřeby spolupracujeme s odborníky školských poradenských zařízení a vytváříme takové podmínky, aby se dítě mohlo zapojovat do života třídy co nejpřirozeněji. Stejný princip uplatňujeme i u dětí nadaných, kterým nabízíme rozšiřující podněty, náročnější úkoly, možnost objevování a prostor pro vlastní iniciativu.

Dětem-cizincům v povinném předškolním vzdělávání poskytujeme **jazykovou podporu** v přirozených situacích každodenního života školy. Využíváme zejména ranní kruh, hry, pohybové činnosti, jednoduché rituály, názornost, opakování a modelové situace. V případě potřeby je jazyková podpora organizována v souladu s platnou legislativou v rozsahu jedné hodiny týdně, rozdělené do dvou až tří bloků. Naším cílem je, aby dítě rozumělo základním pokynům, cítilo se ve třídě bezpečně a mohlo se postupně zapojovat do komunikace s vrstevníky i dospělými.

Bezpečnost a ochranu zdraví dětí zajišťujeme po celý den důsledným dohledem, přehlednou organizací, pravidelnou kontrolou vybavení a jasně nastavenými pravidly pro pohyb dětí i vstup dalších osob do budovy. Bezpečnostní opatření konkretizuje školní řád a zaměstnanci školy je důsledně uplatňují v běžném provozu. Velkou pozornost věnujeme také bezpečnému pobytu venku, protože školní zahrada a venkovní prostory jsou plnohodnotnou součástí vzdělávání. Děti se zde pohybují, zkoumají přírodu, pracují s přírodními materiály a rozvíjejí fyzickou zdatnost, přičemž dospělí průběžně vyhodnocují rizika a přizpůsobují činnosti aktuálním podmínkám.

- **Podpůrná opatření** vycházejí z pedagogické diagnostiky a z individuálních potřeb dítěte.
- **Spolupráce s odborníky** je součástí podpory dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

- **Jazyková podpora dětí-cizinců** probíhá přirozeně v každodenních situacích a podle potřeby i v organizované podobě.
- **Bezpečnostní pravidla** jsou součástí školního řádu, dohledu i každodenního pedagogického jednání.
- **Venkovní prostředí** využíváme jako bezpečně řízenou a smysluplnou součást vzdělávání.

3.4 Organizace dne

Organizace dne v Mateřské škole Bylany vychází z pravidelného, přehledného a zároveň pružně upravovaného denního režimu, který dětem poskytuje jistotu, klid a pocit bezpečí. Díky věkově smíšené třídě, stabilnímu pedagogickému týmu a partnerské komunikaci s dětmi i rodiči se daří vytvářet rytmus dne, který je pro děti srozumitelný, ale ne zbytečně svazující. Každý den začíná postupným příchodem dětí od **6:30**, kdy mají prostor pro klidné přivítání, předání informací a volný vstup do her i činností podle své aktuální nálady a potřeby.

Orientační denní rytmus

Průběh dne je nastaven orientačně tak, aby podporoval plynulost, předvídatelnost a současně respektoval přirozené tempo dětí. V ranních hodinách probíhá **spontánní hra**, individuální práce i činnosti v menších skupinách, které umožňují učitelkám věnovat se dětem podle jejich aktuální potřeby. Typickým a důležitým prvkem dne je **ranní kruh**, při němž se děti i dospělí společně vítají, sdílejí zážitky, pojmenovávají emoce, domlouvají se na průběhu dne a rozvíjejí komunikační dovednosti v bezpečné atmosféře.

- **6:30–8:30** – příchod dětí, přivítání, spontánní hra, individuální a skupinové činnosti
- **8:30–9:00** – ranní kruh, společné přivítání, sdílení a komunikační aktivity
- **9:00–9:30** – ranní svačina
- **9:30–11:30** – vzdělávací nabídka, nepřímo řízené a řízené činnosti, pobyt venku
- **11:30–12:15** – oběd, sebeobsluha, hygienické návyky
- **12:15–14:15** – odpočinek po obědě, klidový režim, individuální klidové činnosti
- **14:15–14:45** – odpolední svačina
- **14:45–16:30** – odpolední činnosti, volná hra, pobyt na školní zahradě, rozcházení dětí

Časový režim je vnímán jako **orientační rámec**, nikoli jako pevná a neměnná struktura. Učitelky pružně reagují na situaci ve třídě, na zájem dětí, na jejich únavu, soustředění i na aktuální podněty, které během dne přinášejí. Pokud děti například při ranním kruhu navážou na téma, které souvisí s přírodou, rodinou nebo děním v obci, může se vzdělávací nabídka přirozeně rozšířit a prodloužit právě

tímto směrem. Stejně tak při vhodném počasí využíváme delší pobyt venku a vnitřní činnosti přizpůsobujeme tak, aby den zůstal plynulý a vyvážený.

Flexibilita, hra a spontánní učení

V Mateřské škole Bylany převažují **hra, spontánní činnosti a nepřímo řízené aktivity**, které tvoří základ každodenního učení. Řízené činnosti zařazujeme promyšleně a vždy v souvislosti s tím, co děti právě prožívají, co je zajímavé a co je pro ně smysluplné. Důležitou roli má projektové učení, které se přirozeně promítá do denního režimu, například při práci s tématy z integrovaných bloků **Ruku v ruce jdeme, spolu si to užijeme, Zima kolem nás, tradice v každý čas, Semínka zasejeme, v přírodě si pohrajeme a Co svět světem stojí, stále se něco mění a poznávat vše za to stojí**.

V praxi to znamená, že děti mají každý den možnost:

- vybírat si z pestré nabídky spontánních i řízených činností podle vlastní volby,
- zapojovat se do činností individuálně, ve dvojicích i v menších skupinách,
- navazovat na vlastní zážitky, pozorování a otázky,
- učit se v přirozených situacích během hry, stolování, oblékání, pobytu venku i při společném setkávání,
- prožívat den bez zbytečně ostrých předělů mezi jednotlivými činnostmi.

Učitelky vnímají hru jako klíčový prostředek učení i jako významný prostor pro pedagogické pozorování. Sledují, jak dlouho a jak kvalitně se děti hře věnují, jak si vybírají spoluhráče, jak řeší situace ve skupině a jak se zapojují do nabízených činností. Díky tomu mohou průběžně přizpůsobovat nabídku tak, aby odpovídala skutečným potřebám konkrétní třídy i jednotlivých dětí.

Řízené činnosti nejsou odděleny jako samostatný „výukový blok“, ale vstupují do dne přirozeně, například formou rozhovoru, společného pozorování, dramatizace, experimentování, didaktické hry nebo práce s přírodními materiály. Věkově smíšené uspořádání třídy navíc umožňuje, aby mladší děti přirozeně napodobovaly starší a starší děti si současně upevňovaly dovednosti tím, že pomáhají mladším.

Odpočinek, pobyt venku a bezpečný rytmus dne

Součástí denního režimu je každodenní **odpočinek po obědě**, který je zařazen v době od **12:15 do 14:15**. Tento čas je vnímán jako důležitý prostor pro regeneraci, zklidnění a individuální potřeby dětí. Děti, které usínají, mají možnost skutečného spánku, ostatním je nabídnut klidový režim s respektováním jejich momentální potřeby odpočinku. Nespící děti nejsou nuceny k nečinnosti, ale

mohou se věnovat tichým a nenáročným činnostem, například prohlížení knih, práci s obrázky, klidnému skládání, kreslení nebo jiným tichým aktivitám, které neruší ostatní děti. Tím je zachována pohoda celé třídy a současně respektována individualita každého dítěte.

Pobyt venku je v Mateřské škole Bylany přirozenou a plnohodnotnou součástí dne. Využíváme jej zejména v dopoledním čase mezi **9:30 a 11:30**, ale také odpoledne při volné hře na školní zahradě. Díky rozlehlé zahradě, přírodním prvkům a bezpečnému venkovnímu zázemí mohou děti venku nejen běhat a hrát si, ale také pozorovat přírodu, pracovat s přírodninami, rozvíjet pohybové dovednosti a učit se v autentických situacích. Pobyt venku neomezujeme jen na příznivé počasí; děti vycházejí ven i tehdy, když není ideální počasí, pokud to dovolují bezpečnostní podmínky a vhodné oblečení. Tím se posiluje jejich odolnost, vztah k přírodě i schopnost přizpůsobit se proměnlivým podmínkám.

Venkovní prostředí využíváme nejen ke spontánní hře, ale také k promyšlené vzdělávací nabídce. Děti zde například pozorují změny v přírodě, pracují s jednoduchými úkoly, třídí přírodniny, sledují život na zahradě nebo si procvičují spolupráci a ohleduplnost při pohybových hrách. Takto pojatý pobyt venku přirozeně propojuje pohyb, poznávání i sociální učení a odpovídá zaměření školy na zdravý pohyb a každodenní kontakt s přírodou.

Organizace dne zároveň podporuje bezpečnost a plynulost provozu. Překryv přímé pedagogické činnosti učitelek umožňuje citlivé zajištění dohledu, individuální péče i klidné předávání dětí v průběhu dne. V praxi to znamená, že učitelky mohou reagovat na potřeby jednotlivců i celé skupiny bez zbytečných organizačních přerušení, což je důležité zejména ve věkově smíšené třídě s dětmi od dvou let až po předškoláky.

Celkově je den v Mateřské škole Bylany veden tak, aby byl pro děti srozumitelný, laskavý a předvídatelný, ale zároveň živý, podnětný a otevřený změnám podle aktuální situace. Děti se v něm mohou bezpečně orientovat, zažívat radost ze hry, společného setkávání i pobytu venku a postupně si vytvářet zdravé návyky, které podporují jejich samostatnost, pohodu a chuť objevovat svět.

3.5 Životospráva

V Mateřské škole Bylany klademe velký důraz na **podporu samostatnosti dítěte** ve všech každodenních činnostech, protože právě v běžném režimu se děti nejpřirozeněji učí dovednostem, které jsou důležité pro jejich zdravý vývoj, sebevědomí i pocit jistoty. Stravování vnímáme nejen jako biologickou potřebu, ale také jako příležitost k učení, vzájemnému respektu a kultivaci společenských návyků. Školní jídelna připravuje pestrou a vyváženou stravu z kvalitních surovin, která odpovídá věku dětí a podporuje jejich zdravé stravovací návyky. Děti jsou vedeny k tomu, aby si u stolu postupně

osvojovaly základní sebeobslužné dovednosti, například si samostatně přinesly talíř, nalily nápoj, použily příbor nebo si po jídle uklidily své místo. Učitelky i kuchařka přitom dětem poskytují klidnou podporu, modelují správné návyky a citlivě pomáhají tam, kde je to skutečně potřeba.

Stravování jako příležitost k učení

Při stolování vytváříme příjemnou, klidnou a přehlednou atmosféru, v níž má dítě prostor rozhodovat se přiměřeně svému věku. Učitelka dítě k jídlu nenutí, ale nabízí mu možnost ochutnat, vyzkoušet a postupně přijímat i nové chutě. Respektujeme individuální potřeby dětí, jejich chuť k jídlu i tempo jedení. Děti jsou vedeny k tomu, aby jedly s chutí, ale zároveň s ohleduplností k ostatním, například počkaly, až budou všichni u stolu připraveni, nebo si požádaly o pomoc vhodným způsobem. Pracujeme také s přirozenou motivací, kdy děti vidí, že společné jídlo je součástí denního režimu a současně příjemným sociálním setkáním.

- **děti se podílejí na přípravě stolování** podle svých možností, například roznášejí ubrousky, příbory nebo prostírání,
- **mají možnost volby** v přiměřeném rozsahu, například kolik si vezmou pečiva, zda si přidají polévku nebo zda ochutnají nabízenou zeleninu,
- **učí se kultuře stolování**, slušnému chování u stolu, používání příboru a poděkování za jídlo,
- **spolupráce s kuchařkou** probíhá v každodenním kontaktu, kdy děti vnímají, kdo jim jídlo připravuje, a učí se úctě k práci dospělých.

Součástí našeho pedagogického přístupu je také vedení dětí k uvědomění, že jídlo je hodnotou, se kterou je třeba zacházet s respektem. Děti jsou přirozeně vedeny k tomu, aby si samy určovaly přiměřené množství jídla a učily se naslouchat vlastním potřebám. Tím podporujeme nejen zdravé stravovací návyky, ale i schopnost dítěte vnímat své tělo, hlad, sytost a vlastní preference.

Pitný režim a péče o tělo

Pitný režim je v mateřské škole zajištěn po celý den. Děti mají k dispozici vodu a další vhodné neslazené nápoje a jsou průběžně vedeny k tomu, aby pily pravidelně a samostatně. Nápoje jsou dostupné tak, aby dítě nemuselo čekat na pokyn dospělého, ale mohlo reagovat na vlastní potřebu. Učitelky pití připomínají zejména po pohybu, při pobytu venku, v teplejším počasí i v situacích, kdy je z dětí patrná únava nebo snížená pozornost. Tím podporujeme zdravý režim dne a zároveň vedeme děti k postupnému osvojení návyku, že o své tělo pečují samy.

Stejnou pozornost věnujeme i hygieně a osobní péči. Děti jsou vedeny k samostatnosti při mytí rukou před jídlem i po použití toalety, při správném používání hygienických potřeb i při péči o svůj oděv. Učí

se poznávat, kdy potřebují pomoc, a zároveň rozvíjejí schopnost zvládnout běžné úkony vlastními silami. Vědomě podporujeme také oblékání a svlékání, zejména při pobytu venku, kdy mají děti možnost zkoušet si postupně zapínání zipů, obouvání, oblékání vrstev i ukládání oblečení na své místo. Vše probíhá bez spěchu, s trpělivostí a s ohledem na individuální tempo dítěte.

- **mytí rukou** je součástí každodenních přechodů mezi činnostmi,
- **toaleta** je dostupná a děti jsou vedeny k tomu, aby ji používaly samostatně a s respektem k soukromí druhých,
- **oblékání a svlékání** rozvíjí jemnou motoriku, koordinaci i vytrvalost,
- **hygienické návyky** jsou upevňovány přirozeně v běžných situacích, nikoli formálně nebo nátlakově.

Odpočinek s respektem k individuálním potřebám

V denním programu respektujeme, že každé dítě má jinou potřebu aktivity, zklidnění i spánku. Po obědě proto zařazujeme odpočinek, který je důležitou součástí dne, avšak jeho forma se přizpůsobuje věku a potřebám jednotlivých dětí. Dětem nabízíme klidné prostředí, možnost relaxace a bezpečný prostor k uvolnění. Pokud dítě potřebuje spánek, má možnost odpočívat déle. Dětem s nižší potřebou spánku po relaxační chvilce nabízíme klidové činnosti, například prohlížení knih, kreslení, skládání, práci s drobným materiálem nebo tichou individuální hru. Nucení k dlouhému ležení či ke spánku nepoužíváme, protože respektujeme přirozené potřeby dítěte a jeho tělesný rytmus.

Odpočinek chápeme jako čas pro regeneraci, zklidnění a vnitřní rovnováhu. Děti mají možnost využít i tichý kout nebo klidové místo, pokud potřebují být chvíli samy, uklidnit se nebo si odpočinout od podnětů skupiny. Tento přístup podporuje emoční pohodu, schopnost seberegulace a celkovou psychickou odolnost dítěte. Učitelky citlivě sledují signály únavy, přetížení nebo naopak potřeby klidné činnosti a podle toho režim upravují.

Pohyb a pobyt venku jako každodenní součást vzdělávání

Velký důraz klademe také na **každodenní pobyt venku**, který je přirozenou a plnohodnotnou součástí vzdělávání. Využíváme rozlehlou školní zahradu, okolní přírodu i běžné situace v obci, aby děti měly dostatek prostoru pro volný pohyb, objevování i spontánní hru. Ven chodíme pravidelně a s ohledem na počasí, přičemž se nebojíme využívat zahradu i v méně ideálních podmínkách, pokud to bezpečnost a zdravotní stav dětí dovolí. Děti tak získávají zkušenost s různými ročními obdobími, proměnami počasí i prostředím, které je učí přizpůsobivosti a odolnosti.

- **děti mají dostatek volného pohybu** ve třídě i venku během celého dne,

- **venkovní prostředí** využíváme pro běh, lezení, rovnovážné hry, míčové aktivity, práci s přírodními materiály i pozorování přírody,
- **pohyb podporuje zdravý vývoj**, koordinaci, obratnost, orientaci v prostoru i radost z pohybu,
- **pobyt na zahradě** propojujeme s projektovým učením, kdy děti například sbírají přírodniny, sledují změny v přírodě nebo pečují o rostliny.

Pohybové aktivity nejsou vnímány jen jako „vybití energie“, ale jako důležitý prostředek učení, sebepoznání a rozvoje vztahu k vlastnímu tělu. Děti se učí vnímat své možnosti, odhadovat riziko, spolupracovat při společné hře a respektovat pravidla bezpečného pohybu. Učitelky jim poskytují dostatek podnětů, pomůcek i prostoru, aby mohly pohyb prožívat svobodně, radostně a smysluplně. Tímto způsobem propojujeme péči o zdraví, samostatnost i pedagogický záměr školy v každodenním životě mateřské školy.

3.6 Věcné podmínky

Vnitřní prostředí

Vnitřní prostředí Mateřské školy Bylany je vytvářeno tak, aby dětem nabízelo bezpečné, přehledné, klidné a současně podnětné zázemí pro každodenní hru, učení, pohyb i odpočinek. Prostor tříd je promyšleně členěn do funkčních částí, které dětem umožňují vybírat si činnosti podle vlastního zájmu, aktuálního naladění i individuální potřeby. Děti se v prostředí snadno orientují, protože jednotlivá místa mají jasný účel, stálé uspořádání a srozumitelná pravidla. Tím je podporována jejich samostatnost, pocit jistoty, schopnost rozhodovat se a také dokončovat započaté činnosti. Prostedí dětem neklade překážky, ale naopak jim umožňuje přirozeně se pohybovat, volit si podněty a učit se v situacích, které jsou pro ně smysluplné.

Ve třídě mají děti k dispozici pestrou nabídku hraček, pomůcek a materiálů, které odpovídají jejich věku, vývojovým možnostem i aktuálním vzdělávacím tématům. Zastoupeny jsou zejména **konstruktivní a manipulační materiály, přírodniny, knihy, leporela a obrazový materiál, výtvarné a pracovní potřeby** i další didaktické pomůcky, které podporují rozvoj řeči, myšlení, tvořivosti, jemné motoriky, předmatematických představ a schopnosti spolupracovat. Děti s materiály běžně pracují samostatně i ve dvojicích či menších skupinách, například při stavění, třídění, skládání, modelování, vyprávění příběhů, prohlížení knih nebo při jednoduchých pokusech s materiálem. Vše je uspořádáno tak, aby si děti mohly pomůcky samy vybrat, použít je, uklidit a vrátit na své místo bez zbytečné asistence dospělého.

- **konstruktivní a manipulační hry** rozvíjejí prostorovou představivost, logické myšlení, trpělivost, plánování i schopnost hledat řešení,
- **přírodní materiály a přírodniny** podporují smyslové vnímání, experimentování, třídění, porovnávání a vztah k přírodě,
- **knihy, lepoporela a obrazové materiály** podněcují předčtenářské dovednosti, porozumění řeči i schopnost vyjadřovat vlastní zážitky,
- **výtvarné a pracovní pomůcky** dávají dětem prostor pro sebevyjádření, fantazii, tvořivost a procvičování jemné motoriky.

Uspořádání tříd podporuje různé způsoby učení. Děti zde mohou stavět, třídít, porovnávat, skládat, tvořit, číst si v knihách, vyprávět příběhy, experimentovat s materiálem nebo si hrát v menších skupinách i individuálně. Vzniká tak prostředí, které přirozeně podporuje spolupráci, komunikaci i soustředění na činnost. Zároveň je záměrně střídme, aby děti nepřetěžovalo množstvím podnětů, ale nabízelo jim dostatek prostoru pro objevování, fantazii a hlubší prožitek z hry. Učitelky průběžně sledují, jak děti s prostředím pracují, a podle jejich zájmů i potřeb činnosti doplňují, obměňují nebo znovu vracejí do nabídky.

Součástí vnitřního prostředí jsou také jasně nastavená pravidla pro používání hraček a pomůcek. Děti jsou vedeny k tomu, aby zacházely s materiálem ohleduplně, vracely je na určené místo, domlouvaly se při společné hře a respektovaly potřeby ostatních. U pomůcek, které jsou určeny pro určitou činnost nebo vyžadují zvláštní zacházení, jsou pravidla vysvětlována názorně, opakovaně a v konkrétních situacích, aby byla pro děti srozumitelná a přirozeně přijatelná. Tím se podporuje nejen pořádek, ale také odpovědnost, samostatnost, vnitřní kázeň a schopnost spolupracovat.

- **pravidla používání** pomáhají dětem orientovat se v prostředí a chránit společné vybavení,
- **dostupnost materiálů** podporuje samostatnou volbu a aktivní zapojení dítěte do činnosti,
- **přehledné uspořádání** usnadňuje orientaci, dokončování práce i následný úklid,
- **průběžná obměna nabídky** udržuje zájem dětí, reaguje na roční období, projekty i jejich aktuální potřeby.

Vnitřní prostředí školy zároveň odráží rodinný a laskavý charakter celé mateřské školy. Děti se zde mohou bezpečně pohybovat, volně přecházet mezi činnostmi a podle potřeby vyhledat klidné místo pro soustředění, rozhovor nebo odpočinek. Učitelky prostředí průběžně přizpůsobují aktuálním potřebám skupiny i jednotlivých dětí, například doplněním materiálů k tématu, obměnou nabídky pro tvoření, zařazením nových knih nebo vytvořením prostoru pro kooperativní hru. Prostor tak není

statické, ale promyšleně se vyvíjí spolu s dětmi a podporuje jejich přirozenou zvědavost, radost z objevování i schopnost učit se z vlastní zkušenosti.

Venkovní prostředí

Školní zahrada a venkovní prostory patří mezi nejvýraznější přednosti Mateřské školy Bylany. Jsou využívány jako plnohodnotná součást vzdělávání a dětem nabízejí široké možnosti pro pohyb, volnou hru, pozorování, experimentování i kontakt s přírodou. Venkovní prostředí je členěno tak, aby umožňovalo různé typy činností současně – aktivní pohyb, klidnější hru, práci s přírodními materiály, pozorování změn v přírodě i společné zážitky celé skupiny. Děti zde mohou přirozeně propojovat pohyb s poznáváním, rozvíjet smyslové vnímání a učit se v prostředí, které je pro ně přirozené a živé.

Zahrada poskytuje dětem dostatek prostoru pro běh, lezení, rovnovážné a pohybové aktivity, ale také pro hry v menších skupinách, stavění, tvoření a objevování. Děti zde přirozeně rozvíjejí pohybovou obratnost, koordinaci, vytrvalost, orientaci v prostoru i schopnost domlouvat se s ostatními. Venkovní prostředí podporuje nejen tělesný rozvoj, ale také samostatnost, odolnost a schopnost přizpůsobit se proměnlivým podmínkám počasí a ročního období. Pobyt venku je chápán jako každodenní přirozená součást vzdělávání, nikoli jako doplněk programu.

- **pohybové možnosti zahrady** podporují zdravý životní styl, kondici, koordinaci a radost z pohybu,
- **přírodní prvky** umožňují pozorování, bádání, sběr přírodnin a rozvoj environmentální citlivosti,
- **prostor pro volnou hru** posiluje spolupráci, fantazii, tvořivost i sociální dovednosti,
- **kontaktem s přírodou** se děti učí ohleduplnosti, péči o živé prostředí a vnímání jeho proměn v čase.

Součástí venkovního zázemí jsou také přírodní a pěstitelské prvky, které dětem umožňují sledovat proměny ročních období, růst rostlin, péči o živé tvory i jednoduché pěstitelské činnosti. Děti mohou pozorovat stromy, keře, květiny, hmyz nebo drobné živočichy, pracovat s přírodninami a vnímat prostředí všemi smysly. Škola využívá zahradu nejen pro spontánní pobyt venku, ale i pro řízené činnosti, pohybové hry, pozorování, jednoduché pokusy a projektové učení, které vychází z aktuální situace a zájmu dětí. Přírodní prostředí dětem nabízí přirozený prostor pro otázky, objevování, porovnávání a pojmenovávání jevů, které samy sledují v průběhu roku.

Venkovní prostředí je využíváno za různých povětrnostních podmínek, protože pobyt venku je chápán jako důležitá součást denního režimu. Děti se učí přiměřeně reagovat na počasí, volit vhodné oblečení, přizpůsobovat se terénu i proměnlivým podmínkám a zároveň si osvojovat zdravé návyky spojené s pobytem na čerstvém vzduchu. Zahrada tak není pouze místem pro pobyt, ale skutečným

vzdělávacím prostorem, který dětem nabízí zkušenost, pohyb, radost i možnost objevovat svět v přirozených souvislostech. Využíváme ji také k pozorování proměn v průběhu roku, ke společným hrám, ke klidnému rozjímání i k drobným činnostem, které podporují vztah dětí k místu, kde tráví svůj den.

- **zahrada jako vzdělávací prostor** umožňuje propojení hry, pohybu, pozorování a praktických zkušeností,
- **přírodní podmínky** vedou děti k přiměřené odolnosti, samostatnosti a péči o vlastní zdraví,
- **venkovní činnosti** podporují spolupráci, tvořivost i schopnost reagovat na změny v prostředí,
- **kontakt s přírodou** posiluje citlivost k živému světu a vztah k okolnímu prostředí školy.

Vnitřní i venkovní prostředí školy je průběžně udržováno, doplňováno a upravováno tak, aby odpovídalo potřebám dětí, podporovalo jejich samostatnost a vytvářelo inspirativní podmínky pro všestranný rozvoj. Mateřská škola Bylany chápe prostředí jako významný pedagogický nástroj, který dětem pomáhá učit se prostřednictvím hry, pohybu, prožitku, spolupráce i každodenních zkušeností v bezpečném a laskavém prostředí. Současně dbáme na to, aby prostředí zůstávalo přehledné, estetické a účelné, aby děti věděly, kde co najdou, a mohly se v něm cítit jistě, kompetentně a doma.

Průběžná obnova a využívání pomůcek

Hračky, pomůcky i materiály jsou ve škole průběžně doplňovány a obměňovány podle aktuálních témat, zájmů dětí, ročního období i výsledků pedagogického pozorování. Tím je zajištěno, že nabídka zůstává pestrá, živá a odpovídá vývojovým potřebám dětí. Učitelky sledují, které materiály děti dlouhodobě využívají, co je motivuje k další hře a kde je vhodné nabídku rozšířit nebo naopak zjednodušit. V praxi to znamená například doplnění knih k probíranému tématu, zařazení nových přírodnin, obměnu výtvarného materiálu nebo nabídku pomůcek podporujících jemnou motoriku, grafomotoriku či předmatematické představy.

- **obměna podle témat** pomáhá dětem propojovat nové poznatky s vlastní zkušeností,
- **průběžné doplňování** udržuje nabídku smysluplnou a motivující,
- **využívání aktuálních podnětů** podporuje přirozenou zvědavost a aktivní učení,
- **střídmost a přehlednost** chrání děti před přetížením a posilují jejich orientaci v prostředí.

Mateřská škola Bylany tak vytváří prostředí, které je nejen estetické a bezpečné, ale především pedagogicky promyšlené. Dětem nabízí dostatek prostoru pro vlastní iniciativu, tvořivost, pohyb i spolupráci, a zároveň jim poskytuje jasnou strukturu, pravidla a oporu. Vnitřní i venkovní prostředí se

zde stávají přirozenou součástí vzdělávání a podporují dítě v tom, aby mohlo objevovat svět v klidu, s radostí a v důvěře k lidem i místu, které jej každodenně obklopuje.

4. Charakteristika vzdělávacího programu

4.1 Zaměření programu

Vzdělávací vize a pojetí školy

Mateřská škola Bylany usiluje o **harmonický, všestranný a individualizovaný rozvoj dítěte** v předškolním věku s důrazem na jeho jedinečnost, přirozené tempo, osobní prožívání i aktuální potřeby. Vzdělávání chápeme jako **prožitkový, vztahový, situační a komunitní proces**, v němž dítě získává zkušenosti skrze hru, pohyb, komunikaci, objevování, experimentování a každodenní životní situace. V bezpečném a laskavém prostředí podporujeme děti v tom, aby byly zvědavé, samostatné, tvořivé, citlivé k sobě i druhým a aby se učily s radostí, bez obav z chybování a bez vzájemného porovnávání. Zásadní je pro nás vytváření prostředí, v němž má každé dítě prostor být samo sebou, rozvíjet své silné stránky a současně přijímat přirozené výzvy, které odpovídají jeho vývojové úrovni.

Naše pojetí vzdělávání vychází z přesvědčení, že dítě se nejlépe rozvíjí tam, kde má kolem sebe **stabilní vztahy, srozumitelná pravidla, klidné vedení a dostatek podnětů**. Proto klademe důraz na partnerskou komunikaci, emoční pohodu, respektující přístup a promyšlenou podporu každého dítěte i celé skupiny. Věkově smíšené uspořádání třídy nám umožňuje přirozeně rozvíjet spolupráci, ohleduplnost, pomoc mladším dětem i přijetí odpovědnosti starších dětí vůči ostatním. Učení probíhá v běžných situacích dne, při ranním kruhu, při pobytu venku, při péči o prostředí i při společném řešení drobných problémů, které dětem přináší skutečný život ve třídě. Tento způsob práce vede děti k tomu, aby si osvojovaly dovednosti v souvislostech, nikoli izolovaně, a aby chápaly smysl toho, co dělají.

Vzdělávací proces vnímáme jako cestu, na níž dítě postupně získává jistotu v sobě samém, v druhých lidech i v prostředí, které jej obklopuje. Právě proto věnujeme velkou pozornost každodennímu naladění dětí, jejich prožitkům, otázkám a spontánním nápadům. Věříme, že předškolní vzdělávání má být pro dítě především **první pozitivní zkušeností s institucionálním učením**, která je založena na důvěře, laskavosti a srozumitelném řádu. Dítě se v naší škole neučí jen „co“ a „jak“, ale především „proč“ a „s kým“ – tedy v souvislostech, které jsou pro něj přirozené a významné.

Naše vzdělávací vize

Chceme být mateřskou školou, kde se každé dítě cítí **přijímané, jisté, respektované a bezpečné**, kde má prostor rozvíjet své schopnosti a kde se učí přirozeně v prostředí důvěry, spolupráce a laskavé komunikace. Věříme, že kvalitní předškolní vzdělávání stojí především na dobrých vztazích,

citlivém pedagogickém vedení a na každodenním vytváření podmínek pro aktivní učení dítěte prostřednictvím hry a vlastního prožitku. Naší vizí je škola, která je otevřená dětem, rodinám i komunitě, a která dokáže reagovat na potřeby současných rodin při zachování klidné, lidské a přirozené atmosféry.

Naší vizí je škola, která dětem pomáhá budovat pevné základy pro další vzdělávání i pro život v rodině, ve škole a v širší společnosti. Usilujeme o to, aby děti odcházely do základní školy jako osobnosti, které dokážou navazovat vztahy, vyjadřovat své potřeby, orientovat se v běžných situacích, spolupracovat s druhými a s důvěrou přijímat nové výzvy. Zároveň chceme, aby si odnášely zkušenost, že učení je přirozenou součástí života, že každý může uspět svým způsobem a že i malé pokroky mají svou hodnotu. V tomto duchu rozvíjíme i předškolní připravenost – nikoli jako výkon nebo soutěž, ale jako plynulé dozrávání dítěte ve všech důležitých oblastech.

Naše vize se promítá i do každodenního klimatu školy. Rodiče mají mít jistotu, že jejich dítě přichází do prostředí, kde je viděno, slyšeno a respektováno. Děti mají zažívat, že školka je místem, kam se těší, kde mají své místo a kde mohou bezpečně zkoušet nové věci. Zaměstnanci školy pak společně vytvářejí prostředí, které je odborně promyšlené, ale zároveň lidské, vstřícné a přirozené. Právě v této rovnováze mezi profesionalitou a rodinnou atmosférou spatřujeme jednu z největších hodnot naší mateřské školy.

- rozvíjet **osobnost dítěte** po stránce sociální, emoční, kognitivní i tělesné,
- podporovat **samostatnost, odpovědnost a zdravé sebevědomí**,
- vést děti k **ohleduplnosti, kamarádství a vzájemnému respektu**,
- posilovat **zvědavost, tvořivost a chuť objevovat svět**,
- rozvíjet **komunikační dovednosti**, schopnost naslouchat a spolupracovat,
- vytvářet vztah k **přírodě, pohybu, zdravému životnímu stylu a péči o prostředí**,
- podporovat **radost z učení** a zkušenost úspěchu v bezpečném prostředí.

Priority vzdělávacího procesu

V každodenní práci se zaměřujeme především na to, aby dítě získávalo zkušenosti v přirozených situacích, učilo se v souvislostech a mohlo se rozvíjet svým vlastním tempem. Důležitou součástí našeho působení je podpora bezpečných vztahů, emoční pohody a schopnosti orientovat se v běžném životě mateřské školy i v širším okolí. Vzdělávání stavíme tak, aby dítě mělo dostatek prostoru pro vlastní iniciativu, ale zároveň zažívalo jistotu jasného a laskavého vedení dospělého.

Prioritou je pro nás takové pedagogické prostředí, v němž se dítě nebojí projevit, ptát se, zkoušet nové věci a postupně přijímat odpovědnost za své jednání.

Prioritně se zaměřujeme na oblasti, které jsou pro předškolní věk zásadní: rozvoj sociálních dovedností, citlivé vnímání emocí, tělesnou zdatnost, řečový projev, základní poznávání světa a vytváření pozitivního vztahu k učení. V běžném dni proto využíváme rozhovory, pohybové hry, práci s knihou, experimentování, smyslové činnosti, hudební a výtvarné aktivity i praktické úkoly, které dětem dávají smysl. Každá činnost má své místo tehdy, pokud podporuje aktivitu dítěte, jeho samostatné myšlení a schopnost spolupracovat s ostatními. Učitelky cíleně vytvářejí situace, v nichž dítě může zažít úspěch, poznat vlastní možnosti a zároveň se učit respektu k druhým.

V souladu s principy inkluzivního vzdělávání usilujeme o to, aby se každé dítě mohlo zapojit podle svých možností a potřeb. Rozmanitost vnímáme jako přirozenou součást dětského kolektivu a jako příležitost k učení pro všechny děti. Podporujeme děti s rozdílným tempem vývoje, děti s odlišnou mírou zkušeností i děti se speciálními vzdělávacími potřebami, a to prostřednictvím přiměřené úpravy prostředí, obsahu, metod i organizace činností. Cílem není srovnávat, ale vytvářet rovné šance k rozvoji, úspěchu a sounáležitosti.

- **vztahy a sociální učení** – vedeme děti k vzájemné pomoci, respektu a spolupráci ve věkově smíšené skupině,
- **emoční pohoda a bezpečí** – vytváříme prostředí, ve kterém se děti nebojí vyjádřit své potřeby, pocity a názory,
- **pohyb a vnímání vlastního těla** – podporujeme zdravý pohyb, koordinaci, obratnost i radost z aktivního pobytu venku,
- **příroda a environmentální výchova** – využíváme školní zahradu, okolní prostředí i každodenní kontakt s přírodou jako přirozenou součást vzdělávání,
- **komunikace a řešení běžných situací** – rozvíjíme schopnost domluvit se, naslouchat, vyjadřovat se a hledat přiměřená řešení,
- **zvědavost a objevování** – nabízíme dětem podnětné činnosti, které podporují experimentování, přemýšlení a poznávání souvislostí.

Velký význam přikládáme také rozvoji **sebeobsluhy, pracovních návyků a schopnosti dokončit činnost**. Děti vedeme k tomu, aby si postupně osvojovaly jednoduché dovednosti každodenního života, například uklidit si po hře, připravit si pomůcky, postarat se o své věci, dodržet domluvený postup nebo vytrvat při činnosti, která vyžaduje soustředění. Tyto drobné zkušenosti považujeme za důležitý základ pro budování samostatnosti a odpovědnosti. Stejně tak podporujeme schopnost čekat,

střídat se, respektovat osobní prostor druhého a přijímat pravidla, která pomáhají společnému soužití. Věnujeme se také rozvoji předčtenářských a předmatematických dovedností, a to přirozeně, prostřednictvím her, manipulace s předměty, rytmizace, porovnávání, třídění a práce s obrazovým materiálem.

Vzdělávací priority školy se opírají o každodenní život dětí. To znamená, že se učíme v situacích, které jsou pro děti srozumitelné: při příchodu do třídy, při společném stolování, při oblékání na pobyt venku, při péči o zahradu, při sdílení zážitků i při řešení drobných konfliktů. Děti tak postupně získávají zkušenost, že školka není jen místem řízených činností, ale živým společenstvím, kde má každý své místo a kde se učíme být spolu.

Specifické zaměření školy

Mateřská škola Bylany staví na **respektujícím, rodinném a komunitním pojetí vzdělávání**.

Typickým znakem školy je důraz na ranní kruh, společné setkávání, otevřenou komunikaci a projektové učení, které propojuje poznávání s reálnými zkušenostmi dětí. Významnou součástí vzdělávací nabídky je také **pobyt venku za každého počasí**, využívání školní zahrady a propojení s místní komunitou. Škola tak dětem umožňuje zažívat učení v přirozeném prostředí, kde mohou pozorovat, zkoumat, pojmenovávat a porovnávat to, co vidí kolem sebe. Specifikem školy je rovněž důsledná práce s emocemi, vztahy a laskavou komunikací, která prostupuje celým dnem.

Vzdělávací proces je inspirován také principy **projektového a tematicky propojeného učení**. Děti se seznamují s jevy a situacemi v souvislostech, například při pozorování proměn ročních období, péči o zahradu, sledování života zvířat nebo při společném řešení každodenních situací ve třídě. Tím se přirozeně rozvíjí jejich schopnost přemýšlet, klást otázky, hledat odpovědi a sdílet vlastní zkušenosti s ostatními. Projekty vycházejí z dětského zájmu, z aktuálního dění i z tradic školy, a proto mají pro děti srozumitelný a prožitkový charakter. Velkou roli hraje i přímý kontakt s přírodou, který dětem umožňuje vnímat změny v čase, pečovat o živé organismy a rozvíjet citlivý vztah k prostředí, ve kterém žijí.

Specifickým znakem školy je také otevřenost vůči rodinám a místní komunitě. Děti i dospělí se přirozeně setkávají s lidmi z obce, se seniory, s pracovníky knihovny i se žáky základní školy. Tato propojenost podporuje sociální učení, mezilidskou sounáležitost a pocit, že škola je součástí širšího života obce. Do vzdělávání se tak promítají i zkušenosti z okolního prostředí, tradice místa a každodenní vztahy, které jsou pro dítě srozumitelné a významné.

- **projektové a situační učení** – děti poznávají svět v souvislostech a na základě vlastních prožitků,

- **ekologická výchova** – prostřednictvím EKO programů vedeme děti k citlivému vztahu k přírodě a prostředí,
- **komunitní spolupráce** – zapojujeme rodiče, obec, knihovnu, základní školy i seniory do života mateřské školy,
- **venkovní pedagogika v přirozeném prostředí školy** – zahradu a okolní prostředí využíváme jako plnohodnotný prostor pro hru, pohyb i učení,
- **kamarádké soužití a respekt** – vedeme děti k tomu, aby se navzájem podporovaly, pomáhaly si a vnímaly odlišnost jako přirozenou součást života.

Součástí specifického zaměření školy je také **podpora zdravého pohybu a vnímání vlastního těla**. Dětem nabízíme dostatek příležitostí k běhu, lezení, skákání, rovnovážným aktivitám, manipulaci s různými přírodními materiály i k pohybovým hrám v prostoru třídy a na zahradě. Pobyt venku není vnímán jako doplněk, ale jako plnohodnotná součást vzdělávání, která dětem přináší radost, odolnost, tělesnou zdatnost i přirozené učení prostřednictvím smyslů. Využíváme přitom rozlehlou školní zahradu, smyslové podněty, práci s přírodninami i pozorování změn v okolí školy v průběhu celého roku. Děti se tak učí nejen poznávat přírodu, ale i vnímat vlastní tělo, koordinovat pohyb a respektovat bezpečnost při aktivitách uvnitř i venku.

Škola zároveň rozvíjí i **environmentální citlivost** a vztah k udržitelnému způsobu života. Děti se přirozeně seznamují s péčí o rostliny, zvířata i prostředí školy, učí se šetřit materiálem, třídit odpad, zacházet s přírodními zdroji ohleduplně a vnímat, že i malé každodenní činy mají význam. V tomto směru je školní zahrada nejen místem hry, ale i prostředím pro praktické poznávání života, proměn ročních období a odpovědnosti za společný prostor.

Směřování k očekávaným výsledkům učení

Naším cílem je, aby dítě na konci předškolního vzdělávání bylo **samostatné, přiměřeně sebejisté, sociálně citlivé a připravené na další vzdělávací cestu**. Podporujeme jej v tom, aby dokázalo navazovat vztahy, domluvit se s druhými, zvládat běžné situace, soustředit se na činnost, vyjadřovat své potřeby a radostně se zapojovat do společného dění. Důležité je pro nás nejen to, co dítě umí, ale také jak se při tom cítí, jak vnímá sebe sama a jak se orientuje v prostředí, které jej obklopuje. Výsledkem našeho působení má být dítě, které se umí přiměřeně samostatně rozhodovat, přijímat jednoduchá pravidla a zvládat přechod do základní školy s důvěrou a bez zbytečných obav.

Vzdělávací proces v Mateřské škole Bylany proto směřuje k tomu, aby děti získávaly pevné základy pro další učení i pro život v rodině, mateřské škole a širší společnosti. Opíráme se o **důvěru, partnerský přístup a respekt k individualitě dítěte**, protože právě tyto hodnoty považujeme za

klíčové pro zdravý rozvoj každého dítěte. Věříme, že dítě, které zažívá přijetí, bezpečí a srozumitelné vedení, se může přirozeně rozvíjet, učit se z vlastních zkušeností a postupně přebírat odpovědnost za sebe i své jednání. Současně usilujeme o to, aby se děti učily vnímat druhé jako partnery, nikoli jako soupeře, a aby si odnášely zkušenost, že společné soužití je založeno na ohleduplnosti, spolupráci a vzájemné pomoci.

Směřování školy odpovídá také potřebě plynulého přechodu dítěte do základního vzdělávání. Proto vedeme děti k tomu, aby uměly pracovat podle jednoduchého zadání, vydržely u činnosti, vnímaly pokyny dospělého, respektovaly skupinová pravidla a dokázaly se zapojit do společné práce. Zároveň rozvíjíme jejich schopnost vyjadřovat vlastní názor, požádat o pomoc, přijmout nabídku podpory a zvládnout změnu či novou situaci s důvěrou. Tím vytváříme podmínky pro to, aby dítě vstupovalo do školy s pozitivní zkušeností, že učení je přirozené, smysluplné a zvládnutelné.

- **vést děti k samostatnosti** v běžných sebeobslužných a organizačních situacích,
- **rozvíjet schopnost spolupráce** při hře, při společném řešení problémů i při plnění jednoduchých úkolů,
- **podporovat emoční zralost** tím, že děti pojmenovávají své pocity a učí se s nimi pracovat,
- **posilovat předčtenářské, předmatematické a přírodovědné dovednosti** prostřednictvím hry, pozorování a experimentu,
- **budovat vztah ke komunitě a místu**, ve kterém dítě žije,
- **rozvíjet pozitivní postoj k učení**, který je založen na radosti z objevování a na zkušenosti úspěchu.

Mateřská škola Bylany tak směřuje k tomu, aby byla místem, kde se děti i dospělí těší na společné setkávání, kde je každé dítě vnímáno jako osobnost a kde vzdělávání přirozeně propojuje **vztahy, emoce, pohyb, přírodu a každodenní zkušenost**. To vše naplňuje jednoduchý, ale podstatný princip školy: **všichni se respektují a jsou kamarádi**. Právě tento princip dává vzdělávacímu procesu v Bylanech jeho srozumitelný směr, klidnou atmosféru a dlouhodobou pedagogickou kontinuitu.

4.2 Projekty a akce

Pravidelné projekty a tradiční akce školy

Součástí vzdělávací nabídky mateřské školy jsou pravidelné projekty a společné akce, které dětem přinášejí přirozené příležitosti k učení v souvislostech, k prožívání skutečných situací a k posilování vztahů s vrstevníky, dospělými i širší komunitou. Tyto činnosti nevnímáme jen jako slavnostní

zpestření školního roku, ale jako promyšlenou součást vzdělávání, v níž děti získávají zkušenosti prostřednictvím hry, pohybu, tvoření, pozorování, společného plánování i následného sdílení prožitků. Každá akce je příležitostí k rozvoji samostatnosti, spolupráce, komunikace, emočního zrání i vztahu k místu, kde dítě žije. Zároveň podporuje pocit sounáležitosti, protože dítě vnímá, že je součástí společenství, které něco společně vytváří, slaví, objevuje a sdílí.

Projekty a tradice školy vycházejí z jejího zaměření na vztahy, emoce, zdravý pohyb, pobyt venku a poznávání přírody. Děti se při nich učí v reálných situacích, v přirozeném tempu a s ohledem na svůj věk i individuální možnosti. Zároveň mají možnost opakovaně zažívat úspěch, být součástí skupiny, přijímat odpovědnost přiměřenou svým schopnostem a vnímat, že jejich činnost má smysl pro druhé lidi i pro celé společenství školy. Důležitým principem je, že dítě není pasivním účastníkem, ale aktivním spolutvůrcem – pomáhá připravit prostředí, vybírá, tvoří, zkouší, pozoruje, vyjadřuje svůj názor a následně reflektuje, co prožilo.

- **Eko programy** – děti vedeme k poznávání přírody, k ohleduplnému vztahu k okolnímu prostředí a k základním návykům udržitelného jednání. Při péči o školní zahradu, sběru přírodnin, pozorování proměn počasí nebo při třídění odpadu se děti učí vnímat souvislosti mezi lidským chováním a stavem přírody. Prakticky zkoušejí, co znamená pečovat o živé věci, jak zacházet s vodou, jak chránit rostliny a proč je důležité neničit to, co je součástí společného prostoru. Rozvíjíme tím zejména **kompetenci k učení, kompetenci k řešení problémů, kompetenci občanskou a k udržitelnosti i kompetenci pracovní**. Děti si osvojují například to, že je potřeba zacházet s vodou šetrně, nepoškozovat živé organismy, pečovat o rostliny a všímat si, co potřebuje živá příroda k růstu. Do aktivit zapojujeme také rodiče a místní prostředí, například při společném sázení, podzimním úklidu zahrady, sběru kaštanů a žaludů, výrobě krmítek nebo při drobných ekologických výzvách, které propojují školu s rodinou a vedou děti k odpovědnosti za prostředí, ve kterém žijí.
- **Předplavecký kurz** – předplavecká výuka rozvíjí vztah dětí k pohybu, posiluje jejich tělesnou zdatnost, koordinaci, odvahu a schopnost překonávat drobné obavy. Děti se učí vnímat své tělo, dýchání, rytmus pohybu i bezpečné chování v novém prostředí. Kurz podporuje především **kompetenci osobnostní a sociální, kompetenci k učení a kompetenci k řešení problémů**, protože dítě postupně zjišťuje, co dokáže, jak reaguje na nové podmínky a jak zvládá pokyny dospělého. Pro některé děti je významným krokem už samotné oblékání, přezouvání, čekání na pokyn nebo zvládnutí pobytu v kolektivu mimo školu. Rodiče jsou o průběhu kurzu informováni a mohou děti podpořit například vhodnou přípravou, povzbuzením nebo sdílením radosti z pokroků, které dítě postupně dělá.

- **Spolupráce se základními školami** – návštěvy a společné aktivity se základní školou pomáhají dětem přirozeně se připravovat na přechod do dalšího stupně vzdělávání. Děti se seznamují s prostředím školy, s odlišným režimem, s novými dospělými i s možností, že učení pokračuje v jiném, ale navazujícím prostředí. Rozvíjí se zde **kompetence k učení, komunikační a osobnostní a sociální**. Děti mají možnost ptát se na to, co je ve škole čeká, porovnávat prostředí mateřské a základní školy, zkoušet si jednoduché činnosti a zažít, že změna může být přirozená a bezpečná. Spolupráce se základními školami zároveň umožňuje sdílení zkušeností mezi pedagogy, což přispívá k lepší návaznosti vzdělávání a k citlivému podpoření předškoláků i jejich rodin.
- **Spolupráce s Malou technickou univerzitou - projektové dny** – projektové dny s technickým zaměřením dětem otevírají prostor k objevování, konstrukčnímu myšlení, experimentování a hledání řešení. Děti si zkoušejí, jak něco postavit, propojit, opravit, změřit nebo porovnat, a učí se, že i technické činnosti mohou být hravé, tvořivé a srozumitelné. Rozvíjí se zde zejména **kompetence k učení, kompetence pracovní a podnikavost, kompetence k řešení problémů a komunikační kompetence**. Děti pracují v malých skupinách, domlouvají se na postupu, sdílejí své nápady a učí se přijímat, že při společné práci vzniká výsledek, který je lepší než individuální pokus. Projektové dny jsou pro děti silnou zkušeností, protože propojují hru, objevování i praktické dovednosti s reálným světem kolem nich.
- **Pasování předškoláků na školáky** – slavnostní chvíle podporuje uvědomění si vlastního pokroku, posiluje sebedůvěru a připravuje děti na plynulý přechod do základní školy. Děti si při této příležitosti připomínají, co už dokázaly, co se naučily a v čem jsou samostatnější než dříve. Rozvíjejí tím **kompetenci osobnostní a sociální, komunikační i k učení**. Akce bývá spojena s prezentací dovedností, společným zpíváním, krátkým vystoupením nebo symbolickým předáním pamětního listu. Rodiny jsou součástí slavnosti, protože právě jejich přítomnost dětem pomáhá prožít přechod do školy jako radostný a bezpečný krok. Zároveň se tím posiluje partnerství mezi školou a rodinou, protože dítě vnímá, že dospělí kolem něj sdílejí jeho úspěch a podporují jeho další cestu.
- **Návštěvy záchranných složek** – setkávání s hasiči, zdravotníky nebo dalšími složkami integrovaného záchranného systému pomáhá dětem porozumět tomu, jak funguje pomoc v reálném životě. Děti se učí rozpoznávat situace, kdy je potřeba zavolat pomoc, vnímat základní pravidla bezpečí a respektovat práci lidí, kteří chrání zdraví a život druhých. Rozvíjí se zde **kompetence občanská, komunikační a k řešení problémů**. Děti mají možnost prohlédnout si vybavení, klást otázky a vyzkoušet si jednoduché modelové situace, například co dělat při úrazu

nebo jak se chovat při požáru. Tyto návštěvy mají velký význam i pro emoční bezpečí, protože dětem ukazují, že v krizové situaci existují lidé, na které se lze obrátit.

- **Dílničky s rodiči** – společná tvořivá setkání posilují partnerský vztah mezi školou a rodinou, umožňují dětem zažít spolupráci s dospělými a rozvíjejí jejich tvořivost, zručnost i vytrvalost. Děti si při společném tvoření procvičují jemnou motoriku, plánování postupu, dokončování úkolu i schopnost požádat o pomoc nebo nabídnout pomoc druhému. Podporujeme tím především **kompetenci osobnostní a sociální, pracovní a podnikavost a komunikační**. Rodiče se aktivně podílejí na společném tvoření, sdílení nápadů a prožívání školního života, což posiluje důvěru a propojení rodinného a školního prostředí. Dítě přitom získává zkušenost, že dospělí spolupracují, že práce může být radostná a že společně vzniká něco, co má hodnotu pro všechny zúčastněné.
- **Oslavy Dne matek** – děti se učí vyjadřovat cit, vděčnost a úctu k blízkým osobám, připravují vystoupení a drobné dárky. Tato činnost rozvíjí **kompetenci kulturní, komunikační a osobnostní a sociální**. Děti se při přípravě učí zapamatovat si text, vystoupit před publikem, zvládnout trému a vyjádřit emoce vhodným způsobem. Zároveň si uvědomují, že rodina je pro ně důležitým zázemím a že péče, pomoc a laskavost mají ve vztazích své místo. Akce přirozeně podporuje spolupráci mezi školou a rodinou a dává dětem možnost prožít radost z obdarování druhého. Vystoupení je zároveň příležitostí k posílení jazykových a hudebně pohybových dovedností a k tomu, aby dítě zažilo úspěch v bezpečném a přívětivém prostředí.
- **Návštěvy divadel v MŠ** – dramatická představení přispívají k rozvoji fantazie, porozumění příběhu, soustředění a estetického vnímání. Děti si přirozeně osvojují **kompetenci kulturní, komunikační a k učení**. Při sledování děje se učí vnímat posloupnost událostí, rozlišovat postavy, porovnávat chování hrdinů a vyvozovat jednoduché závěry. Společný zážitek zároveň podporuje sdílení emocí, schopnost naslouchat a respektovat pravidla společného kulturního prožitku. Divadelní představení často navazují na témata, která děti znají z běžného života, a tím posilují jejich porozumění světu. V rámci následných rozhovorů děti vyjadřují své dojmy, porovnávají názory a učí se formulovat vlastní prožitek.
- **Svatomartinské slavnosti** – prostřednictvím tradic, příběhů a společných aktivit děti poznávají kulturní dědictví a učí se vnímat význam pomoci, laskavosti a sdílení. Rozvíjí se zde **kompetence kulturní, osobnostní a sociální i komunikační**. Děti se seznamují se symbolikou světla, zimy a očekávání, společně zpívají, tvoří lucerničky nebo se účastní tematické stezky. Do příprav se mohou zapojit i rodiče a další členové komunity, například výrobou dekorací, pomocí s organizací nebo účastí na společném podvečeru. Akce dětem ukazuje, že tradice mohou být prostorem pro

sdílení, spolupráci i radostné setkání generací. Zároveň se děti učí, že i drobný čin pomoci má význam a že laskavost může mít podobu každodenního jednání.

- **Jarmarky** – děti se podílejí na výrobě drobných předmětů, seznamují se s jednoduchými pracovními postupy a zažívají význam společného úsilí. Při výrobě se učí plánovat, dokončovat práci, zacházet s materiálem a hodnotit výsledek svého snažení. Tato činnost podporuje **kompetenci pracovní a podnikavost, komunikační a osobnostní a sociální**. Jarmarky zároveň posilují spolupráci s rodiči, zřizovatelem i místní komunitou, protože děti vidí, že jejich výrobky mohou potěšit druhé a že společná práce má konkrétní smysl. Zároveň si osvojují základní zkušenost s tím, že za výsledkem stojí úsilí, trpělivost a vzájemná pomoc. Děti se také učí přijímat zpětnou vazbu, prezentovat svou práci a vnímat hodnotu vlastního přínosu pro společné dílo.
- **Jednodenní výlety** – výjezdy do okolí rozšiřují dětem poznání světa, posilují orientaci v prostředí, samostatnost i schopnost dodržovat pravidla bezpečného chování. Děti se učí připravit si věci na cestu, vnímat pokyny dospělých, orientovat se v novém prostředí a reagovat na nečekané situace. Rozvíjejí zejména **kompetenci k učení, k řešení problémů a osobnostní a sociální**. Děti se učí vnímat souvislosti mezi tím, co znají ze školy, a reálným prostředím, například při návštěvě lesa, farmy, knihovny, obce nebo jiného zajímavého místa v okolí. Výlet je pro ně příležitostí k objevování, sdílení zážitků a posilování vztahu k regionu. Rodiče bývají o cílech výletu informováni a mohou navazovat doma rozhovory o tom, co děti viděly, čímž se prohlubuje jejich zkušenost a rozvíjí slovní zásoba i paměť.
- **Oslavy Dne stromů** – děti poznávají význam stromů pro život člověka i přírody, pozorují proměny v přírodě a učí se ji chránit. Při této příležitosti pracují s listy, plody, kůrou i větvíčkami, porovnávají tvary a barvy a hledají, jak stromy pomáhají lidem, zvířatům i krajině. Akce rozvíjí **kompetenci k občanství a udržitelnosti, k učení a k řešení problémů**. Vhodným doplněním bývá spolupráce s rodiči nebo obcí při výsadbě, péči o zeleň nebo při společném pozorování okolní přírody. Děti si tím vytvářejí vztah k místu, kde žijí, a učí se, že ochrana přírody je společnou odpovědností. Součástí bývá i rozhovor o tom, co strom potřebuje k životu, jak se mění v průběhu roku a proč je důležité chránit krajinu pro další generace.
- **Oslavy Dne Země** – tento projekt propojuje environmentální výchovu s praktickými činnostmi a vede děti k tomu, aby si uvědomovaly, že jejich každodenní jednání má dopad na svět kolem nich. Děti třídí materiály, pečují o prostředí školní zahrady, pozorují živé organismy a společně hledají způsoby, jak být k přírodě ohleduplní. Rozvíjí se zde **kompetence občanská a k udržitelnosti, k učení, komunikační i pracovní**. Akce bývá často spojena s praktickou aktivitou, jako je úklid části zahrady, péče o záhony, výroba plakátů nebo společné sdílení nápadů, jak přírodě pomáhat doma

i ve škole. Do projektu mohou vstupovat také rodiče a další partneři školy, například formou domácích úkolů pro rodinu, sběru přírodnin nebo společných tematických rozhovorů.

- **Seznamování s okolními městy** – Regionální muzeum Chrudim, Divadlo Karla Pippicha, Městská knihovna Heřmanův Městec, galerie Heřmanův Městec, městské parky a arboreta. Tyto návštěvy pomáhají dětem poznávat kulturní, přírodní i společenské prostředí širšího regionu. Děti se učí orientovat v prostoru, respektovat pravidla chování na veřejnosti, vnímat význam knih, umění a historie a porovnávat různá místa, která mohou být inspirativní pro další učení. Rozvíjí se zde **kompetence k učení, kulturní, komunikační a občanská**. Zkušenost z návštěv se vrací zpět do školy prostřednictvím vyprávění, kresby, dramatizace nebo společného mapování zážitků. Rodiče mohou navazovat na školní zkušenost rodinnými výlety, čímž se posiluje vztah dítěte k regionu i k učení jako přirozené součásti života.
- **Velikonoce** – seznamování s tradicemi, symboly a zvyky podporuje kulturní povědomí, tvořivost a schopnost prožívat společné události. Děti se učí rozumět významu jara, obnovy a nového začátku, pracují s přírodními materiály, barvami a jednoduchými výtvarnými technikami. Rozvíjejí **kompetenci kulturní, komunikační a pracovní**. Do příprav se mohou zapojit rodiny prostřednictvím tvoření, pečení, zdobení nebo sdílení rodinných tradic, čímž se děti učí, že zvyky mohou mít v různých rodinách podobu, ale vždy nesou společný význam setkávání a radosti. Akce podporuje také jemnou motoriku, soustředění a schopnost dokončit rozpracovanou činnost.
- **Období adventu** – děti se seznamují s hodnotami očekávání, klidu, pomoci druhým a společného sdílení. Adventní činnosti podporují **kompetenci osobnostní a sociální, kulturní a komunikační**. Děti se učí vnímat rytmus času, čekat na společný zážitek, zapojit se do příprav výzdoby, zpěvu, přání nebo drobných dobrých skutků. Součástí bývají společná setkávání s rodiči, zpívání, tvoření i návštěvy místních akcí, které dětem ukazují, že advent je obdobím sounáležitosti, laskavosti a sdíleného očekávání. Z pedagogického hlediska je důležité, že děti prožívají nejen samotnou slavnost, ale i proces příprav, v němž se učí trpělivosti, spolupráci a radosti z postupně vznikajícího výsledku.
- **Vynášení Morany** – tradiční rituál přibližuje dětem proměny ročního období a význam lidových obyčejů. Rozvíjí **kompetenci kulturní, k učení a k občanství a udržitelnosti**. Děti si upevňují schopnost vnímat symboliku, vyjadřovat se prostřednictvím pohybu, písni a společného prožitku. Zároveň poznávají, že příroda se proměňuje v cyklech a že lidé tyto proměny odedávna vyjadřovali tradicemi. Akce je pro děti silným prožitkem, který propojuje pohyb venku, hudbu, vyprávění i společnou radost z příchodu jara. Do některých částí programu mohou být zapojeni i

rodiče, například při přípravě materiálů nebo účasti na společné procházce, což posiluje propojení školy s rodinným životem.

- **Vánoční a závěrečné vystoupení dětí** – veřejná prezentace podporuje odvahu, vytrvalost, schopnost spolupracovat a zažít úspěch. Děti si při přípravě procvičují paměť, rytmus, pohybové a řečové dovednosti, učí se čekat na svůj vstup a respektovat ostatní účinkující. Rozvíjejí tím **kompetenci komunikační, kulturní a osobnostní a sociální**. Vystoupení jsou určena rodičům, prarodičům i dalším hostům a přirozeně propojují školu s komunitou. Dětem přinášejí zkušenost, že společná příprava vede k viditelnému výsledku a že radost z úspěchu je sdílená. Zároveň se děti učí vystupovat před lidmi s respektem, zvládat emoce a vnímat, že jejich práce může druhým přinést radost.
- **Vítání nových občanů** – účast na obecní slavnosti vede děti k vnímání sounáležitosti s místem, kde žijí, a k citlivému přijetí nových členů komunity. Podporuje **kompetenci občanskou, kulturní a komunikační**. Děti se učí, že jsou součástí širšího společenství, které vítá nové děti i jejich rodiny. Zkušenost z veřejné slavnosti jim pomáhá chápat význam obce, tradic a mezilidské solidarity. Zároveň si uvědomují, že i malé dítě má v obci své místo a že přijetí nového člena je společným a radostným aktem.
- **Lampionový průvod** – společný večerní průvod posiluje sounáležitost, orientaci v pravidlech bezpečného pohybu a radost ze společného zážitku. Děti si procvičují chůzi v organizovaném davu, reagují na pokyny dospělých a zažívají atmosféru společné slavnosti v jiném denním čase, než je pro ně obvyklé. Rozvíjí **kompetenci osobnostní a sociální, k učení a komunikační**. Akce bývá oblíbenou příležitostí pro setkání s rodiči a dalšími obyvateli obce, a tím posiluje vztah školy k místní komunitě. Děti si odnášejí nejen vizuální a emoční zážitek, ale i zkušenost, že společná pravidla umožňují bezpečně prožít slavnostní chvíle.
- **Spolupráce se Sborem dobrovolných hasičů Bylany** – návštěvy, ukázky techniky a společné aktivity s hasiči dětem přibližují význam pomoci, odvahy a spolupráce v obci. Děti se učí, že i dospělí mají různé role a že některé profese chrání bezpečí druhých. Rozvíjí se zde **kompetence občanská, komunikační a k řešení problémů**. Praktický kontakt s hasiči podporuje důvěru, respekt a zájem o dění v místě, kde děti žijí. Zároveň pomáhá rozvíjet preventivní povědomí o bezpečnosti a o tom, jak se chovat v rizikových situacích.
- **Karneval** – hravé převleky, hudba a pohyb podporují fantazii, sebevyjádření i schopnost přijímat druhé s respektem. Děti zde rozvíjejí **kompetenci kulturní, osobnostní a sociální a komunikační**. Karneval je příležitostí ke spontánnímu tanci, improvizaci, dramatické hře i překonávání ostychu. Tradičně je spojen s radostnou spoluúčastí rodin, které pomáhají s kostýmy

nebo se zapojují do příprav, takže děti zažívají propojení domova a školy v atmosféře sdílené radosti. Z pedagogického hlediska je karneval významný i tím, že dětem umožňuje vyzkoušet si různé role, pracovat s emocemi a bezpečně experimentovat s vlastní identitou.

- **Čarodějnice** – tematický den propojuje pohyb, tvoření, příběhy a společnou hru, čímž podporuje dětskou představivost i spolupráci. Rozvíjí **kompetenci k učení, kulturní a osobnostní a sociální**. Děti se učí prožívat tradici bezpečným a přiměřeným způsobem, rozlišovat mezi hrou a realitou, dodržovat pravidla a respektovat společné dohody. Při pohybových hrách, výrobě symbolických předmětů nebo při tematickém vyprávění si upevňují schopnost spolupracovat, vyjadřovat se a sdílet společný zážitek. Do programu mohou vstupovat i rodiče, například při přípravě kostýmů, dekorací nebo při účasti na společném odpoledni, což posiluje rodinnou participaci na životě školy.
- **Sportovní hry** – pohybové aktivity vedou děti k radosti z pohybu, respektování pravidel, zvládání emocí i spolupráci ve skupině. Děti se učí vytrvalosti, fair play, orientaci v prostoru, odhadování vlastních možností a bezpečnému chování při soutěžních i nesoutěžních hrách. Rozvíjejí zejména **kompetenci pracovní a podnikavost, osobnostní a sociální a k řešení problémů**. Do některých sportovních aktivit mohou být zapojeni také rodiče nebo další partneři školy, což posiluje motivaci dětí a ukazuje jim, že pohyb je přirozenou součástí zdravého životního stylu. Děti se učí přijímat výsledek hry, povzbuzovat druhé a vnímat, že důležitější než výkon je společná radost z pohybu a spolupráce.

Význam pro vzdělávání dětí

Všechny uvedené projekty a akce jsou plánovány tak, aby dětem nabízely smysluplné situace pro učení, prožitek a spolupráci. Děti si při nich osvojují základní sociální dovednosti, učí se komunikovat, domlouvat se, respektovat pravidla, vyjadřovat emoce a zvládat nové situace. Zároveň získávají zkušenosti s přírodou, tradicemi, pohybem, tvořivostí, veřejným vystupováním i s tím, jak funguje společenství lidí kolem nich. Díky opakovanému prožívání podobných situací děti postupně získávají jistotu, rozšiřují slovní zásobu, rozvíjejí paměť, pozornost i schopnost soustředění a učí se přenášet poznatky z jedné situace do druhé. Velký význam má také to, že dítě vidí konkrétní smysl své činnosti – vyrábí pro druhé, pomáhá přírodě, připravuje vystoupení, poznává své okolí nebo se učí pečovat o společný prostor.

Významnou součástí těchto aktivit je také rozvoj **kompetence k učení, osobnostní a sociální kompetence, kompetence komunikační, kompetence kulturní, kompetence občanské a k udržitelnosti i kompetence pracovní a podnikavosti**. Děti se učí nejen tomu, co dělají, ale

především *proč* to dělají, jaký to má význam pro ostatní a jak se mohou samy podílet na společném dění. Tím se přirozeně posiluje jejich odpovědnost, samostatnost, vnitřní motivace i schopnost vnímat sebe jako platnou součást skupiny. V mnoha situacích se zároveň rozvíjí i tělesná zdatnost, jazykové dovednosti, estetické vnímání a schopnost hodnotit vlastní pokrok přiměřeně věku dítěte.

Důležitou součástí je také spolupráce s rodiči a místní komunitou. Rodiny se zapojují do příprav, společných dílen, slavností i neformálních setkání, čímž se posiluje vzájemná důvěra a kontinuita mezi rodinným a školním prostředím. Škola tím dětem zprostředkovává přirozený kontakt s lidmi různého věku a rozšiřuje jejich zkušenost se společenstvím, jehož jsou součástí. Spolupráce s obcí, knihovnou, základní školou, seniory, hasiči i dalšími partnery pomáhá dětem chápat, že škola není uzavřený prostor, ale živé místo propojené s okolním světem. V těchto situacích děti zažívají, že jejich práce, vystoupení, výrobky i nápady mohou přinášet radost druhým a že společné konání má skutečnou hodnotu. Právě tím se naplňuje i jeden z hlavních principů školy: učit děti žít s druhými v respektu, důvěře a radosti ze společně prožitého dne.

4.3 Klíčové kompetence

V souladu s RVP PV 2025 rozvíjíme u dětí **všech osm klíčových kompetencí** i obě základní gramotnosti jako přirozenou součást každodenního života mateřské školy. Nepovažujeme je za výkonovou normu, ale za **směr rozvoje**, ke kterému děti vedeme prostřednictvím bezpečných vztahů, prožitkového učení, společných činností, pobytu venku, ranního kruhu, projektového vzdělávání i partnerské komunikace s dětmi a jejich rodinami. V naší škole se kompetence nerozvíjejí izolovaně, ale prolínají se celým dnem – při hře, pohybu, péči o sebe i o prostředí, při práci na zahradě, při společném plánování i při řešení běžných situací ve třídě.

Opíráme se o jednoduchý, ale velmi silný princip: **všichni se respektují a jsou kamarádi**. Právě z tohoto postoje vyrůstá bezpečné klima, v němž se dítě může ptát, zkoušet, chybovat, opakovat pokusy a postupně dospívat k samostatnosti. Klíčové kompetence proto podporujeme v míře odpovídající individuálním možnostem každého dítěte, bez srovnávání a bez tlaku na výkon. Důležitá je pro nás radost z objevování, pocit sounáležitosti a zkušenost, že moje činnost má smysl a je přijímána dospělými i vrstevníky.

Klíčové kompetence v každodenní praxi školy

Kompetence k učení rozvíjíme tím, že dětem vytváříme dostatek prostoru pro objevování, kladení otázek, zkoušení a opakovaný návrat k činnostem. Učí se v situacích, které jsou pro ně smysluplné a

blízké, například při práci s přírodními materiály na zahradě, v projektových tématech, při pozorování změn v přírodě nebo při společném ranním kruhu.

- Děti vedeme k vnímání souvislostí, porovnávání zkušeností a radosti z vlastního pokroku.
- Podporujeme je v dokončování činností vlastním tempem a v prožívání úspěchu z toho, co samy zvládly.
- Využíváme formativní zpětnou vazbu, která dětem pomáhá porozumět tomu, co se jim daří a co mohou příště zkusit jinak.
- V praxi to znamená například práci s chybou jako s přirozenou součástí učení, společné hledání odpovědí i návraty k tématu v různých obměnách.

Kompetence komunikační rozvíjíme v každodenním dialogu, při ranním kruhu, při sdílení zážitků i při řešení běžných situací mezi dětmi. Učitelky s dětmi komunikují partnersky, citlivě a s respektem, čímž vytvářejí prostor pro srozumitelné vyjadřování, naslouchání i porozumění druhým.

- Děti se učí vyjadřovat své potřeby, pocity a přání bez obav z posuzování.
- Rozvíjíme schopnost naslouchat, domlouvat se, ptát se a reagovat na druhé v přirozených komunikačních situacích.
- Logopedickou prevenci podporujeme v běžném denním kontaktu, zejména při řízených i spontánních činnostech.
- V každodenním provozu děti vedeme k tomu, aby dokázaly popsat, co prožívají, co potřebují nebo co si přejí, a zároveň respektovaly, že i ostatní mají právo být slyšeni.

Kompetence k řešení problémů posilujeme tím, že děti vedeme k samostatnému přemýšlení, hledání možností a zkoušení různých postupů. Konflikty i drobné obtíže vnímáme jako příležitost k učení, nikoli jako důvod k hodnocení či srovnávání.

- Děti společně hledají řešení při hrách, při domlouvání pravidel i při vzniklých nedorozuměních.
- Učitelky pomáhají dětem pojmenovat situaci, emoce a možné cesty k nápravě.
- V projektovém učení děti přirozeně ověřují své nápady, porovnávají je s realitou a učí se vyvozovat závěry.
- Typické jsou situace, kdy dítě samo zkouší jiný postup, hledá vhodný nástroj, domlouvá se s kamarádem nebo společně s učitelkou přichází na řešení praktického problému ve hře či při pobytu venku.

Kompetence osobnostní a sociální patří v naší škole k nejdůležitějším oblastem. Vycházíme z principu, že **všichni se respektují a jsou kamarádi**, a tuto hodnotu promítáme do každodenního soužití dětí i dospělých.

- Ve věkově smíšené třídě se děti učí ohleduplnosti, pomoci mladším i přijetí pomoci od starších.
- Vytváříme prostředí, kde se děti cítí bezpečně, přijímaně a mohou zažít úspěch bez soutěživosti.
- Podporujeme uvědomování si vlastních emocí, seberegulaci, spolupráci i respekt k odlišnostem.
- Každodenní ranní kruh, společné rituály a otevřená komunikace posilují pocit sounáležitosti, důvěry a stability, který je pro sociální učení zásadní.

Kompetence k podnikavosti a pracovní rozvíjíme při všech činnostech, které děti vedou k aktivnímu přístupu, samostatnosti a dokončování započatých úkolů. Děti se učí plánovat jednoduchý postup, vybrat si potřebné pomůcky, pečovat o své věci a podílet se na společných činnostech ve třídě i na zahradě.

- Využíváme situace, kdy děti připravují materiál, uklízejí po sobě nebo přebírají drobné odpovědnosti.
- Podporujeme iniciativu, tvořivost a chuť hledat vlastní řešení v rámci her i projektů.
- Děti vedeme k tomu, aby vnímaly smysl své činnosti a radost z výsledku společné práce.
- Pracovní kompetence se přirozeně rozvíjejí například při péči o rostliny, při úklidu pomůcek, při přípravě stolování nebo při jednoduchých výrobních a tvořivých činnostech s reálným výsledkem.

Kompetence k občanství a udržitelnosti rozvíjíme v prostředí, které děti vede k úctě k lidem, přírodě i místu, kde žijí. Přirozenou součástí vzdělávání je pobyt venku za každého počasí, péče o školní zahradu a vnímání proměn přírody v průběhu roku.

- Děti se učí respektovat pravidla společného soužití a vnímat, že jejich chování ovlivňuje druhé i okolní prostředí.
- V rámci ekologicky zaměřených aktivit získávají první zkušenosti s odpovědným přístupem k přírodě a zdrojům.
- Spolupráce s obcí, knihovnou, seniory i základními školami posiluje jejich vztah ke komunitě a k místu, kde vyrůstají.
- Na zahradě i při vycházkách děti pozorují změny v krajině, pečují o živé prostředí a učí se, že příroda není samozřejmost, ale hodnota, o kterou je třeba pečovat.

Kompetence kulturní podporujeme prostřednictvím tradic, společných slavností, návštěv divadel, jarmarků i dalších setkávání, která dětem zprostředkovávají prožitek sounáležitosti a poznávání

kulturního prostředí. Děti se učí vnímat krásu, vyjadřovat se různými prostředky a respektovat odlišné způsoby projevu.

- Využíváme příběhy, hudbu, výtvarné a dramatické činnosti, které dětem otevírají prostor pro vlastní tvořivý projev.
- Společné slavnosti a tradice pomáhají dětem orientovat se v rytmu roku a sdílet radost ze společných zážitků.
- Vedeme děti k tomu, aby si vážily práce druhých a uměly ocenit kulturní zážitek i vlastní tvorbu.
- Kulturní kompetence se rozvíjí také při setkávání s knihou, lidovými zvyky, hudebně-pohybovými aktivitami a při přípravě drobných vystoupení či setkání s rodinami a komunitou.

Kompetence digitální rozvíjíme přiměřeně věku dítěte a s důrazem na smysluplné a bezpečné využívání technologií jako nástroje poznávání, záznamu a sdílení. Digitální prostředky vnímáme jako doplněk k přímé zkušenosti, nikoli jako náhradu živého učení a pohybu.

- Děti se seznamují s jednoduchými digitálními pomůckami při zachycování výsledků činností, prohlížení fotografií nebo dokumentování projektů.
- Učí se rozlišovat, kdy jsou technologie užitečné a kdy je vhodnější přímá zkušenost, pohyb a hra.
- Vždy dbáme na bezpečné, přehledné a věku přiměřené používání digitálních prostředků.
- Digitální kompetence rozvíjíme například při společném prohlížení fotografií z akcí školy, při vyhledávání jednoduchých informací s podporou dospělého nebo při zaznamenávání průběhu projektu.

Základní gramotnosti

Čtenářská gramotnost se v naší mateřské škole zakládá na vztahu ke knize, příběhu, vyprávění a naslouchání. Pracujeme s textem i obrazem tak, aby děti rozuměly obsahu, uměly sdělit vlastní dojem, předvídat děj a hledat odpovědi na jednoduché otázky vycházející z příběhu nebo vyprávění.

- Čteme a vyprávíme v komunitním kruhu, pracujeme s obrázky, příběhy i ilustracemi.
- Děti podporujeme v převyprávění děje, v pojmenovávání podstatných informací a v tvorbě vlastních obrázkových záznamů.
- Spolupracujeme s rodinami tak, aby se vztah ke knize rozvíjel i v domácím prostředí a dítě vnímalo čtení jako radostnou součást života.
- Čtenářská gramotnost se u nás rozvíjí i prostřednictvím předčítání, práce s obrázkovými knihami, dramatizace, společného vyprávění zážitků a jednoduchého předvádění, co by se mohlo v příběhu stát dál.

Matematická gramotnost rozvíjíme v běžných situacích, kdy děti porovnávají, třídí, odhadují, počítají, orientují se v prostoru a hledají pravidelnosti. Využíváme přirozené situace při hře, při práci s přírodninami, při pohybových aktivitách i při činnostech na zahradě.

- Děti třídí materiály, porovnávají množství, určují pořadí a hledají vztahy mezi částmi celku.
- Podporujeme je v orientaci v prostoru a čase prostřednictvím denních rituálů, pobytu venku a opakujících se činností.
- Matematické myšlení rozvíjíme prakticky, s důrazem na porozumění, nikoli na mechanické plnění úkolů.
- V praxi děti počítají předměty při hře, porovnávají velikosti a délky, hledají shodné a rozdílné znaky, skládají jednoduché vzory a využívají matematické představy při stavbě, tvoření i pohybu.

Rozvoj klíčových kompetencí a gramotností vnímáme jako **dlouhodobý, průběžný a nikdy nekončící proces**. Vycházíme z individuality každého dítěte, z jeho aktuálních možností, z pedagogického diagnostikování i z každodenních zkušeností, které mu naše mateřská škola nabízí v bezpečném, laskavém a vztahově bohatém prostředí. Směřování ke kompetencím pro nás není oddělenou kapitolou, ale přirozenou součástí života školy, která se odehrává v rozhovorech, hrách, pohybu, tvoření, pobytu venku i v každodenních malých situacích, jež dětem pomáhají růst „od semínka ke stromu“.

4.4 Vzdělávací strategie

Východiska a pojetí vzdělávacích strategií

V Mateřské škole Bylany chápeme **vzdělávací strategie** jako promyšlený, dlouhodobě uplatňovaný a vzájemně provázaný způsob práce, který vychází z přirozeného učení dětí předškolního věku, z jejich hry, zvědavosti, potřeb, zájmů, emocí i z poznatků získaných pedagogickým diagnostikováním. Strategie volíme tak, aby dítě bylo aktivní, cítilo se bezpečně, mělo prostor pro vlastní objevování, mohlo se rozhodovat přiměřeně svému věku a zároveň zažívalo laskavé vedení dospělého. V souladu s rodinným charakterem školy stavíme na partnerské komunikaci, respektu, důvěře a na prostředí, v němž se děti ani dospělí nesrovnávají a neposuzují, ale společně hledají cestu k porozumění, samostatnosti a radosti z učení.

Vzdělávací strategie v naší mateřské škole vycházejí z přesvědčení, že dítě se nejlépe učí v situacích, které jsou pro něj srozumitelné, smysluplné a blízké jeho každodenním zkušenostem. Proto propojujeme spontánní činnosti s cíleně připravenou nabídkou, využíváme podnětné prostředí třídy i

zahrady a opíráme se o přirozené dění ve skupině. Učitelka vystupuje jako citlivý průvodce, který děti pozoruje, naslouchá jim, klade otevřené otázky, nabízí možnosti a podporuje je v hledání vlastního řešení. Důležitou součástí je také respekt k individuálnímu tempu dítěte, k jeho momentálnímu naladění i k odlišným způsobům učení.

- **spontánní učení** v rámci volné hry a vlastního výběru dítěte,
- **nepřímo řízené činnosti** s možností volby z různorodé nabídky,
- **řízené činnosti** vedené citlivě, s ohledem na potřeby skupiny i jednotlivců,
- **učení v autentických situacích** uvnitř školy, na zahradě i v přírodě,
- **spolupráci ve věkově smíšené třídě**, kde se děti učí nápodobou, pomocí a ohleduplnosti.

Strategie rozvíjející klíčové kompetence a gramotnosti

Kompetence k učení rozvíjíme prostřednictvím podnětného prostředí, které dětem umožňuje zkoumat, porovnávat, experimentovat, objevovat souvislosti a vracet se k činnostem podle vlastního zájmu. Využíváme přírodní materiály, stavebnice, manipulační pomůcky, knihy i běžné předměty denní potřeby. Děti podporujeme v kladení otázek, v odhadování, v ověřování vlastních nápadů i v jednoduché reflexi toho, co se podařilo a co je třeba zkusit jinak. Na školní zahradě děti pozorují přírodu, sbírají přírodniny, sledují proměny počasí, porovnávají tvary, barvy a velikosti a učí se vyvozovat závěry z vlastního pozorování.

Učení podporujeme také tím, že děti vedeme k tomu, aby si uvědomovaly vlastní pokrok. Pomáháme jim pojmenovat, co už umí, co se jim daří lépe než dříve a kde potřebují ještě čas. Tím posilujeme nejen jejich zvědavost, ale i vytrvalost a schopnost nevzdávat se při prvním neúspěchu. Děti mají možnost pracovat opakovaně, zkoušet různé postupy a vracet se k tématu v nových souvislostech.

- **experimentování** s přírodninami, vodou, materiály a jednoduchými pomůckami,
- **pozorování a porovnávání** v rámci her i pobytu venku,
- **reflexe** po činnosti prostřednictvím rozhovoru, obrázků nebo symbolů,
- **podpora zvědavosti** pomocí otevřených otázek a společného hledání odpovědí.

Kompetence komunikativní podporujeme každodenními diskuzními kruhy, vyprávěním zážitků, dialogickým čtením, dramatizací příběhů i běžným rozhovorem při hrách a činnostech. Děti vedeme k tomu, aby uměly naslouchat druhým, vyjadřovat své potřeby, přání i pocity, respektovat střídání v řeči a používat komunikaci jako prostředek porozumění, dohody a sdílení. Typickým příkladem je ranní kruh, v němž děti sdílejí své zážitky, náladu, očekávání i plány na den. Využíváme také situační

rozhovory při stolování, oblékání, úklidu nebo na zahradě, kdy děti přirozeně pojmenovávají, co právě dělají a co potřebují.

Komunikační dovednosti rozvíjíme v bezpečném prostředí, kde má každé dítě právo být slyšeno a kde dospělý dává vzor kultivované, klidné a respektující řeči. Děti se učí formulovat věty, klást otázky, reagovat na sdělení druhých a přiměřeně vyjednávat. U dětí s oslabenou řečí nebo s odlišným tempem vývoje řeči poskytujeme více času, názornou oporu, opakování a citlivé modelování správných výrazů bez tlaku na výkon.

- **dialogické čtení** s otázkami, předvídáním děje a hledáním souvislostí,
- **vyprávění a převyprávění** vlastních zážitků, příběhů a zkušeností,
- **dramatizace** situací z běžného života i pohádek,
- **naslouchání** druhému a respektování pravidel komunikace ve skupině.

Kompetence k řešení problémů rozvíjíme prostřednictvím problémových situací, logických her, jednoduchých pokusů a hledání různých cest k cíli. Děti povzbuzujeme, aby zkoušely postupy, porovnávaly výsledky a hledaly alternativy, když se první řešení neosvědčí. Využíváme k tomu například stavby z různých materiálů, třídění přírodnin na zahradě, skládanky, prostorové hry, společné plánování činností nebo hledání řešení při vzniklém konfliktu mezi dětmi. Učitelka nepředkládá hotové odpovědi, ale vede děti k přemýšlení, k formulování vlastního názoru a k ověřování, zda zvolený postup opravdu funguje.

Problémové situace vnímáme jako přirozenou součást učení. Děti se učí, že chyba není selháním, ale příležitostí ke změně postupu. Podporujeme je v tom, aby si všímaly příčin a následků, hledaly souvislosti a dokázaly se domluvit na společném řešení. To se uplatňuje například při stavbě společného díla, při rozdělování rolí ve hře nebo při hledání cesty, jak dokončit rozpracovanou činnost.

- **problémové situace** z běžného života třídy i z pobytu venku,
- **logické hry** a úlohy s více možnými řešeními,
- **zkoušení postupů** a porovnávání výsledků,
- **hledání alternativ** při neúspěchu nebo při změně podmínek.

Osobnostní a sociální kompetence podporujeme sebehodnocením, pojmenováváním emocí, kooperativními hrami a společným nastavováním pravidel soužití. Děti vedeme k tomu, aby si uvědomovaly vlastní prožívání, dokázaly vyjádřit radost, zklamání, obavu i nesouhlas přijatelným způsobem a učily se respektovat druhé. Věkově smíšené uspořádání třídy přirozeně podporuje pomoc

mladším, ohleduplnost i schopnost domluvy mezi dětmi různého věku. Děti mají možnost zažít, že každý může být v něčem silný a v něčem potřebuje podporu, což posiluje jejich zdravé sebepojetí i sociální citlivost.

Pracujeme s jednoduchými formami sebehodnocení, například pomocí obrázků, symbolů, rozhovoru nebo krátkého sdílení v ranním kruhu. Děti se tak učí vnímat vlastní úspěch, pojmenovat, co se jim povedlo, a současně přijmout, že každý se učí jiným tempem. V případě konfliktu využíváme klidnou mediaci, podporujeme pojmenování emocí a hledání dohody, která je přijatelná pro všechny zúčastněné.

- **kooperativní hry** s úkolem pro dvojice i malé skupiny,
- **společné dohody** a jednoduchá mediace při konfliktech,
- **sebehodnocení** po činnosti formou rozhovoru, obrázků nebo symbolů,
- **práce s emocemi** v běžných situacích i v ranním kruhu.

Kompetence k podnikavosti a pracovní rozvíjíme tím, že dětem umožňujeme přicházet s vlastními nápady, plánovat postup, dokončovat činnosti a nést přiměřenou odpovědnost za výsledek.

Podporujeme iniciativu, vytrvalost, sebeobsluhu i práci s nástroji a materiály odpovídajícími věku dítěte. Děti například samostatně připravují výtvarný materiál, podílejí se na úklidu po činnosti, pečují o své věci, ukládají pomůcky na své místo, dokončují rozpracovanou práci podle svých možností a učí se, že dobře odvedená práce má svůj smysl. Učitelky oceňují snahu, nikoli pouze výsledek, a tím posilují vnitřní motivaci a chuť zapojit se do činností.

Podnikavost rozvíjíme také v projektových situacích, kdy děti navrhnou, co by chtěly zkoumat, jaký materiál použijí nebo jakým způsobem budou postupovat. V pracovních činnostech podporujeme přesnost, trpělivost, dokončení úkolu a přiměřenou samostatnost. To se promítá i do běžných sebeobslužných dovedností, jako je oblékání, příprava ke stolování nebo péče o osobní věci.

- **vlastní nápady** při hře, tvoření a projektových činnostech,
- **plánování a dokončování** činností v přiměřeném rozsahu,
- **iniciativa a vytrvalost** při překonávání drobných překážek,
- **práce s nástroji a materiály** s důrazem na bezpečnost a účelnost.

Kompetence k občanství a udržitelnosti rozvíjíme především pobytem v přírodě, péčí o prostředí školy a jednoduchými činnostmi vedoucími k odpovědnému jednání. Děti vedeme k třídění odpadu, šetrnému zacházení s přírodninami, ohleduplnosti k živým tvorům a k vnímání pravidel společného soužití. Na školní zahradě i při vycházkách pozorují změny v přírodě, pečují o rostliny, s respektem

sledují život drobných živočichů a učí se, že jejich jednání má dopad na okolí. Zároveň je vedeme k tomu, aby se podílely na rozhodování přiměřeně svému věku, například volbou činnosti, výběrem materiálu nebo společnou dohodou o pravidlech hry.

Občanské kompetence rozvíjíme i prostřednictvím jednoduchých demokratických principů, kdy děti dostávají prostor vyjádřit svůj názor, vyslechnout názor druhého a hledat společné řešení. Využíváme situace, kdy je třeba respektovat pravidla, střídat se, pomáhat slabším a pečovat o společný prostor. Tím děti přirozeně získávají zkušenost, že jsou součástí společenství a že na jejich chování záleží.

- **třídění a využívání odpadu** v běžném provozu třídy,
- **péče o přírodu** při pobytu venku a na školní zahradě,
- **demokratické principy** v podobě společné domluvy a volby,
- **respekt k pravidlům** vytvořeným společně s dětmi.

Kompetence kulturní rozvíjíme prostřednictvím setkávání s uměním, dramatickými, hudebními a výtvarnými činnostmi i návštěvami divadel, knihovny a dalších kulturních míst. Děti dostávají příležitost vyjadřovat se vlastním výtvarným, pohybovým i hudebním způsobem, vnímat krásu lidových tradic, slavností a zvyků a zapojovat se do společných akcí školy. Kultura je pro nás přirozenou součástí života školy, nikoli oddělenou aktivitou. Děti se učí prožívat atmosféru svátků, vnímat estetiku prostředí, pracovat s různými materiály a objevovat, že umění může být prostředkem sdílení, radosti i poznávání.

Výtvarné a hudební aktivity propojujeme s tématy roku, s tradicemi obce i s přírodními změnami. Podporujeme vlastní tvořivý projev dítěte, nikoli jednotný výsledek. Každé dítě má možnost zvolit si způsob vyjádření, tempo i míru zapojení podle svých možností a aktuálního naladění.

- **setkávání s uměním** při návštěvách divadel, knihovny a při školních slavnostech,
- **vlastní umělecký projev** ve výtvarných, hudebních a dramatických činnostech,
- **lidové tradice** a svátky jako přirozená součást života školy,
- **estetické vnímání** prostředí, materiálů a společných výstupů.

Digitální kompetence rozvíjíme přiměřeně věku dětí prostřednictvím práce s jednoduchými technologiemi, fotografováním, využíváním interaktivní tabule a bezpečného zacházení s digitálními nástroji. Digitální prostředky používáme jako podporu učení, například při dokumentaci projektů, při prohlížení fotografií z činností nebo při společném porovnávání obrázků a informací. Děti vedeme k tomu, aby chápaly, že i v digitálním prostředí platí pravidla bezpečného, ohleduplného a smysluplného

chování. Digitální nástroje zařazujeme cíleně, krátce a s jasným pedagogickým záměrem, nikoli jako náhradu přímé zkušenosti, hry a pohybu.

Digitální kompetence rozvíjíme tak, aby byly propojeny s reálným životem dítěte. Děti například fotografují výsledky své práce, sledují postup projektu, porovnávají obrázky nebo si společně připomínají, co zažily. Učí se rozlišovat, kdy je technologie užitečná, a kdy je lepší zůstat u přímé činnosti, rozhovoru a pohybu.

- **fotografování** průběhu projektů a následná společná reflexe,
- **interaktivní tabule** pro podporu názornosti a pozornosti,
- **jednoduché digitální úlohy** s jasným cílem a krátkým trváním,
- **bezpečné návyky** při práci s technologiemi a respekt k pravidlům používání.

Čtenářská gramotnost je rozvíjena dialogickým čtením, pravidelnou prací s knihou, vyprávěním, dramatizací a orientací v symbolech, obrázcích a jednoduchých značkách. Děti si osvojují vztah ke knize jako k zdroji poznání i radosti, učí se sledovat děj, předvídat, klást otázky a převyprávět vlastními slovy. V praxi využíváme také obrázkové postupy, které dětem pomáhají porozumět pravidlům, dennímu režimu i textům. Čtenářskou gramotnost rozvíjíme v přirozených situacích, například při práci s knihou v ranním kruhu, při tematických projektech, v klidových činnostech i při individuální práci s dítětem.

Dětem nabízíme knihy různého typu, obrázkové encyklopedie, leporela i příběhy blízké jejich zkušenosti. Vedeme je k tomu, aby si všímaly ilustrací, souvislostí mezi obrazem a slovem a aby dokázaly sdělit, co je v textu zaujalo. U dětí s potřebou větší podpory opíráme porozumění o obrázkovou oporu, rytmus, opakování a konkrétní prožitky.

- **dialogické čtení** s otázkami a předvídaním děje,
- **práce s knihou** v malých skupinách i individuálně,
- **vyprávění** a převyprávění zážitků a příběhů,
- **orientace v symbolech**, značkách a obrázkových systémech.

Matematická gramotnost podporujeme tříděním, porovnáváním, měřením, manipulací s předměty a rozvíjením prostorové orientace. Děti pracují s přírodninami, kostkami, stavebnicemi i běžnými předměty a přirozeně si osvojují pojmy více, méně, stejně, nahoře, dole, vedle, před, za, první, poslední. Matematické myšlení rozvíjíme také při hrách na zahradě, při stavbách, při přípravě stolování, při rozdělování pomůcek nebo při jednoduchých praktických úkolech. Děti se učí vnímat množství, pořadí, rytmus, pravidelnost i jednoduché vztahy mezi objekty.

Matematické dovednosti rozvíjíme konkrétní manipulací a přímou zkušeností. Děti třídí podle barvy, velikosti nebo tvaru, porovnávají délku, hledají shody a rozdíly, orientují se v prostoru třídy i na zahradě a postupně si osvojují základní představy o číslech a množstvích. Tyto činnosti jsou přirozeně propojeny s hrou, pohybem i pobytem venku.

- **třídění a porovnávání** podle různých kritérií,
- **měření a odhadování** v praktických situacích,
- **manipulace s předměty** a stavebnicemi,
- **prostorová orientace** v běžném prostředí i při pohybových hrách.

Organizační formy a společné strategie napříč učením

Vzdělávání realizujeme ve **skupinové, individuální i hromadné formě**, přičemž největší důraz klademe na skupinovou práci založenou na kooperaci. Věkově smíšená třída přirozeně podporuje učení nápodobou, vzájemnou pomoc i respekt k odlišné úrovni dovedností. Spontánní hra je každodenní součástí programu a je chápána jako plnohodnotná vzdělávací situace, v níž děti rozvíjejí současně více oblastí vývoje. Důležitým prostorem pro učení je ranní kruh, kde děti sdílejí, plánují, naslouchají si a společně se naladí na den.

Významnou společnou strategií je také **projektové učení**, které dětem umožňuje objevovat svět v souvislostech. Při projektech propojujeme pozorování, rozhovor, výtvarné a pohybové činnosti, práci s knihou, pobyt venku i společné sdílení zkušeností. Děti tak získávají zkušenost, že poznávání není izolované, ale vychází z reálného života, z jejich vlastního zájmu a z prostředí, ve kterém denně žijí. Projektové učení zároveň umožňuje diferencovat nabídku podle věku, možností a zájmu jednotlivých dětí.

- **spontánní hra** jako prostor pro samostatné rozhodování, tvořivost a sociální učení,
- **ranní kruh** jako pravidelný rámec pro komunikaci, sdílení a plánování,
- **pobyt venku** za každého počasí jako přirozená součást učení,
- **portfolia dětí** jako podklad pro reflexi, sledování pokroků a další plánování.

Při volbě strategií vycházíme z informací o dítěti získaných pedagogickým diagnostikováním, z jeho aktuálního naladění, z rodinného zázemí i z pozorování v běžných situacích. U dětí se **speciálními vzdělávacími potřebami** přizpůsobujeme tempo, rozsah, formu i způsob nabídky, využíváme názornost, oporu v režimu, opakování, krátké a jasné instrukce a přiměřenou míru podpory tak, aby se mohly plně zapojit do dění ve třídě. U dětí **nadaných** rozšiřujeme nabídku o náročnější úkoly,

možnost vlastního postupu, hlubší zkoumání, objevování více řešení a rozvoj jejich silných stránek, aniž bychom je vystavovali tlaku výkonu nebo srovnávání s ostatními.

Strategie průběžně propojujeme s portfoliem dítěte, s pozorováním jeho pokroků a s komunikací s rodinou. Tím vytváříme podmínky pro skutečně individualizované vzdělávání, které respektuje jedinečnost každého dítěte a současně rozvíjí jeho sounáležitost se skupinou. Všechny strategie uplatňujeme tak, aby posilovaly **bezpečí, důvěru, spolupráci, samostatnost a radost z objevování**. Děti vedeme k tomu, aby se učily v přirozených souvislostech, s podporou dospělého, ve vztahu k druhým i k prostředí, ve kterém každý den společně žijí.

4.5 Metody a formy práce

Zásady volby metod a forem práce

V Mateřské škole Bylany vycházíme při volbě metod a forem práce z **přirozených způsobů učení předškolních dětí**, z jejich aktuálních prožitků, potřeb, zájmů a z průběžného pozorování jejich individuálního rozvoje. Základem vzdělávání je **hra**, která dětem poskytuje dostatek času, prostoru i podnětů, a to ve třídě, na školní zahradě i v přírodním prostředí v okolí školy. Děti se učí vlastním tempem, na základě vlastní zkušenosti, nápodoby, objevování, společného sdílení i opakovaného zkoušení. Hra u nás není pouze doplňkem programu, ale přirozeným prostředkem učení, vztahování se k druhým a poznávání světa.

Vzdělávací nabídka je promyšlená, a zároveň dostatečně otevřená, aby bylo možné ji pružně přizpůsobovat aktuálnímu složení věkově smíšené třídy, náladě dětí i dění kolem nás. Učitelka vystupuje jako **citlivý průvodce**, který děti podporuje v samostatnosti, spolupráci, tvořivosti a radosti z poznávání, nikoli jako ten, kdo očekává jednotný výkon od všech. V souladu s tím upřednostňujeme takové postupy, které rozvíjejí vztahy, komunikaci, pohyb, tvořivé myšlení a kontakt s reálným životem. Záměrně vytváříme prostředí, v němž se děti mohou ptát, zkoušet, vracet se k činnostem a nacházet vlastní řešení bez obav z neúspěchu.

- **spontánní hra** jako převažující forma učení během celého dne;
- **řízené činnosti** s možností volby, objevování a aktivního zapojení dítěte;
- **skupinová práce** podporující spolupráci, domluvu a vzájemnou pomoc;
- **individuální činnost** respektující tempo, schopnosti a potřeby jednotlivce;
- **ranní kruh** jako každodenní prostor pro přijetí, sdílení, plánování a komunikaci;
- **pobyt venku** jako plnohodnotná vzdělávací forma v každém ročním období.

Metody vzdělávání v každodenní praxi

Nejčastěji využíváme **prožitkové učení**, které dětem umožňuje poznávat svět skrze přímou zkušenost. Typickým příkladem je pobyt venku na školní zahradě, kde děti pozorují proměny přírody, pracují s přírodními materiály, sledují život v zahradě, pečují o rostliny nebo zkoumají, co se děje po dešti, v mrazu či na jaře. Stejný princip uplatňujeme i při projektovém vzdělávání, kdy děti společně objevují jedno téma z různých úhlů pohledu a propojují jej s vlastním životem, například při tématech rodina, podzim, zvířata, lidské tělo nebo tradice během roku. Děti tak nezískávají poznatky izolovaně, ale v souvislostech, které jim dávají smysl a které mohou dále rozvíjet ve hře i v běžných situacích.

Důležitou metodou je také **didaktická hra**, která je přirozeně začleněna do spontánních i řízených činností. Využíváme například hry na třídění, porovnávání, přiřazování, hledání shod a rozdílů, paměťové a smyslové hry, hry s obrázky, pohybové hry, hry na rozvoj předmatematických představ i jazykové dovednosti. Tyto činnosti podporují pozornost, logické myšlení, slovní zásobu, sluchové a zrakové vnímání i schopnost dokončit úkol. Věkově smíšené uspořádání třídy přitom umožňuje, aby mladší děti přirozeně napodobovaly starší a starší děti získávaly zkušenost s pomocí a ohleduplností. Didaktické hry zařazujeme tak, aby byly krátké, srozumitelné a motivující, a aby v nich mělo každé dítě možnost uspět.

- **experimentování a badatelské činnosti** – děti zkoumají vlastnosti materiálů, vody, písku, hlíny, sněhu, přírodnin nebo jednoduchých fyzikálních jevů;
- **pozorování** – společně sledujeme změny v přírodě, počasí, růst rostlin, práci na zahradě nebo chování živočichů v okolí školy;
- **vyprávění a rozhovor** – rozvíjíme řeč, porozumění, schopnost sdělit prožitek, klást otázky i naslouchat druhým;
- **dramatizace** – děti si prostřednictvím rolí zkoušejí vztahy, emoce, pravidla soužití i situace běžného života;
- **tvůrčí činnosti** – výtvarné, hudební, pohybové i pracovní aktivity, při nichž děti tvoří podle vlastního nápadu i podle zadání;
- **modelové situace** – děti si bezpečně zkoušejí, jak řešit konflikt, požádat o pomoc, omluvit se nebo se domluvit s kamarádem.

V běžném denním režimu pracujeme také s **situačním učením**, tedy s využitím přirozených situací, které přináší společný život ve školce. Děti se učí při oblékání, při stolování, při řešení drobných neshod, při péči o prostředí, při uklízení hraček i při společném plánování činností. V těchto chvílích má velký význam laskavá a partnerská komunikace učitelek, která dětem pomáhá porozumět tomu, co

se děje, pojmenovat vlastní prožitek a hledat vhodné řešení. Situační učení využíváme i při pobytu venku, kdy děti reagují na aktuální počasí, na změny v přírodě nebo na nečekaný podnět, který se objeví přímo před nimi.

Součástí metodického přístupu je i **sociální učení**. Děti se učí nápodobou, posilováním i identifikací s dospělými a vrstevníky, a to zejména v ranním kruhu, při společných hrách, při uklidu hraček, při pobytu venku i při přípravě na společné činnosti. Velký význam má přitom model kamarádského a respektujícího chování, který je v naší škole dlouhodobě a důsledně podporován. Děti si osvojují jednoduché, ale důležité postoje: umět počkat, nabídnout pomoc, požádat o hračku, poděkovat, omluvit se a respektovat druhého. Tím se přirozeně rozvíjí jejich osobnostní i sociální kompetence a posiluje se bezpečné klima celé třídy.

Formy vzdělávání v průběhu dne

V Mateřské škole Bylany nově vymezujeme také **formy vzdělávání** jako důležitou součást pedagogického přístupu. Vzdělávání organizujeme tak, aby bylo **přirozeně plynulé, bezpečné a variabilní**. Převládá volná hra, do níž děti vstupují podle vlastního zájmu, a teprve na ni navazují činnosti řízené učitelkou nebo společně připravené aktivity. Tato skladba umožňuje respektovat rozdílné potřeby mladších i starších dětí, včetně dvouletých dětí a předškoláků, kteří se ve třídě učí vedle sebe i od sebe navzájem. Organizační formy proto volíme pružně podle situace, tématu, počtu dětí i jejich aktuálního naladění.

Ranní kruh je každodenním stabilním prvkem vzdělávání. Slouží ke společnému přivítání, sdílení zážitků, pojmenování emocí, plánování dne i k rozvoji komunikačních dovedností. V tomto prostoru se děti učí naslouchat, vyjadřovat své potřeby, respektovat druhého a vnímat sebe jako součást skupiny. Ranní kruh zároveň vytváří bezpečný rámec pro další denní činnosti a navazuje na rodinný charakter školy. Často zde pracujeme s obrázky, předměty, písničkou, krátkým příběhem nebo jednoduchým pohybovým úkolem. Ranní kruh vnímáme také jako prostor pro včasné zachycení nálady dětí, pro sdílení důležitých událostí z rodiny i pro citlivé nastavení společného dne.

Řízené činnosti připravujeme tak, aby byly **krátké, smysluplné a aktivizující**. Vycházíme z aktuálních témat, projektů i z podnětů, které přinášejí děti samy. Dáváme jim možnost volby, různou úroveň obtížnosti i prostor pro opakování, protože respektujeme, že každé dítě potřebuje jiný čas na pochopení, procvičení i dokončení činnosti. Učitelka při tom nabízí materiály, otázky, podněty a podporu, ale ponechává dětem dostatek prostoru pro vlastní objevování a samostatné rozhodování. Řízené činnosti mohou probíhat s celou skupinou, v menších skupinkách i individuálně, podle toho, co je pro danou situaci nejvhodnější.

- **spontánní hra** – volná hra v koutcích, na zahradě, při přechodech mezi činnostmi i v odpoledních blocích;
- **individuální činnost** – práce s dítětem podle jeho potřeb, například při logopedické prevenci, při rozvoji jemné motoriky, při práci s knihou nebo při grafomotorických aktivitách;
- **skupinová práce** – společné řešení úkolu, kooperativní hry, tvoření v menších skupinách, stavby, dramatizace či badatelské pokusy;
- **hromadná forma** – zejména při ranním kruhu, společném vysvětlení pravidel, zpěvu, pohybové chvílce nebo při společném poslechu příběhu;
- **pobyt venku** – plnohodnotná vzdělávací forma využívaná denně na zahradě i v okolní přírodě za různých podmínek;
- **komunitní forma** – společné slavnosti, setkávání s rodiči, návštěvy obce, knihovny či místních partnerů.

Velký důraz klademe na **kooperativní učení**, protože děti ve věkově smíšené třídě přirozeně spolupracují, pomáhají si a učí se od sebe. Starší děti dostávají příležitost být oporou mladším, mladší zase získávají vzory pro hru, řeč i samostatnost. Tím se posiluje nejen sociální učení, ale i sebevědomí dětí a jejich schopnost fungovat ve skupině bez soutěžení a porovnávání. Ve skupinové práci se tak děti učí domluvit se na společném cíli, rozdělit si role, dokončit rozdělanou činnost a přijmout odlišný názor druhého. Skupinové činnosti zároveň rozvíjejí trpělivost, ohleduplnost a schopnost sdílet společný prostor i materiál.

Metody a formy práce uplatňujeme pružně podle situace, počasí, zájmu dětí i probíhajícího tématu. V jednom dni se tak přirozeně střídá volná hra, společné setkání v kruhu, řízená nabídka, pohybová aktivita, tvoření, práce s knihou i pobyt venku. Tato pestrost podporuje soustředění, radost z činnosti i zdravou rovnováhu mezi aktivitou, odpočinkem a sociálním kontaktem. Děti mají možnost volby, ale zároveň jasný a srozumitelný denní rámec, který jim poskytuje jistotu a bezpečí. Záměrně ponecháváme dostatek času na dokončení hry i na přirozené přechody mezi činnostmi, protože právě v nich se často odehrává nejcennější učení.

U dětí se speciálními vzdělávacími potřebami i u dětí nadaných volíme metody a formy tak, aby byly skutečně dostupné, přiměřené a rozvíjející. V praxi to znamená například úpravu náročnosti úkolu, nabídku názorné pomůcky, delší čas na práci, individuální doprovázení, podporu komunikace nebo zapojení do menší skupiny. Stejný princip uplatňujeme i při práci s dítětem se zrakovým postižením, kdy se opíráme o názornost, srozumitelné pokyny, bezpečné prostředí, respekt k tempu dítěte a citlivé

vedení v běžných situacích dne. Podpora je vždy nastavována tak, aby dítě mohlo být co nejvíce samostatné a zároveň se cítilo jistě a přijímaně.

Vzdělávací metody a organizační formy proto nejsou v naší mateřské škole chápány jako oddělené postupy, ale jako **promyšlený a pružný celek**, který propojuje hru, vztahy, zkušenost, pohyb, tvořivost i komunikaci. Díky tomu mohou děti prožívat školku jako místo, kde se cítí jistě, mohou být samy sebou a současně se učí spolu žít, spolupracovat a objevovat svět v souvislostech. Právě pestrost forem a metod nám umožňuje reagovat na různorodost dětí, podporovat jejich přirozenou zvědavost a vytvářet prostředí, v němž je učení radostné, smysluplné a každodenně propojené s životem.

4.6 Pedagogické diagnostikování

Pedagogické diagnostikování v Mateřské škole Bylany chápeme jako **průběžný, systematický a citlivý proces poznávání dítěte**, jeho vývoje, potřeb, zájmů i způsobu učení. Nevnímáme jej jako jednorázové zjišťování úrovně, ale jako každodenní součást pedagogické práce, která nám pomáhá nastavovat vzdělávání tak, aby každé dítě mohlo zažívat úspěch, bezpečí a sounáležitost. Vycházíme přitom z přirozeného života třídy, z ranního kruhu, z volné hry, z pobytu venku na školní zahradě i z projektových činností, které dětem umožňují ukázat, co již umějí, v běžných a smysluplných situacích.

Jak pedagogické diagnostikování v naší škole probíhá

Diagnostický proces začíná už při nástupu dítěte do mateřské školy, kdy si paní učitelky vytvářejí první obraz o jeho adaptačních potřebách, komunikačním stylu, samostatnosti a sociálním naladění. Za vedení diagnostiky odpovídají **paní učitelky ve spolupráci s asistentkou pedagoga**, přičemž využívají poznatky ze společné každodenní práce s dětmi a průběžně je sdílejí v rámci pedagogického týmu. Vzhledem ke stabilnímu a dlouholetému kolektivu je pro nás samozřejmé, že se na diagnostických zjištěních podílejí všechny učitelky a výsledky společně vyhodnocují.

Pro každé dítě zakládáme **diagnostické portfolio**, které slouží jako hlavní nástroj zachycující jeho pokroky v čase. Portfolio zakládá třídní učitelka po přijetí dítěte do třídy a dále jej průběžně doplňuje podle aktuálních zjištění. Součástí portfolio jsou zejména:

- **výrobky a pracovní listy dítěte**, které dokládají úroveň jeho kresby, grafomotoriky, myšlení a pracovních návyků,
- **fotografie** z činností, her, pobytu venku, projektů a společných setkávání,
- **záznamy o pokrocích** v oblasti komunikace, sociálních dovedností, samostatnosti a učení,

- **pozorovací záznamy** z běžných situací, například z ranního kruhu, stolování nebo pobytu na zahradě,
- **výstupy z rozhovorů s dítětem** a jeho vlastní reflexe,
- **záznamy o spolupráci s rodinou**, pokud jsou pro podporu dítěte významné.

Pro zachycení pokroků využíváme **vlastní záznamové archy** vytvořené podle potřeb školy a doplněné o podklady inspirované metodickými materiály. Tyto archy jsou přehledné, praktické a zaměřené na oblasti, které jsou pro předškolní vzdělávání zásadní: řeč a komunikaci, sociální chování, hrubou a jemnou motoriku, samostatnost, pozornost, předmatematické představy, předčtenářské dovednosti i pracovní návyky. U dětí se speciálními vzdělávacími potřebami doplňujeme záznamy o informace potřebné pro nastavení podpůrných opatření a o doporučení odborných pracovišť.

V souladu s naším respektujícím přístupem vedeme diagnostiku **bez srovnávání dětí mezi sebou**. Sledujeme především individuální posun každého dítěte vůči jeho vlastní výchozí úrovni. Zpětná vazba je vždy konkrétní, popisná a podpůrná, například pojmenováváme, co dítě zvládlo, v čem se posunulo a co mu pomáhá. Tento způsob hodnocení odpovídá atmosféře školy, která staví na důvěře, laskavé komunikaci a bezpečném vztahu mezi dítětem a dospělým.

Metody, sebehodnocení a využití zjištění

Při diagnostikování vycházíme z více zdrojů, aby byl obraz o dítěti co nejpřesnější a zároveň přirozený. Nepoužíváme pouze řízené úkoly, ale především sledování dítěte v běžném provozu třídy, kde se nejlépe ukazuje jeho skutečný způsob jednání, spolupráce a řešení situací. K základním metodám patří:

- **cílené pozorování** při spontánní hře, ranním kruhu, pobytu venku i při řízených činnostech,
- **analýza produktů dítěte**, například kresby, pracovních listů, staveb, výtvarných a konstrukčních výstupů,
- **rozhovory s dítětem**, při nichž dítě pojmenovává, co se mu dařilo, co bylo obtížné a co by chtělo zkusit příště,
- **průběžné záznamy učitelek** z každodenního kontaktu s dítětem,
- **společné vyhodnocování v pedagogickém týmu**, které podporuje jednotný přístup všech dospělých ve třídě.

Sebehodnocení dítěte podporujeme přirozeně a citlivě, bez tlaku a bez formálních výkonových nároků. Využíváme k tomu zejména ranní kruh, po skončení činnosti nebo po návratu z pobytu venku, kdy děti

dostávají prostor říci, co se jim povedlo, co je bavilo nebo co by chtěly příště udělat jinak. U mladších dětí pracujeme s jednoduchými otázkami a názornými pomůckami, u starších dětí podporujeme schopnost popsat vlastní pokrok i potřebu pomoci. Důraz klademe na to, aby dítě vnímalo své silné stránky a rozumělo tomu, že učení je postupný proces.

Informace z diagnostiky využíváme především **při plánování vzdělávací nabídky**. Pokud například z pozorování vyplne, že dítě potřebuje více podpory v oblasti řeči, zařazujeme do běžných činností více rozhovorů, říkadel, popisu děje a situací, které přirozeně rozvíjejí slovní zásobu. Jestliže dítě potřebuje posílit jemnou motoriku, nabízíme mu činnosti s různými materiály, stavebnicemi, modelovacími hmotami nebo výtvarnými technikami. Při plánování zároveň vycházíme z projektového učení, které v naší škole přirozeně propojuje jednotlivé oblasti rozvoje a umožňuje dětem učit se v souvislostech.

Diagnostické informace slouží také jako **podklad pro pravidelnou komunikaci s rodiči**. Při předávání dětí, při individuálních konzultacích i při dalších setkáních sdílíme s rodinou konkrétní pozorování, pokroky a doporučení, vždy s respektem a diskrétností. Rodiče mají možnost nahlížet do portfolia a doplňovat jej o vlastní postřehy, fotografie nebo informace, které mohou být pro porozumění dítěti důležité. Tím vzniká společný obraz o dítěti, který podporuje jednotný postup školy a rodiny.

Vyhodnocování výsledků vzdělávání je v naší škole úzce propojeno se spoluprací všech pedagogů. Pravidelně si předáváme poznatky o dětech, porovnáváme vývojové změny a společně hledáme další vhodné kroky. Tento týmový přístup je pro nás důležitý zejména ve věkově smíšené třídě, kde děti přirozeně ukazují své schopnosti v různých rolích a situacích a kde je potřeba citlivě reagovat na rozdílné tempo vývoje.

Diagnostika školní zralosti a spolupráce se školou a rodinou

U dětí v posledním roce před zahájením povinné školní docházky provádíme **pedagogickou diagnostiku školní zralosti**, která nám pomáhá posoudit připravenost dítěte na vstup do základní školy. Zaměřujeme se zejména na sociální zralost, schopnost soustředění, komunikační dovednosti, grafomotoriku, předmatematické představy, předčtenářské dovednosti, pracovní vytrvalost a samostatnost. V praxi sledujeme například to, jak dítě zvládá společné pravidelné situace v ranním kruhu, jak reaguje při spolupráci s vrstevníky, jak dokončuje činnost nebo jak se orientuje v jednoduchém zadání.

Při této diagnostice využíváme také **orientační nástroje pro posouzení školní zralosti**, zejména vlastní sledovací archy a podklady vycházející z běžné pedagogické praxe, včetně oblastí, které jsou

u dětí v předškolním věku klíčové. Pokud je to vhodné, opíráme se o doporučení odborných pracovišť a o informace od rodičů. V případě potřeby spolupracujeme s příslušnou základní školou tak, aby přechod dítěte byl co nejplynulejší a aby navazující vzdělávání odpovídalo jeho aktuálním možnostem.

U dětí se speciálními vzdělávacími potřebami přistupujeme k diagnostice ještě citlivěji a vždy s ohledem na jejich individuální možnosti. Vycházíme z doporučení odborných pracovišť, z každodenního pozorování a z průběžného vyhodnocování účinnosti podpory. Pokud například pracujeme s dítětem se zrakovým postižením, sledujeme nejen výsledky učení, ale také to, jaké pomůcky, úpravy prostředí a způsob komunikace mu nejvíce pomáhají. I zde platí, že cílem není výkon, ale **porozumění dítěti a podpora jeho dalšího rozvoje**.

Celý systém pedagogického diagnostikování nám pomáhá udržovat vzdělávání skutečně individualizované, promyšlené a citlivé. Díky průběžným záznamům, portfolioům, rozhovorům a společnému vyhodnocování můžeme dětem nabízet činnosti odpovídající jejich potřebám a zároveň o jejich pokrocích otevřeně a s důvěrou hovořit s rodiči. Diagnostikování je pro nás přirozenou součástí každodenní pedagogické práce a důležitým nástrojem pro to, aby se každé dítě v mateřské škole cítilo přijímané, rozvíjelo se svým tempem a mohlo prožívat radost z učení.

4.7 Individualizace vzdělávání

Východiska individualizace

Východiskem pro individualizaci je **pedagogické diagnostikování**, které průběžně zachycuje aktuální potřeby, zájmy, pokroky i způsob učení každého dítěte. Věkově smíšené uspořádání třídy umožňuje přirozeně sledovat rozdílné vývojové tempo dětí a zároveň využívat jejich vzájemné učení, nápodobu i pomoc. Učitelky vycházejí z každodenního kontaktu s dětmi, z ranního kruhu, z volné hry, z pohybových aktivit i z činností venku na školní zahradě, kde se dobře ukazuje, co dítě zvládá samostatně, v čem potřebuje podporu a co ho dlouhodobě zajímá. Diagnostikování chápeme jako živý a průběžný proces, nikoli jako jednorázové zjištění, a proto je propojeno s plánováním, realizací i vyhodnocováním vzdělávání.

Individualizace se v naší mateřské škole promítá do každodenní práce tak, aby se každé dítě mohlo rozvíjet **svým tempem**, v bezpečném vztahu s dospělými a bez srovnávání s ostatními. Dětem nabízíme takové podmínky, aby mohly být aktivní, samostatné a zároveň měly dostatek opory tam, kde ji potřebují. Zároveň respektujeme, že některé děti potřebují více času na adaptaci, jiné vyhledávají náročnější podněty, další potřebují především jistotu, opakování a citlivé vedení. Všechny

tyto rozdílnosti vnímáme jako přirozenou součást dětského vývoje a jako příležitost k promyšlené pedagogické práci.

- **plánování s dětmi** – děti se podílejí na volbě témat i činností, v ranním kruhu navrhnou, co je zajímavé, a společně s učitelkou hledají, jak téma rozvíjet; vycházejí z vlastních zážitků, otázek i pozorování z domova, ze zahrady nebo z obce;
- **široká nabídka činností** – připravujeme různé úrovně obtížnosti a různá zaměření aktivit, aby si dítě mohlo vybrat podle své aktuální potřeby a zájmu; děti mohou tvořit, stavět, experimentovat, pohybovat se, naslouchat, vyprávět i zkoumat;
- **dostupnost materiálů** – pomůcky, výtvarný i přírodní materiál jsou dětem volně dostupné a přehledně uspořádané, což podporuje samostatnost i volbu; dítě si může samo vybrat pastelky, stavebnici, knihu, přírodniny nebo pomůcky do centra aktivit;
- **flexibilní tempo** – dítě má čas činnost dokončit, vrátit se k ní a pracovat vlastním tempem bez zbytečného tlaku; respektujeme, že někdo potřebuje delší rozběh, jiný rychleji přechází k další činnosti;
- **respekt k rozdílnosti** – vycházíme z toho, že každé dítě je jiné, a tomu přizpůsobujeme způsob podpory, komunikace i náročnost nabídky; rozdílnost nevnímáme jako problém, ale jako přirozenou součást života třídy.

Individualizace v průběhu dne

Průběh dne je nastaven pravidelně, ale zároveň dostatečně pružně, aby bylo možné reagovat na aktuální situaci, zájem dětí i dění ve třídě. Využíváme především **hru, spontánní činnosti a nepřímě řízené aktivity**, které převažují nad činnostmi řízenými. Učitelky děti citlivě provázejí, nabízejí podněty a vstupují do činností tehdy, když je to pro dítě přínosné. Tím podporují přirozenou aktivitu dětí, jejich zvědavost i schopnost soustředit se na vybranou činnost po dobu odpovídající jejich věku a možnostem.

Individualizace se u nás přirozeně opírá i o prostředí školy. Děti mohou pracovat ve třídě, v centrech aktivit, při pohybových činnostech i venku na rozlehlé zahradě, která je plnohodnotnou součástí vzdělávání. Pobyt venku využíváme nejen ke spontánní hře, ale i k promyšlené vzdělávací nabídce podle toho, co děti právě potřebují objevovat a zkoumat. Venku děti pozorují změny v přírodě, pracují s přírodninami, rozvíjejí hrubou motoriku, učí se orientovat v prostoru a zároveň získávají zkušenosti s pravidly bezpečného pohybu. Využíváme i situace, které přináší běžný den, například pomoc při přípravě stolování, péči o pomůcky nebo společné řešení drobných problémů.

- při ranním příchodu mají děti možnost volit si činnost podle nálady a potřeb;
- v ranním kruhu dostávají prostor k vyjádření, sdílení i spolurozhodování;
- během dne pracují v menších skupinách, individuálně nebo společně podle povahy činnosti;
- po obědě je zařazen pravidelný klidový režim a odpočinek, jehož délka se přizpůsobuje potřebám dítěte;
- učitelky využívají překryv přímé pedagogické činnosti k cílené podpoře dětí, které ji právě potřebují;
- v průběhu dne se střídají klidové, tvořivé, pohybové i pobytové činnosti tak, aby byl zachován přirozený rytmus dne a pohoda dětí.

Plánování, nabídka a dostupnost podnětů

Plánování vzdělávání vychází z pozorování dětí, z jejich spontánních her, z rozhovorů v ranním kruhu i z podnětů, které přinášejí samy děti nebo jejich rodiny. Učitelky společně s dětmi promýšlejí, čemu se budou věnovat, jaké materiály budou potřebovat a jaké otázky chtějí zkoumat. Děti se tak učí spolurozhodovat, vyjadřovat své nápady a respektovat nápady ostatních. Plánování není rigidní, ale otevřené změnám podle toho, co se ve třídě aktuálně děje.

Ve třídě jsou dětem k dispozici **centra aktivit** a další tematicky laděné koutky, které podporují samostatnou volbu i soustředěnou práci. Nabídka zahrnuje například výtvarné, konstruktivní, manipulační, čtenářské, hudební, dramatické i pohybové činnosti. Materiály jsou uspořádány tak, aby byly přehledné, bezpečné a snadno dostupné. Děti si mohou samy vybrat, zda budou pracovat s papírem, modelínou, kostkami, přírodninami, knihami nebo jednoduchými pomůckami pro experimentování. Tím se podporuje jejich samostatnost, odpovědnost i schopnost dokončovat započatou činnost.

- **spoluvytváření témat** – děti přinášejí vlastní náměty z domova, z pobytu venku i z her a společně s učitelkou je rozvíjejí;
- **centra aktivit** – nabízíme různorodá místa pro hru a učení, kde si dítě volí činnost podle zájmu a míry obtížnosti;
- **materiálová otevřenost** – pomůcky jsou dětem dostupné a pravidelně obměňované podle tématu, ročního období i aktuálních potřeb skupiny;
- **možnost návratu k činnosti** – dítě se může k rozpracované aktivitě vracet, doplňovat ji nebo ji dokončit později;
- **prostor pro vlastní řešení** – podporujeme hledání různých cest, nikoli jen jedno správné řešení.

Plány podpory a průběžné vyhodnocování

Podpora dítěte je vždy součástí běžné pedagogické práce a vychází z aktuálně zjištěných potřeb.

Pokud pedagogické diagnostikování ukáže, že dítě potřebuje cílenější pomoc, vytváříme **plán podpory**, který přesně popisuje, v čem dítě potřebuje oporu, jaké cíle si stanovujeme, jaké postupy zvolíme a kdo bude na podpoře spolupracovat. Plán podpory sestavujeme společně v pedagogickém týmu, podle potřeby s účastí zákonných zástupců a s návazností na doporučení odborníků. Nejde o formální dokument, ale o praktický nástroj, který pomáhá dítěti v každodenním životě ve třídě.

Plány podpory vyhodnocujeme **průběžně**, zpravidla v návaznosti na pedagogickou diagnostiku a podle potřeby i častěji. Sledujeme, zda zvolená opatření dítěti skutečně pomáhají, zda je třeba upravit prostředí, komunikaci, náročnost činností nebo míru dopomoci. Podpora může mít podobu zjednodušených instrukcí, vizuální opory, delšího času na dokončení, častějšího opakování, menší skupiny, klidnějšího prostředí nebo konkrétního doprovázení při činnosti. Důležitá je také pravidelná spolupráce s rodinou, aby byla podpora dítěte srozumitelná a jednotná.

- **plán podpory** tvoříme na základě pozorování, rozhovorů a vyhodnocení potřeb dítěte;
- **vyhodnocování** probíhá průběžně, obvykle v rámci pedagogických porad, třídního plánování a diagnostiky;
- **opatření** upravujeme podle toho, jak dítě reaguje, co mu pomáhá a kde potřebuje další oporu;
- **spolupráce s rodinou** je součástí podpory, protože dítě potřebuje vnímat srozumitelnou návaznost mezi školou a domovem;
- **záznamy o podpoře** slouží k tomu, aby bylo možné sledovat vývoj dítěte v čase a plánovat další kroky.

Děti se speciálními vzdělávacími potřebami

U dětí se speciálními vzdělávacími potřebami vycházíme z principu, že podpora má být přirozenou součástí každodenního života třídy, nikoli oddělenou činností. Pokud dítě má doporučení školského poradenského zařízení, postupujeme podle něj a zajišťujeme odpovídající **podpůrná opatření**. Patří k nim úprava organizace dne, volba vhodných metod, přizpůsobení prostředí, využití názorných pomůcek, podpora komunikace i cílená práce s emocemi a chováním. Když je to potřebné, vytváříme také **individuální vzdělávací plán**, který konkretizuje cíle, postupy, odpovědnosti i způsob vyhodnocování.

Učitelky spolupracují s **PPP a SPC**, konzultují doporučení a průběžně sledují, zda jsou podpůrná opatření v praxi funkční. Pokud se na podpoře podílí asistent pedagoga, pracuje v úzké součinnosti s

učitelkami tak, aby dítě nebylo vyčleňováno z kolektivu, ale naopak bylo přirozeně zapojeno do společných činností. Asistent pomáhá zejména tam, kde dítě potřebuje větší míru jistoty, doprovázení, struktury nebo podporu v komunikaci, orientaci a sebeobsluze. V případě potřeby využíváme také vizuální režim dne, jednoduché piktogramy, opakování instrukcí, klidové místo nebo individuální úpravu pracovního tempa.

- **IVP** zpracováváme u dětí, jejichž doporučení to vyžaduje, a pravidelně jej vyhodnocujeme;
- **asistent pedagoga** podporuje dítě v orientaci, komunikaci, soustředění, samostatnosti i v zapojení do kolektivu;
- **spolupráce s PPP/SPC** probíhá průběžně a podle potřeby, aby byla podpora aktuální a účelná;
- **podpůrná opatření** volíme vždy s ohledem na důstojnost dítěte, jeho bezpečí a možnost aktivně se účastnit života třídy;
- **rodina** je partnerem při nastavování i vyhodnocování podpory, protože zná dítě v jiných situacích a může poskytnout důležité informace.

Děti nadané jako součást individualizace

Děti s mimořádným zájmem, rychlým porozuměním, výbornou pamětí, tvořivostí nebo schopností hledat originální řešení vnímáme jako děti s potenciálem, který je třeba rozvíjet stejně citlivě jako jiné individuální potřeby. Nadání nevyčleňujeme jako samostatnou kategorii, ale začleňujeme je do **individualizace vzdělávání**. Sledujeme, zda dítě nepotřebuje náročnější podněty, hlubší vysvětlení, delší čas na zkoumání nebo možnost jít do větší hloubky v tématu. Všímáme si také, zda dítě dokáže soustředěně vytrvat, zda samo vyhledává nové úkoly, klade otázky a propojuje poznatky v souvislostech.

Podporu nadání realizujeme prostřednictvím **obohacování obsahu**, rozšiřování nabídky a vytváření příležitostí k samostatnému objevování. Dítě může dostat složitější stavebnici, náročnější grafomotorický nebo logický úkol, možnost experimentovat, vyhledávat informace v knihách či na obrázcích nebo pomáhat mladším dětem jako přirozený partner. Mentorská role je u nás chápána jako cesta k rozvoji sociálních dovedností, nikoli jako ocenění nadřazenosti. Starší nebo zdatnější dítě může například ukázat postup, vysvětlit pravidlo hry, pomoci s orientací v prostoru nebo podpořit mladšího kamaráda při práci.

- **rozpoznávání nadání** vychází z dlouhodobého pozorování, rychlosti učení, hloubky zájmu a originality projevů;

- **obohacování** znamená nabídnout více podnětů, širší souvislosti, náročnější úkoly a prostor pro vlastní hledání;
- **mentorské role** využíváme citlivě, aby dítě mohlo pomáhat, vysvětlovat a spolupracovat s ostatními;
- **podpora tvořivosti** zahrnuje experimentování, tvořivé řešení problémů, práci s otázkami a hledání různých možností;
- **respekt k individualitě** platí i zde – dítě není tlačeno k výkonu, ale vedeno k radosti z poznávání a k přirozenému rozvoji svých silných stránek.

Společný princip školy

Celkově platí, že individualizace v Mateřské škole Bylany není samostatnou výjimečnou činností, ale každodenním principem práce. Projevuje se v tom, že dítě je vnímáno jako jedinečná osobnost, která má právo na vlastní tempo, vlastní cestu učení i na podporu odpovídající jeho aktuálním možnostem. Vědomě vytváříme prostředí, kde se děti učí prostřednictvím hry, vztahů, pohybu, objevování a společných zkušeností, přičemž dospělý je průvodcem, oporou a pozorovatelem zároveň. Tím naplňujeme potřebu bezpečí, sounáležitosti a radosti z učení, která je pro naši školu zásadní.

4.8 Návaznost předškolního a základního vzdělávání

Přechod do základní školy jako přirozené pokračování předškolního vzdělávání

Na přechod do základního vzdělávání děti v Mateřské škole Bylany připravujeme především tak, aby se uměly **orientovat v běžných situacích, spolupracovat s druhými, vyjadřovat své potřeby a přijímat přiměřenou míru odpovědnosti**. Vycházíme z každodenního života ve věkově smíšené třídě, kde se děti přirozeně učí jeden od druhého, střídají role, pomáhají mladším kamarádům a zároveň dokážou přijmout podporu od starších. Takové prostředí posiluje samostatnost, ohleduplnost, schopnost domluvit se i zdravé sebevědomí, tedy dovednosti, které jsou pro vstup do školy zásadní.

Nezaměřujeme se na mechanický nácvik školních dovedností v úzkém slova smyslu, ale na rozvoj předpokladů, díky nimž dítě zvládne změnu prostředí, nové nároky i odlišný denní režim.

Podporujeme zvědavost, vytrvalost, schopnost dokončit činnost, přijmout pokyn, reagovat na změnu a přizpůsobit se novým situacím. Dítě tak získává zkušenost, že škola není náhlý zlom, ale navazující krok na cestě, kterou již dobře zná – cestě objevování, spolupráce a přirozeného učení.

Velký význam přikládáme tomu, aby se děti učily v bezpečném prostředí, kde mohou zkoušet vlastní postupy, dělat chyby, opravovat je a hledat řešení společně s dospělými i vrstevníky. Právě tato

zkušenost je důležitá pro budoucí roli školáka, protože dítě se učí nebýt závislé na okamžité pomoci dospělého, ale zároveň ví, že se na podporu může spolehnout, když ji potřebuje.

Příprava na školu v běžném životě třídy

Na rozdíl od úzce pojímané přípravy na školu podporujeme především takové kompetence, které dítěti umožní zvládnout běžný den v základní škole. V praxi to znamená, že děti vedeme k tomu, aby si **uložily věci na své místo, samy se oblékaly, zvládaly hygienu, požádaly o pomoc vhodným způsobem a respektovaly domluvená pravidla**. Tyto dovednosti rozvíjíme nenásilně v průběhu celého dne, při příchodu do třídy, při stolování, při úklidu hraček i při přesunech mezi činnostmi.

Věkově smíšené uspořádání třídy nám umožňuje přirozeně pracovat s rozdílnou úrovní samostatnosti dětí. Mladší děti se učí nápodobou, starší děti si upevňují své dovednosti tím, že pomáhají, vysvětlují a ukazují. Předškoláci tak získávají zkušenost s odpovědností i s rolí toho, kdo dokáže být oporou druhým. Zároveň se učí přijímat, že každý má jiné tempo a jiné možnosti, což je důležitý předpoklad pro zdravé fungování ve školním kolektivu.

- děti se učí **vytrvat u činnosti** a dokončit ji;
- rozvíjejí schopnost **naslouchat, domluvit se a střídat se**;
- procvičují **sebeobsluhu** při oblékání, stolování i hygieně;
- učí se **pojmenovat své potřeby, pocity a přání**;
- přijímají jednoduchá pravidla soužití a chování ke kamarádům;
- získávají zkušenost, že i méně příjemné situace lze zvládnout s podporou a klidem.

Významnou oporou je pro děti také každodenní pobyt venku a práce se školní zahradou. Při pohybu v přírodním prostředí se učí bezpečně se pohybovat v prostoru, vnímat své tělo, odhadnout své možnosti a přizpůsobit se aktuálním podmínkám. Děti si osvojují, že změna počasí, terénu nebo plánované činnosti není překážkou, ale běžnou součástí života, se kterou je možné se vyrovnat. Tím se přirozeně posiluje jejich odolnost, pružnost a schopnost reagovat na nové podněty.

Ranní kruh, projektové učení a rozvoj školních předpokladů

Pro přípravu na školu je pro nás velmi důležitý **ranní kruh**, který podporuje soustředění, sdílení, naslouchání i schopnost čekat na svůj prostor. Děti zde dostávají příležitost vyjádřit, jak se cítí, co prožily, na co se těší nebo co je trápí. Učí se respektovat pravidla společné komunikace, reagovat na druhé a formulovat své myšlenky srozumitelně a přiměřeně situaci. Tím se rozvíjí nejen komunikační dovednosti, ale také sebedůvěra a pocit sounáležitosti se skupinou.

Podobně působí i projektové učení, které dětem umožňuje objevovat svět v souvislostech. Při společném zkoumání témat děti pozorují, porovnávají, kladou otázky, hledají odpovědi a učí se přemýšlet o tom, co vidí a zažívají. Takový způsob práce podporuje zvědavost, schopnost plánovat, vyhodnocovat a spolupracovat. Dítě si zároveň osvojuje, že k poznání vede nejen hotová odpověď dospělého, ale i vlastní zkušenost, pokus, omyl a následné hledání řešení.

- děti se učí **naslouchat druhým a vyčkat na svůj prostor**;
- rozvíjejí **schopnost sdílet zážitek, názor i otázku**;
- procvičují **společné plánování, domluvu a spolupráci**;
- získávají zkušenost s tím, že učení probíhá i při hře, pohybu a běžných denních situacích;
- posilují **zvědavost, vytrvalost a ochotu dokončit rozdělanou práci**.

Spolupráce se základní školou a podpora plynulého přechodu

Na přechod do základní školy děti připravujeme také prostřednictvím **spolupráce s blízkými základními školami**. Věříme, že osobní zkušenost s novým prostředím pomáhá dětem snížit nejistotu a přijmout školu jako přirozené pokračování jejich vzdělávací cesty. Děti mají možnost školu navštívit, poznat prostory, setkat se s pedagogy a zažít atmosféru, která je čeká po nástupu do 1. ročníku. Takové setkání jim pomáhá vytvořit si konkrétnější představu o tom, co znamená být školákem.

Spolupráce se základní školou je pro nás důležitá i z hlediska sdílení informací. Pokud je to vhodné a v souladu s přáním rodiny, předáváme pedagogům navazující školy poznatky o tom, jak dítě pracuje, co mu pomáhá, v čem je samostatné a kde potřebuje citlivou podporu. Tím usnadňujeme plynulý přechod a umožňujeme, aby učitelé v 1. ročníku mohli navázat na dosavadní zkušenosti dítěte s respektem k jeho aktuálním potřebám, možnostem a zájmům.

- organizujeme **návštěvy dětí v základní škole**;
- účastníme se **společných nebo navazujících akcí** pro předškoláky;
- umožňujeme dětem setkat se s prostředím školy, učiteli i staršími žáky;
- sdílíme s pedagogy ZŠ informace důležité pro **plynulý přechod dítěte**;
- podporujeme děti v tom, aby si dokázaly školu představit jako známé a bezpečné místo.

Součástí přípravy je také práce s očekáváním dětí a jejich rodin. Děti vedeme k tomu, aby si uměly představit, co je ve škole čeká, a nebály se ptát na to, co je zajímavé. Zároveň jim pomáháme rozlišovat mezi tím, co už zvládají samy, a tím, s čím budou potřebovat v nové roli postupně pomoci. Tato otevřenost přispívá k tomu, že přechod do školy probíhá klidněji a s menší mírou obav.

Informování rodičů o připravenosti dítěte

Rodiče o připravenosti dítěte na školu informujeme průběžně, citlivě a s důrazem na partnerský rozhovor. Využíváme každodenní kontakt, individuální konzultace i vyhodnocování pokroků dítěte v průběhu roku. Opíráme se o **pedagogické diagnostikování**, o pozorování v běžných situacích, o záznamy z činností ve třídě i na zahradě a o společné reflexe týmu. Důležité je pro nás ukázat rodičům konkrétně, v čem dítě prospívá, co už zvládá spolehlivě a kde ještě potřebuje podporu a čas.

Rozhovor s rodiči vedeme vždy s respektem k jedinečnosti dítěte i rodinné situaci. Pokud se ukazuje, že dítě potřebuje před nástupem do školy více času, cílenější podporu nebo další odborné posouzení, otevřeně o tom mluvíme a nabízíme podklady pro další postup. V případě potřeby doporučujeme konzultaci s příslušným odborným pracovištěm, aby rozhodnutí o případném odkladu školní docházky bylo dobře promyšlené a opřené o více zdrojů informací.

- rodičům poskytujeme **průběžné konzultace** o pokrocích dítěte;
- vysvětlujeme, co dítě zvládá v oblasti samostatnosti, komunikace a pravidel;
- nabízíme podklady z **pedagogické diagnostiky** jako oporu pro rozhodování;
- v případě potřeby doporučujeme další odborné posouzení nebo konzultaci k odkladu školní docházky;
- společně hledáme takové kroky, které dítěti umožní vstup do školy s pocitem jistoty.

Důležitou součástí komunikace s rodinou je také to, že rodičům nabízíme srozumitelný pohled na školní připravenost bez srovnávání s ostatními dětmi. Nehodnotíme dítě podle výkonu, ale podle jeho individuálního vývoje, stability v chování, schopnosti zvládat běžné situace a míry samostatnosti. Tím podporujeme důvěru rodičů i jejich schopnost rozhodovat se v souladu s potřebami dítěte.

Co dítě na konci předškolního vzdělávání zpravidla zvládá

Na konci předškolního vzdělávání usilujeme o to, aby dítě bylo **zvědavé, samostatné, komunikativní a sociálně jisté**. Očekáváme, že projeví zájem o učení a objevování, poradí si v běžných situacích, zvládne základní sebeobslužné návyky a dokáže vyjádřit své potřeby. Zároveň by mělo umět navázat kontakt s ostatními, domluvit se, spolupracovat a dodržovat jednoduchá pravidla společného soužití.

V praxi to znamená, že dítě obvykle:

- **projevuje zájem o učení, objevování a poznávání světa kolem sebe;**
- **poradí si v běžných situacích** přiměřeně svému věku;
- má osvojené základní **sebeobslužné návyky** v oblasti oblékání, hygieny a stolování;

- **vyjadřuje své potřeby, přání a pocity** srozumitelně a vhodným způsobem;
- **domluví se s ostatními**, dokáže spolupracovat a střídat se;
- **dodržuje základní společenská pravidla** a chová se ohleduplně k druhým;
- **adapтуje se na nové prostředí** a přijímá změny s podporou dospělého.

Tyto dovednosti rozvíjíme v každodenním životě školy, například při ranním kruhu, společných hrách, pobytu na zahradě, při přesunech mezi činnostmi i při řešení drobných situací ve skupině. Díky tomu dítě odchází do základní školy s pocitem, že umí být součástí kolektivu, zvládne nové prostředí a je připraveno přijmout roli školáka. Naším cílem je, aby do školy vstupovalo s důvěrou v sebe i v druhé, s chutí učit se a s pozitivní zkušeností, že změny lze zvládnout bezpečně a s podporou.

5. Vzdělávací obsah

5.1 Uspořádání vzdělávacího obsahu

Princip uspořádání vzdělávacího obsahu

Vzdělávací obsah je v Mateřské škole Bylany uspořádán do **flexibilně členěných integrovaných bloků**, které propojují všechny vzdělávací oblasti a umožňují dětem učit se v přirozených souvislostech. Toto pojetí vychází z každodenního života školy, z aktuálních situací, z dětské zvědavosti i z událostí, které děti prožívají ve třídě, na školní zahradě, v rodině i v širším prostředí obce. Nejde o pevně danou chronologickou posloupnost témat, ale o otevřený a proměnlivý systém, v němž se témata mohou **překrývat, souběžně rozvíjet a opakovaně vracet** podle toho, co je pro děti právě významné a co přináší jejich každodenní zkušenost.

Tento způsob uspořádání odpovídá charakteru školy, která staví na vztazích, bezpečí, respektu a přirozeném učení v situacích, jež mají pro děti smysl. Děti se neučí izolovaně po jednotlivých tématech, ale v propojených činnostech, které vycházejí z konkrétního prožitku. Podnět, který vznikne například při ranním kruhu z vyprávění dítěte, může být dále rozvíjen při pobytu venku, při práci s přírodninami, při výtvarném tvoření, při pohybové hře nebo při společném rozhovoru s rodiči. Takto pojaté vzdělávání podporuje přirozenou zvědavost, porozumění souvislostem a schopnost dítěte spojit vlastní zkušenosti s novými poznatky.

Flexibilní uspořádání zároveň umožňuje, aby vzdělávací nabídka reagovala na skutečné potřeby věkově smíšené třídy, v níž se setkávají děti mladší, starší, předškoláci i dvouleté děti. Učitelky mohou stejný podnět nabídnout v různě náročné podobě, a tím podporovat společné učení dětí s rozdílnou úrovní zkušeností. Jedno dítě například téma prožije především skrze pohyb, manipulaci a hru, jiné už dokáže své poznatky slovně popsat, porovnat nebo samostatně zobecnit. Vzdělávací obsah je tedy živý, diferencovaný a otevřený proměnám, které přináší každodenní život školy.

- **bloky nejsou řazeny chronologicky**, ale podle aktuální pedagogické potřeby a zájmu dětí,
- **mohou se prolínat** napříč týdnem i delším časovým obdobím,
- **umožňují návraty** k tématu v nových souvislostech a s vyšší mírou porozumění,
- **podporují zapojení dětí do plánování** prostřednictvím rozhovorů, ranního kruhu a společného hledání témat,
- **vycházejí z konkrétních situací** ve třídě, na školní zahradě, v rodině i v místní komunitě.

Flexibilní integrované bloky a jejich naplňování

Škola pracuje s **obecně vymezenými integrovanými bloky**, jejichž konkrétní podoba vzniká až na úrovni třídy. V návaznosti na školní vzdělávací program jsou tyto bloky dále rozpracovávány v třídním plánování a učitelky je přizpůsobují aktuálním potřebám dětí, roční době, dění ve škole i podnětům z rodinného a místního prostředí. V souladu s tím mohou být jednotlivé bloky realizovány v různém pořadí, mohou probíhat souběžně nebo se k nim lze v průběhu roku opakovaně vracet. Tento princip je v souladu s flexibilním pojetím vzdělávacího obsahu podle RVP PV 2025.

V praxi to znamená, že učitelky nepostupují podle pevného tematického kalendáře, ale podle toho, co děti právě prožívají, co je zajímá a co jim pomáhá rozvíjet porozumění světu. Pokud děti například při pobytu venku sledují změny na školní zahradě, mohou se přirozeně otevřít témata související s počasím, péčí o rostliny, proměnami přírody, pohybem, počítáním, vyjadřováním emocí i s kamarádky vztahy. Stejně tak může situace z ranního příchodu, společné hry nebo konfliktu mezi dětmi přerůst v krátkodobý i dlouhodobější tematický celek, který propojí oblast řeči, sociálního učení i poznávání světa.

V Mateřské škole Bylany je tento přístup velmi přirozený, protože škola staví na vztazích, otevřené komunikaci a společném prožívání. Učitelky vnímají každodenní situace jako příležitost k učení: příchod do třídy, oblékání na pobyt venku, péči o rostliny, pozorování zvířat na zahradě, přípravu slavnosti i obyčejné rozhovory mezi dětmi. Tím se vzdělávací obsah nestává souborem oddělených témat, ale skutečným rámcem pro život třídy.

- **bloky nejsou vázány na pevný časový sled,**
- **mohou se rozvíjet souběžně** podle potřeb a zájmů dětí,
- **umožňují diferencovanou nabídku** pro děti různého věku a zkušeností,
- **podporují situační učení** v běžných činnostech a přirozených situacích,
- **vycházejí z konkrétního života třídy** a z podnětů, které děti přinášejí.

Konkrétní témata vznikají až na úrovni třídy

Konkrétní obsah vzdělávání nevzniká předem jako uzavřený seznam, ale až při plánování ve třídě, kde učitelky vycházejí z pozorování dětí, z jejich otázek, zážitků a aktuálních potřeb. Takto vzniká vzdělávací nabídka, která je pro děti srozumitelná, živá a smyslná. Učitelky využívají podněty z ranního kruhu, z volné hry, z pobytu na školní zahradě, z návštěv obce, z kontaktu s rodiči i z běžných situací, které se ve třídě objeví spontánně. Témata tedy nejsou předem „odžita“ podle pevného plánu, ale vznikají jako přirozená reakce na život dětí a školy.

Tento způsob práce umožňuje, aby se děti aktivně podílely na plánování témat i činností. Když například projeví zájem o zvířata na zahradě, může se téma rozvinout do pozorování, péče, výtvarného zpracování, dramatizace, pohybových her i rozhovorů o tom, co živé organismy potřebují. Když se ve třídě objeví situace související s přátelstvím, sdílením hraček nebo řešením konfliktu, může se téma promítnout do činností zaměřených na emoce, komunikaci, domluvu a spolupráci. Děti tak získávají zkušenost, že jejich nápady mají ve školce místo a že jejich prožívání je důležitou součástí vzdělávání.

Stejně přirozeně se mohou témata rozvíjet i z rodinných nebo komunitních podnětů. Pokud dítě přinese zážitek z výletu, z návštěvy prarodičů, z práce na zahradě nebo z cesty do obce, učitelky mohou tento podnět využít jako východisko pro další objevování. Vzdělávání tak zůstává ukotveno v reálném světě dítěte a posiluje jeho schopnost chápat souvislosti mezi školkou, rodinou a širším okolím.

- **učitelky vycházejí z pozorování dětí a jejich projevů,**
- **témata se odvíjejí od každodenních situací** ve třídě i venku,
- **děti se podílejí na výběru a rozvíjení témat** prostřednictvím rozhovoru a společného plánování,
- **obsah je možné opakovaně prohlubovat** a vracet se k němu v nových souvislostech,
- **vzdělávání zůstává otevřené** pro aktuální dění, roční období i potřeby jednotlivých dětí.

Vztah k očekávaným výsledkům učení

Každý integrovaný blok je koncipován tak, aby přirozeně propojoval všechny vzdělávací oblasti: **Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě, ten druhý a společnost a Dítě a svět.** V jednotlivých blocích jsou průběžně sledovány očekávané výsledky učení, které učitelky podporují a vyhodnocují v běžných činnostech. Tyto výsledky chápeme jako dlouhodobý směr rozvoje, nikoli jako výkon, který musí být splněn ve stejném čase a stejným způsobem u všech dětí. Důležitý je pokrok každého dítěte v jeho vlastním tempu.

Věkově smíšené uspořádání třídy Poupátka přirozeně podporuje rozdílné úrovně naplňování těchto výsledků. Mladší děti se učí především nápodobou, zkušeností a společnou hrou, starší děti získávají příležitost vysvětlovat, pomáhat a upevňovat si dovednosti tím, že je předávají druhým. Při společném stolování, oblékání, hygieně, pobytu venku nebo při ranním kruhu se tak naplňují výsledky učení v oblasti samostatnosti, komunikace, spolupráce, pohybových dovedností i vztahu k přírodě a prostředí.

Uspořádání obsahu zároveň respektuje individuální tempo každého dítěte. Dítě může v rámci jednoho bloku dospět k různým výsledkům podle svých možností, zkušeností a potřeb, což je v souladu s

rodinným a nehodnotícím charakterem školy. Například při tématu souvisejícím s kamarádky vztahy může jedno dítě zvládnout pojmenovat emoci, jiné nabídnout pomoc mladšímu kamarádovi a další se teprve učí zapojit do společné hry. Každý takový posun je vnímán jako významný a je dále pedagogicky podporován.

Vzdělávací obsah je proto plánován i vyhodnocován tak, aby byl v souladu s individuálními možnostmi dětí a aby vedl k jejich postupnému zrání. Učitelky sledují nejen to, co dítě umí, ale také jak se zapojuje, jak reaguje v různých situacích, jak komunikuje, spolupracuje a jak se orientuje v prostředí. Tím je zajištěno, že cíle vzdělávání nejsou chápány jako jednorázový výkon, ale jako dlouhodobý proces rozvoje dítěte.

Prolínání oblastí a situační učení

Flexibilní uspořádání integrovaných bloků vytváří prostor pro **situační učení**, které je pro mateřskou školu přirozené. Děti se učí v situacích, které skutečně nastávají, a mohou si nové poznatky okamžitě ověřovat v praxi. Učení tak není odděleno od běžného života, ale je jeho přirozenou součástí. Škola tím podporuje nejen poznávání, ale také schopnost dítěte orientovat se v dění, vyjadřovat se, spolupracovat a přiměřeně reagovat na změny.

Například při pozorování změn v přírodě na školní zahradě se současně rozvíjí vnímání těla při pohybu, řeč při popisu pozorovaného, sociální dovednosti při společné domluvě a vztah ke světu při péči o rostliny či zvířata. Podobně při společné přípravě na slavnost nebo při péči o třídu děti přirozeně procvičují jemnou motoriku, plánování, spolupráci, dodržování pravidel i odpovědnost za společný prostor. Takto se jednotlivé vzdělávací oblasti vzájemně prolínají a podmiňují.

Velmi důležitou roli zde hraje také ranní kruh, který je pro školu typickým a viditelným prvkem. V jeho průběhu děti sdílejí své zážitky, učí se naslouchat druhým, vyjadřovat potřeby, pojmenovávat emoce a domlouvat se na společném programu dne. Ranní kruh je současně místem, odkud často vychází další plánování činností a kde se přirozeně propojují všechny oblasti vzdělávání. Právě zde se nejlépe ukazuje, jak škola pracuje s atmosférou důvěry, otevřenosti a respektu.

- **situační učení vychází z konkrétních prožitků dětí,**
- **propojuje tělesné, psychické, sociální i environmentální oblasti rozvoje,**
- **umožňuje okamžité využití zkušenosti v praxi,**
- **podporuje orientaci v běžných životních situacích,**
- **posiluje smysluplnost učení a jeho vazbu na skutečný život dítěte.**

Průběžná práce s bloky v průběhu roku

V průběhu školního roku se k jednotlivým blokům vracíme opakovaně a v různých obměnách. Stejně téma se může objevit v jiném ročním období, v jiné skupině dětí nebo v jiné situaci, a tím získává nový rozměr. Děti si tak své zkušenosti upevňují, propojují a rozšiřují. Učitelky záměrně vytvářejí příležitosti k tomu, aby se děti mohly k dříve probranému tématu vracet, připomínat si souvislosti a objevovat nové vztahy mezi jevy.

Takové opakované návraty jsou důležité zejména ve věkově smíšené třídě, kde je přirozeně přítomná široká škála vývojových úrovní. Mladší děti se k tématu vracejí v jednodušší podobě, starší děti je mohou rozvíjet do hlubších souvislostí, doplňovat vlastní zkušenost nebo pomáhat mladším. Tím se posiluje nejen učení, ale i sounáležitost, ohleduplnost a pocit bezpečí. Vzdělávací obsah se tak stává živým, proměnlivým a skutečně dětským.

Opakované návraty k tématům jsou zároveň důležité pro upevňování dovedností, které se nerozvíjejí jednorázově, ale postupně. Například dovednosti v oblasti komunikace, sebeobsluhy, orientace v čase a prostoru, vztahu k přírodě nebo spolupráce ve skupině potřebují mnoho příležitostí k procvičování v různých situacích. Učitelky proto záměrně vytvářejí podmínky pro to, aby se děti mohly k tématům vracet s novou zkušeností a s rostoucí samostatností.

- **stejné téma se může vracet v různých ročních obdobích** a v odlišných souvislostech,
- **bloky mohou probíhat paralelně**, pokud to odpovídá potřebám třídy,
- **učitelky propojují nové podněty s již získanou zkušeností dětí**,
- **děti mají možnost prohlubovat porozumění** postupně a přirozeně,
- **obsah zůstává otevřený změnám** podle aktuálního dění ve škole i mimo ni.

Směřování k celistvému rozvoji dítěte

Vzdělávací obsah je tedy v Mateřské škole Bylany uspořádán tak, aby podporoval přirozené učení, prožitkovost, vztahovost a propojení se skutečným životem dítěte. Flexibilní pojetí integrovaných bloků vytváří prostor pro situační učení, partnerskou komunikaci, společné hledání témat a smysluplné zapojení dětí do vzdělávacího procesu. Zároveň umožňuje, aby se všechny oblasti rozvoje dítěte prolínaly v každodenních činnostech a aby vzdělávání vycházelo z toho, co děti skutečně prožívají, objevují a potřebují.

Tento princip je v souladu s hodnotami školy, která staví na respektu, důvěře, bezpečí a radosti ze společného objevování. Děti zde nejsou vedeny k výkonu, ale k postupnému zrání, k samostatnosti, ke spolupráci a k tomu, aby si vytvářely pozitivní vztah k sobě, druhým lidem i světu kolem sebe. V

tomto duchu je vzdělávací obsah živý, otevřený a přirozeně propojený s každodenním životem mateřské školy.

Vzdělávací program školy tak vytváří podmínky pro dlouhodobé a systematické rozvíjení dítěte v souladu s jeho možnostmi. Učitelky sledují nejen obsah jednotlivých bloků, ale především to, jak se děti v činnostech cítí, jak se zapojují a jaké zkušenosti si odnášejí. Díky tomu je vzdělávací obsah skutečně funkční, srozumitelný a blízký dětskému způsobu poznávání.

Odkaz na integrované bloky školy

Konkrétní tematické celky jsou v tomto školním vzdělávacím programu dále rozpracovány v sekci 5.3 prostřednictvím integrovaných bloků **Ruku v ruce jdeme, spolu si to užijeme, Zima kolem nás, tradice v každý čas, Semínka zasejeme, v přírodě si pohrajeme a Co svět světem stojí, stále se něco mění a poznávat vše za to stojí**. Tyto bloky tvoří otevřený rámec, který učitelky v průběhu roku přizpůsobují aktuálním podnětům, zájmům dětí a životu školy.

5.2 Práce s integrovanými bloky ve třídě

Ve třídě pracujeme s integrovanými bloky jako s **otevřeným rámcem pro společné objevování**, nikoli jako s předem uzavřeným souborem hotových činností. Vzdělávací obsah chápeme jako živý a proměnlivý celek, který vychází z každodenního života dětí, z jejich otázek, her, zážitků i z aktuálního dění ve třídě, na školní zahradě a v okolní přírodě. Témata proto nevznikají od stolu, ale přirozeně se rodí z dětské zvědavosti, z rozhovorů v ranním kruhu, z pozorování při pobytu venku i ze situací, které děti samy přinášejí do společné hry. Učitelky sledují, co děti zaujalo, na co se opakovaně ptají, k čemu se vrací ve hře, co kreslí, staví nebo vyprávějí, a podle toho nabídku dále rozvíjejí. Vědomě přitom vycházíme z principu, že každé dítě přichází s jinou zkušeností, jiným tempem i jinou mírou potřeby podpory, a tomu přizpůsobujeme nejen činnosti, ale i způsob komunikace a organizaci dne.

Naším cílem je, aby se děti učily v souvislostech, v přirozených vztazích a s osobní zkušeností.

Věkově smíšené prostředí k tomu vytváří velmi dobré podmínky, protože mladší děti se učí nápodobou a starší děti získávají příležitost být oporou, vysvětlovat, pomáhat a přebírat odpovědnost. Integrované bloky tak nejsou jen tematickým názvem, ale způsobem, jak propojit poznávání, pohyb, řeč, tvoření, vztahy i kontakt s přírodou do jednoho smysluplného celku. V praxi se snažíme, aby se jednotlivé oblasti vzdělávání přirozeně prolínaly: dítě při jedné činnosti mluví, počítá, manipuluje, spolupracuje i objevuje. Tím se vzdělávání stává pro děti srozumitelným, přitažlivým a blízkým jejich každodennímu prožívání.

Zjišťování zájmů a potřeb dětí

Na začátku práce s blokem stojí **citlivé a průběžné zjišťování zájmů, potřeb a zkušeností dětí**.

Využíváme k tomu především ranní kruh, spontánní rozhovory, pozorování při hře, společné třídění podnětů a jednoduché brainstormingové techniky přizpůsobené věku předškolních dětí. Děti dostávají prostor vyjádřit, co je právě zajímavé, co by chtěly poznávat, co už znají a co je na daném tématu překvapuje. Důležitým zdrojem informací je i jejich neverbální projev – zaujetí při manipulaci s materiálem, opakované návraty ke stejné činnosti, spontánní otázky nebo hra, která se rozvíjí několik dní po sobě. Sledujeme také situace, kdy dítě vyhledává kontakt s vrstevníkem, kdy potřebuje uklidnění, kdy se vrací k určitému tématu ve výtvarném projevu nebo kdy si při pobytu venku všimá konkrétního jevu, například mravenců, listů, stopy v blátě či změn počasí.

- **ranní kruh** jako prostor pro sdílení nápadů, přání, otázek i zážitků z domova a z pobytu venku,
- **pozorování spontánní hry**, kde se ukazuje, co děti aktuálně prožívají a co potřebují zpracovat,
- **brainstorming** nad obrázky, předměty, příběhem nebo situací z běžného života,
- **KWL tabulka** v jednoduché obrazové podobě pro starší děti, kdy společně zachycujeme, co už víme, co chceme zjistit a co jsme se dozvěděli,
- **podněty z venku** – například změny na školní zahradě, stopy zvířat, počasí, práce na záhonku nebo sezónní proměny v přírodě,
- **rozhovory při příchodu a odchodu**, kdy rodiče i děti přinášejí konkrétní zkušenosti z rodinného života, z výletů nebo z dění v obci.

Při zjišťování potřeb vycházíme také z pedagogického diagnostikování a z každodenního kontaktu s dítětem. Sledujeme, co dítě zvládá samostatně, kde potřebuje oporu, jak komunikuje, jak reaguje ve skupině a jaké má tempo učení. Zvláštní pozornost věnujeme dětem s odlišným vývojem či speciálními vzdělávacími potřebami, aby byla nabídka činností přiměřená, srozumitelná a podporující. Všechny podněty zaznamenáváme tak, aby se mohly promítnout do dalšího plánování. Učitelky si vedou stručné poznámky z pozorování, zaznamenávají výroky dětí, jejich zájmy i obtíže a podle toho upravují nabídku činností tak, aby byla skutečně individualizovaná a současně společná pro celou třídu.

Od bloku k třídnímu projektu

Z obecného integrovaného bloku pak společně vytváříme **konkrétní třídní téma nebo projekt**, který odpovídá aktuální situaci ve třídě a zájmu dětí. Obecný rámec nám dává směr, ale konkrétní podoba vzniká až podle toho, co děti skutečně prožívají a co je pro ně v danou chvíli živé. Například z bloku

„Ruku v ruce jdeme, spolu si to užijeme“ může vzniknout třídní projekt o nových kamarádstvích, značkách ve třídě, pravidlech soužití, emocích nebo o tom, jak si vzájemně pomáháme při adaptaci. V praxi se z něj může stát i krátkodobý projekt „Jak se ve školce cítím dobře“, který propojí pohybové, výtvarné, jazykové i sociální činnosti. Děti si mohou vytvářet vlastní značky, hledat svá místa ve třídě, vyprávět o tom, co jim pomáhá při loučení s rodiči, nebo společně navrhnout pravidla, aby se všichni cítili bezpečně a přijímaně.

Stejně tak blok **„Zima kolem nás, tradice v každý čas“** můžeme na úrovni třídy rozvinout do témat o zimním počasí, oblékání, péči o zdraví, adventu, tradicích, knihách nebo zimních hrách na zahradě. Děti mohou například sledovat změny teploty, porovnávat vrstvy oblečení, vyrábět drobné dárky, poslouchat příběhy s vánoční tematikou nebo si hravou formou vyzkoušet zimní sporty v tělocvičně či na školní zahradě. Vzniká tak prostor pro propojení prožitku s poznáváním, pro rozvoj slovní zásoby, pro rytimizaci, pohybové hry i pro společné sdílení rodinných tradic.

Blok **„Semínka zasejeme, v přírodě si pohrajeme“** se může proměnit v projekt o semínkách, klíčení, péči o rostliny, práci na záhonku, vynášení Morany, jarních proměnách přírody nebo o narození mláďat. Děti sledují, jak se z malého semínka stává rostlina, porovnávají tvary a velikosti, pečují o výsev, zapisují si pozorování a společně vyvozují jednoduché závěry z vlastního prožitku. Využíváme k tomu nejen pobyt na zahradě, ale i pokusy v herně, práci s lupou, třídění přírodnin, výtvarné ztvárnění rostlin a jednoduché pohybové hry inspirované růstem, větrem nebo deštěm.

Blok **„Co svět světem stojí, stále se něco mění a poznávat vše za to stojí.“** využíváme jako široký rámec pro témata rodiny, domova, obce, dopravy, bezpečnosti, povolání, tradic, změn v ročních obdobích, ale i pro přípravu na přechod do základní školy. Na úrovni třídy z něj může vzniknout například projekt o naší obci, o cestě do školy, o tom, jak se mění život během roku, nebo o tom, co všechno děti čeká před zápisem do základní školy. Toto téma často propojujeme s návštěvami okolí, s rozhovory o rodinných rolích, s mapou cesty do školky, s dramatizací běžných situací i s aktivitami podporujícími samostatnost, odpovědnost a orientaci v prostředí.

- **obecný integrovaný blok** slouží jako výchozí rámec pro plánování,
- **třídní projekt** vzniká podle aktuálního zájmu dětí, sezony, situace ve třídě nebo dění v obci,
- **témata se mohou vracet** v různých obměnách a prohlubovat podle toho, jak děti dozrávají,
- **jedno téma propojuje více oblastí** – řeč, pohyb, tvoření, vztahy i poznávání světa.

Pomůcky pro plánování a společné promýšlení

Při plánování využíváme **pavučiny, myšlenkové mapy a týdenní plány**, které nám pomáhají promýšlet návaznosti mezi podněty, cíli, činnostmi a očekávanými výsledky učení. Pavučinu často tvoříme společně s dětmi na velký papír nebo na nástěnku. Zapisujeme do ní jejich nápady, kresby, symboly a jednoduchá slova, aby bylo zřejmé, co všechno může z jednoho tématu vyrůstat.

Myšlenková mapa nám pomáhá rozvětvit téma do dalších souvislostí, například k pohybu, výtvarnému tvoření, příběhům, přírodovědnému pozorování, dramatizaci nebo matematickým hrám. Děti se tak učí, že jedno téma může mít mnoho podob a že stejný jev lze poznávat různými cestami.

Týdenní plán je pro nás živým pracovním nástrojem. Nejde o pevný scénář, ale o přehled nabídky, kterou průběžně upravujeme podle reakce dětí. Zaznamenáváme do něj hlavní záměr, nabídku činností, pobyt venku, práci s knihou, pohybové aktivity, dramatizaci, tvoření i individuální podporu. Pokud děti projeví silný zájem o určitou část tématu, plán rozšiřujeme nebo měníme tak, aby byl v souladu s jejich potřebami a aktuálním děním ve třídě. Učitelky při tom vycházejí ze společné domluvy, z pozorování i z krátkých průběžných reflexí, které pomáhají udržet nabídku přiměřenou a smysluplnou.

- **pavučina** pro zachycení nápadů dětí a propojení souvisejících oblastí,
- **myšlenková mapa** pro třídění tématu do souvislostí a navazujících otázek,
- **týdenní plán** jako přehled nabídky činností, her, pobytu venku a projektových aktivit,
- **průběžné doplňování** a úpravy podle toho, co děti přinášejí do společné práce.

Dokumentace průběhu a dětského učení

Práce s integrovaným blokem je v naší třídě vždy propojena s **průběžnou dokumentací**. Do třídní knihy zaznamenáváme nejen realizované činnosti, ale také podněty, které vzešly od dětí, změny v průběhu týdne a důležité momenty, které stojí za další návaznost. Na nástěnkách průběžně zveřejňujeme fotografie, výtvarné práce, společné záznamy dětí, krátké komentáře a ukázky toho, čím třída právě žije. Rodiče tak mají možnost sledovat nejen výsledek, ale i proces učení a společného objevování. Dokumentace nám zároveň slouží jako podklad pro další plánování, pro rozhovory s rodiči i pro zpětné vyhodnocování, zda nabídka skutečně odpovídala dětskému zájmu a potřebám.

Dětská portfolia zachycují individuální vývoj jednotlivých dětí. Zařazujeme do nich kresby, pracovní listy, výrobky, fotografické záznamy, ukázky dětské řeči, záznamy o pokroku i doklady o tom, co dítě zvládlo samostatně nebo s podporou. Fotodokumentace nám pomáhá vracet se k prožitkům, připomínat si průběh projektu a navazovat na něj v dalších dnech. Zároveň podporuje dítě v tom, aby

si uvědomovalo vlastní pokrok a mělo možnost sdílet své zážitky s ostatními. Velmi cenné jsou také krátké citace dětí, které zachycují jejich pohled na učení, například co je překvapilo, co se jim podařilo nebo co by chtěly příště zopakovat.

- **třídní kniha** jako průběžný záznam realizace, podnětů a návazností,
- **nástěnky** pro sdílení procesu i výsledků práce třídy,
- **portfolia dětí** jako doklad individuálního rozvoje a pokroků,
- **fotodokumentace** jako prostředek návratu k prožitku a společné reflexe,
- **dětské komentáře a výroky** jako cenný zdroj pro další plánování.

Reflexe a evaluace s dětmi

Dokumentace nám zároveň slouží jako opora pro **reflexi s dětmi**. Po dokončení části tématu se společně vracíme k tomu, co jsme dělali, co nás překvapilo, co se povedlo a co bychom chtěli příště zkusit jinak. Děti se učí pojmenovat, co se dozvěděly, co si vyzkoušely, co jim šlo snadno a kde potřebovaly pomoc. K reflexi využíváme obrázky, fotografie, hotové výrobky, společné kreslení, jednoduché otázky v ranním kruhu i rozhovory v menších skupinách. Podporujeme tím schopnost dítěte uvědomovat si vlastní učení a mluvit o něm přirozeným způsobem. Reflexe probíhá průběžně, nejen na konci tématu, ale i během jeho realizace, aby bylo možné včas upravit nabídku činností a reagovat na vznikající zájem nebo potřebu dětí.

U mladších dětí vycházíme spíše z emocí, prožitku a jednoduchého sdílení: co se jim líbilo, co chtěly znovu, co je bavilo na zahradě nebo při hře. U starších dětí již více rozvíjíme schopnost popsat postup, porovnat zkušenost a vyjádřit, co nového se naučily. Reflexe je pro nás důležitá také proto, že ukazuje, zda byla nabídka srozumitelná, přiměřená a dostatečně podnětná pro různé děti ve třídě. Děti se tak postupně učí hodnotit vlastní činnost, všimnout si svého pokroku a přemýšlet o tom, co jim pomáhá v učení i ve spolupráci s ostatními.

- **společný rozhovor** o tom, co jsme zažili a co jsme se naučili,
- **práce s fotografiemi** a výrobky jako opora pro vzpomínání a vyjadřování,
- **jednoduché sebehodnocení dětí** pomocí symbolů, obrázků nebo gest,
- **porovnání očekávání a skutečnosti** u starších dětí v jednoduché KWL podobě.

Zapojení dětí do plánování

Děti se na plánování podílejí aktivně a podle svých možností. Navrhují témata, vybírají obrázky, přinášejí vlastní zkušenosti, kladou otázky a podněcují další směřování projektu. Pokud například děti

začnou opakovaně mluvit o změnách počasí, o zvířatech na školní zahradě, o semínkách nebo o tom, co se děje v přírodě, učitelky jejich zájem zachytí a rozvinou do konkrétních činností. Podobně může vzniknout téma o kamarádství, když děti ve hře řeší spolupráci, pravidla, sdílení hraček nebo řešení drobných konfliktů. Děti tak nejsou pouze příjemci připravené nabídky, ale spolutvůrci společného učení.

Zapojení dětí není formální, ale skutečné. Děti mohou vybírat z nabídky činností, navrhopvat, co by chtěly vyrobit, jakou knihu si přečíst, kam se vydat na procházku nebo co pozorovat na zahradě. Učitelky jejich návrhy přijímají jako cenný zdroj pro další plánování a zároveň vedou děti k tomu, aby své nápady dokázaly sdělit, obhájit a společně rozvíjet. Tím se posiluje jejich pocit spoluvytváření, odpovědnosti a sounáležitosti se skupinou. Vědomě také podporujeme děti v tom, aby si uměly vybrat z nabídky, dokončit započatou činnost a sdílet výsledek s ostatními.

Průběžná úprava podle dětského zájmu

V průběhu realizace bloku průběžně sledujeme, zda se daří naplňovat záměr, a podle potřeby nabídku činností upravujeme. Pokud děti projeví větší zájem o určitou část tématu, vracíme se k ní v jiném kontextu, opakujeme ji v různých situacích a rozšiřujeme o nové podněty. Například téma „**Dne stromů**“ může v naší třídě přerůst z jednoduchého pozorování stromů na školní zahradě do výtvarných, pohybových, jazykových i přírodovědných aktivit, které děti propojují s vlastním prožitkem. Můžeme společně měřit stromy, otiskovat listy, hledat plody, poslouchat zvuky zahrady, tvořit příběhy o stromu nebo pečovat o okolní zeleň. Podobně se může rozvinout i téma zvířat, dopravy nebo rodiny, pokud je pro děti aktuálně živé a přináší přirozené podněty k dalšímu učení.

Stejně tak období **adventu** nebo **Velikonoc** nepojmeme jen jako jednorázovou akci, ale jako delší blok s postupným objevováním tradic, symbolů, příběhů a společných prožitků. Děti se mohou podílet na výzdobě třídy, na přípravě drobných výrobků, na zpěvu, na vyprávění rodinných tradic i na společném prožívání očekávání a radosti. Tím se vzdělávání přirozeně propojuje s rodinou, kulturou i místní komunitou. Současně vytváříme prostor pro to, aby děti prožívaly sounáležitost, učily se respektu k odlišnostem a poznávaly, že každá rodina může některé tradice prožívat trochu jinak.

Smysl našeho systému práce

Zásadní je pro nás **propojení tématu s běžným životem třídy**. Integrovaný blok proto neprobíhá odděleně od každodenních situací, ale vstupuje do ranního kruhu, volné hry, pobytu venku, společných činností i spontánních rozhovorů. Díky tomu děti vnímají, že učení vychází z jejich života a má pro ně smysl. Učitelky přitom zůstávají průvodkyněmi, které naslouchají, zachycují podněty a

proměňují je v podnětnou vzdělávací nabídku. V průběhu dne se tak přirozeně střídají chvíle společného sdílení, objevování, soustředěné práce i volné hry, což odpovídá potřebám předškolního dítěte a podporuje jeho celkovou pohodu.

Celý systém práce s integrovanými bloky ve třídě je tedy **flexibilní, dětsky blízký a průběžně upravovaný**. Opírá se o pozorování, společné plánování, vizuální zachycování nápadů, dokumentaci i reflexi, a zároveň respektuje individuální tempo každého dítěte. Umožňuje nám reagovat na aktuální dění, využívat silné stránky věkově smíšené třídy a vytvářet témata, která jsou dětem srozumitelná, prožitkově bohatá a skutečně živá. Díky tomu se integrované bloky stávají přirozenou součástí každodenního života třídy a podporují učení v souvislostech, vztazích i v radosti ze společného objevování. Tento způsob práce zároveň naplňuje naši školní filozofii, podle níž má být mateřská škola místem bezpečí, důvěry, kamarádství a laskavé spolupráce.

5.3 Integrovaný blok 1.

Ruku v ruce jdeme, spolu si to užijeme

Charakteristika bloku

Integrovaný blok „Ruku v ruce jdeme, spolu si to užijeme“ se soustředí na bezpečný přechod dětí do nového školního roku, postupnou adaptaci nově přijatých dětí a podporu přirozeného obnovení vztahů po prázdninách. Vychází z každodenních situací v mateřské škole, prožitků dětí a jejich aktuálních potřeb. Dětem poskytuje jistotu, srozumitelný řád, laskavé přijetí a prostor pro samostatnost, spolupráci a radost ze společně sdílených činností. V tomto období je zásadní vytvářet podmínky pro budování důvěry, upevňování pravidel soužití a rozvoj pozitivních sociálních vztahů ve třídě.

Blok přirozeně propojuje témata spojená s rodinou, kamarádstvím, identitou dítěte, místem jeho bydliště a prostředím mateřské školy i jejím okolím. Umožňuje dětem orientovat se v denním režimu, poznávat nové prostředí, zkusit si různé role ve skupině a učit se řešit běžné situace s ohledem na ostatní. Součástí bloku je také podpora předškoláků v přípravě na vstup do základní školy prostřednictvím cílených činností, pracovních listů a her, které rozvíjejí soustředění, grafomotoriku, myšlení, řeč a schopnost dokončit úkol.

Obsah bloku reaguje na proměny přírody na přelomu léta a podzimu. Děti pozorují dozrávání ovoce a zeleniny, péči o zahrádku, změny počasí, barvy přírody a význam pobytu venku. V rámci environmentálního zaměření školy jsou zařazovány činnosti podporující vztah k přírodě, šetrné zacházení s materiály a základní ekologické návyky. Blok navazuje na projekty školy, zejména na

EKO programy a tradici pasování předškoláků na školáky, čímž vytváří prostor pro společné zážitky, které posilují sounáležitost celé mateřské školy.

Vzdělávací nabídka je koncipována jako otevřená a variabilní, aby ji bylo možné přizpůsobovat věku dětí, složení třídy a aktuální situaci. Učitelé mají možnost rozvíjet jednotlivá témata prostřednictvím her, pohybových, výtvarných, pracovních, hudebních, jazykových a praktických činností. Důraz je kladen na prožitkové učení, spolupráci, respekt k individualitě dítěte a na vytváření prostředí, v němž se děti cítí bezpečně, přijímaně a motivovaně k objevování světa kolem sebe.

Navrhovaná témata

- Do školky, do školky, máme připravené bačkory - konec prázdnin, začátek nového školního roku
- Vítáme se po prázdninách — sdílení zážitků, obnova vztahů, návrat do třídního režimu.
- Nové děti v naší třídě — adaptace, seznamování, bezpečí a důvěra v prostředí mateřské školy.
- Naše jména, značky a místa ve třídě — orientace v prostoru, identita dítěte, pravidla soužití.
- Kamarádi a společná hra — spolupráce, domluva, střídání rolí a řešení drobných konfliktů.
- Pravidla, která nám pomáhají — společná tvorba a upevňování pravidel ve třídě.
- Moje tělo a moje potřeby — sebeobsluha, hygiena, zdravé návyky a péče o sebe.
- Předškoláci jdou do akce — úkoly, pracovní sešity, soustředění, grafomotorika a příprava na ZŠ.
- Na svatého Matouše, jablka a hrušky do koše — sklizeň, třídění, ochutnávání, zdravá výživa a práce na zahradě.
- Babí léto a podzimní barvy — změny v přírodě, pozorování, výtvarné a hudební vyjádření.
- Život na zahradě a v okolní přírodě — péče o rostliny, živočichy a šetrné chování k prostředí.
- Bezpečně v mateřské škole i venku — orientace v prostředí, pravidla bezpečnosti a ochrana zdraví.
- Místo slunce, místo mraků, nebe plné draků - změny v přírodě, podzimní počasí, tvoření, spolupráce ve skupině.
- Duch Huberta a podzimní tradice — poznávání přírody, tradic a společných zážitků v podzimním období.

Dítě a jeho tělo

- **DJT-FZD-000-PV1-001** — Prokazuje vytrvalost, sílu a odolnost.
- **DJT-OZD-000-PV1-001** — Má osvojené základní hygienické návyky.
- **DJT-OZD-000-PV1-002** — Rozlišuje, co zdraví prospívá a co mu škodí.
- **DJT-PHJ-000-PV1-001** — Zvládá základní pohybové dovednosti.

- **DJT-PHJ-000-PV1-002** — Zvládá běžné způsoby pohybu v různém prostředí a terénu, prokazuje obratnost.
- **DJT-PHJ-000-PV1-003** — Koordinuje pohyby těla, ruky a oka.
- **DJT-PHJ-000-PV1-004** — Ovládá jemnou motoriku a motoriku mluvidel.
- **DJT-PHJ-000-PV1-005** — Zvládá základy grafomotoriky.
- **DJT-PHJ-000-PV1-006** — Sladí pohyb s rytmem, zpěvem a hudbou.
- **DJT-PHJ-000-PV1-007** — Vykonává jednoduchý pohyb podle vzoru a provede ho podle pokynu.
- **DJT-PHJ-000-PV1-008** — Vyhledává příležitosti k pohybu.
- **DJT-PZI-000-PV1-001** — Zvládá sebeobsahu.
- **DJT-PZI-000-PV1-002** — Zvládá jednoduché pracovní úkony s různými materiály, nástroji, nářadím, náčiním a dalšími pomůckami.
- **DJT-PZI-000-PV1-003** — Využívá příležitosti k samostatnosti a sebeobslužným činnostem.
- **DJT-TSB-000-PV1-001** — Orientuje se na svém těle, pojmenuje jeho části a zná jejich funkce.
- **DJT-TSB-000-PV1-002** — Zachovává správné držení těla.
- **DJT-TSB-000-PV1-003** — Rozlišuje pomocí všech smyslů.
- **DJT-TSB-000-PV1-004** — Naplňuje své biologické potřeby.

Dítě a jeho psychika

- **DJP-JAR-000-PV1-002** — Poznává a pojmenuje osoby, zvířata, věci a jevy, kterými je obklopeno.
- **DJP-JAR-000-PV1-004** — Zapamatuje si krátké texty a dokáže je reprodukovat.
- **DJP-JAR-000-PV1-007** — Vypráví jednoduchý děj.
- **DJP-JAR-000-PV1-008** — Postupuje podle slovních i obrazových instrukcí.
- **DJP-JAR-000-PV1-010** — Rozlišuje český jazyk od jiných jazyků.
- **DJP-MOP-000-PV1-001** — Určí a využije při činnostech pravidelnosti, rytmu a zákonitosti, včetně symetrie.
- **DJP-MOP-000-PV1-002** — Vyhledá společné znaky, shodu, podobu, rozdíly objektů, osob a jevů a odhalí vzájemné souvislosti mezi nimi.
- **DJP-MOP-000-PV1-003** — Rozpozná a pojmenuje charakteristické rysy předmětů či jevů a vybere ty, které tyto charakteristiky nemají.
- **DJP-MOP-000-PV1-004** — Rozpozná, které situace mohou a které nemohou nastat.
- **DJP-MOP-000-PV1-005** — Rozlišuje příčinu a důsledek při hře, ve svém jednání či v příběhu.
- **DJP-MOP-000-PV1-007** — Využívá myšlenkovou analýzu a syntézu při hře i při praktických činnostech.

- **DJP-MOP-000-PV1-008** — Uplatňuje konstrukční myšlení při sestavování a skládání objektů.
- **DJP-MOP-000-PV1-009** — Využívá analogii a jednoduchou strategii při hře.
- **DJP-MOP-000-PV1-010** — Ověří správnost řešení.
- **DJP-PDO-000-PV1-001** — Vybere si knihy nebo časopisy podle svého zájmu.
- **DJP-PDO-000-PV1-004** — Předvídá a usuzuje děj z obrázku i textu, vymyslí alternativní konec příběhu.
- **DJP-PDO-000-PV1-005** — Rozlišuje některé symboly, piktogramy, znaky a rozumí jejich významu a funkci.
- **DJP-PFT-000-PV1-001** — Vyjadřuje své představy různými způsoby, prostředky, technikami i s využitím digitálních technologií.
- **DJP-PFT-000-PV1-002** — Využije vhodné příležitosti a materiály pro vyjádření své fantazie.
- **DJP-PMP-000-PV1-003** — Určí postupným načítáním po jedné počet konkrétních předmětů od 1 do 6 bez ohledu na jejich rozmístění.
- **DJP-PMP-000-PV1-006** — Orientuje se v prostoru a rovině, rozliší a pojmenuje prostorové vztahy.
- **DJP-PMP-000-PV1-007** — Sestavuje prostorové objekty podle předlohy.
- **DJP-SAE-000-PV1-001** — Odloučí se na určitou dobu od rodičů a blízkých a je aktivní i bez jejich opory.
- **DJP-SAE-000-PV1-002** — Orientuje se v základních emocích a pocitech.
- **DJP-SAE-000-PV1-003** — Vhodně projevuje emoce vůči sobě, blízkým a cizím osobám.
- **DJP-SAE-000-PV1-004** — Navazuje a rozvíjí citové vazby.
- **DJP-SAE-000-PV1-005** — Přijímá i vyjadřuje pozitivní ocenění.
- **DJP-SAE-000-PV1-006** — Vyrovná se s neúspěchem.

Dítě, ten druhý a společnost

- **DDS-ASO-000-PV1-001** — Poradí si v nové situaci.
- **DDS-ASO-000-PV1-002** — Začlení se do skupiny.
- **DDS-ASO-000-PV1-003** — Přijímá různé sociální role.
- **DDS-ASO-000-PV1-004** — Ovlivňuje směřování společné činnosti.
- **DDS-ASO-000-PV1-005** — Navazuje a udržuje dětská přátelství.
- **DDS-SLK-000-PV1-001** — Pojmenuje místo a zemi, ve které žije.
- **DDS-SLK-000-PV1-002** — Spolupodílí se na udržování regionálních tradic.
- **DDS-SLK-000-PV1-003** — Přijímá rozmanitost lidí a vnímá ji jako přirozenou.

- **DDS-SLK-000-PV1-004** — Identifikuje rizika, chová se obezřetně při setkání s neznámými dětmi a dospělými.
- **DDS-SLK-000-PV1-005** — Sděluje informace s ohledem na soukromí a bezpečí svoje i blízkých osob v osobním kontaktu.
- **DDS-ZEH-000-PV1-001** — Chová se zdvořile v kontaktu s dospělými a dětmi.
- **DDS-ZEH-000-PV1-002** — Zachází šetrně s hračkami, pomůckami, věcmi a vnímá jejich hodnotu.
- **DDS-ZEH-000-PV1-003** — Spolupodílí se na tvorbě pravidel vzájemného soužití.
- **DDS-ZEH-000-PV1-004** — Dodržuje pravidla her a jiných činností, požaduje dodržování dohodnutých pravidel i od druhých.
- **DDS-ZEH-000-PV1-005** — Přijímá kompromisy, řeší konflikty dohodou.
- **DDS-ZKV-000-PV1-001** — Vyjadřuje se prostřednictvím vokálních, instrumentálních a hudebně pohybových činností.
- **DDS-ZKV-000-PV1-002** — Vyjadřuje se pomocí dramatizace, přijímá různé role při dramatických činnostech.
- **DDS-ZKV-000-PV1-003** — Zachytí autenticky své představy i prožitky různými výtvarnými prostředky a technikami.
- **DDS-ZKV-000-PV1-004** — Tvoří z rozmanitých materiálů a přírodnin.
- **DDS-ZKV-000-PV1-005** — Používá reálné nástroje, předměty a nářadí při rukodělných činnostech.

Dítě a svět

- **DAS-BCH-000-PV1-001** — Reaguje na bezpečnostní pokyny dospělých v rizikových situacích.
- **DAS-BCH-000-PV1-002** — Rozezná některá nebezpečí a ví, jak se jim vyhnout.
- **DAS-BCH-000-PV1-003** — Jedná bezpečně na komunikacích, v dopravních prostředcích a při jejich používání.
- **DAS-BCH-000-PV1-004** — Zná způsoby ochrany při některých nebezpečných situacích, v kontaktu se zvířaty, rostlinami i v rizikových situacích způsobených různými přírodními podmínkami.
- **DAS-PSP-000-PV1-001** — Orientuje se v blízkém prostředí – doma, v mateřské škole i v širším prostředí – v okolí mateřské školy a v obci.
- **DAS-PSP-000-PV1-002** — Pojmenuje a rozlišuje některé objekty ze živé a neživé přírody a zapamatuje si jejich názvy.
- **DAS-PSP-000-PV1-003** — Porovná charakteristiky a vlastnosti objektů z přírody.

- **DAS-PSP-000-PV1-004** — Rozpozná a pojmenuje některé jevy a děje na Zemi.
- **DAS-PSP-000-PV1-005** — Rozlišuje mezi světem přírody a techniky a vysvětlí jejich význam pro člověka a život na Zemi.
- **DAS-ZPO-000-PV1-001** — Orientuje se v dění a změnách v přírodě a ve svém okolí a přizpůsobuje se jim.
- **DAS-ZPO-000-PV1-002** — Udržuje pořádek v blízkém prostředí.
- **DAS-ZPO-000-PV1-003** — Jedná s ohledem na ochranu životního prostředí.
- **DAS-ZPO-000-PV1-004** — Rozpozná udržitelné přístupy v běžných životních situacích a umí je uplatnit.
- **DAS-ZPO-000-PV1-005** — Spolupodílí se na péči o rostliny a živočichy.
- **DAS-ZPO-000-PV1-006** — Respektuje různé formy života.

5.4 Integrovaný blok 2.

Zima kolem nás, tradice v každý čas

Charakteristika bloku

Integrovaný blok „Zima kolem nás, tradice v každý čas“ se zaměřuje na přirozený rytmus ročních období a na proměny, které děti pozorují ve svém bezprostředním okolí. Téma navazuje na období pozdního podzimu a přináší podněty spojené s příchodem zimy, adventním obdobím, lidovými tradicemi a radostným očekáváním svátků. Děti se prostřednictvím prožitkového učení seznamují s proměnami přírody, potřebami lidí, zvířat a rostlin v chladném období a s přípravou na zimu v rodině, mateřské škole i obci.

Blok přirozeně propojuje oblasti poznávání, pohybu, tvořivosti a sociálního učení. Děti si osvojují základní znalosti o zimním počasí, vhodném oblékání, bezpečném pohybu venku, zimních sportech a péči o své zdraví. Současně rozvíjejí jemnou i hrubou motoriku při výrobě adventních a vánočních dekorací, práci s různými materiály, pohybových hrách, rytmizaci a zimních námětových činnostech. Důraz je kladen na samostatnost, spolupráci a respekt k pravidlům společného soužití.

Podstatnou součástí bloku jsou tradice a kulturní zvyklosti, které jsou dětem blízké a srozumitelné: příchod Mikuláše, čerta a anděla, předvánoční jarmark, výroba drobných dárků, obdarování druhých, oslavy Adventu, Vánoc a nového roku, ale také období maškar a masopustu či měsíc knihy. Děti se učí vnímat hodnotu sdílených zážitků, radost z obdarování a úctu ke knihám a lidovým obyčejům, které obohacují život komunity a posilují sounáležitost.

Blok rovněž podporuje environmentální a etické vnímání světa. Děti si uvědomují, jak zvířata i příroda přečkávají zimu, proč je důležité chránit životní prostředí, šetřit energiemi a zacházet ohleduplně s materiály a výrobky. V souladu s filozofií školy je blok koncipován tak, aby každé dítě mělo prostor pro vlastní prožitek, individuální tempo, radost z objevování a možnost aktivně se podílet na společných činnostech v bezpečném a podporujícím prostředí.

Navrhovaná témata

- Přichází zima — pozorování změn v přírodě, počasí a oblékání.
- Za pekelnou branou, jdou žerty stranou — tradice čerta, Mikuláše a anděla, prožitek bez zbytečného strašení.
- Adventní čas — očekávání, zklidnění, světlo, vůně a společné rituály.
- Předvánoční jarmark — výroba drobných dáreků, prodej, obdarování a radost z práce.
- Cinký linky, zvonek zvoní, vánoční cukroví všude voní — zvyky, přání, koledy, štedrost a sounáležitost.
- Půjdem spolu do Betléma.
- Nový rok a zimní přání — čas nových začátků, přání zdraví a bezpečí.
- Když zima panuje, mráz na okna maluje.
- Zimní oblečení a péče o zdraví — správné oblékání, hygiena, otužování a prevence nemocí.
- Zimní sporty a hry na sněhu — pohyb, obratnost, bezpečnost a radost z pohybu.
- Maškary a masopust — převleky, hudba, rytmus, veselí a lidová tradice.
- Báječný svět pohádky — knihy, pohádky, návštěva knihovny, vztah ke čtenářství.
- Zvířata v zimě — přezimování, pomoc zvířatům a péče o přírodu.
- Zima v obci a v přírodě — bezpečný pohyb venku, orientace v okolí a zimní krajina.

Dítě a jeho tělo

- **DJT-FZD-000-PV1-001** — Prokazuje vytrvalost, sílu a odolnost.
- **DJT-OZD-000-PV1-002** — Rozlišuje, co zdraví prospívá a co mu škodí.
- **DJT-PHJ-000-PV1-001** — Zvládá základní pohybové dovednosti.
- **DJT-PHJ-000-PV1-002** — Zvládá běžné způsoby pohybu v různém prostředí a terénu, prokazuje obratnost.
- **DJT-PHJ-000-PV1-006** — Sladí pohyb s rytmem, zpěvem a hudbou.
- **DJT-PHJ-000-PV1-007** — Vykonává jednoduchý pohyb podle vzoru a provede ho podle pokynu.
- **DJT-PZI-000-PV1-001** — Zvládá sebeobsluhu.

- **DJT-PZI-000-PV1-002** — Zvládá jednoduché pracovní úkony s různými materiály, nástroji, nářadím, náčiním a dalšími pomůckami.
- **DJT-TSB-000-PV1-002** — Zachovává správné držení těla.
- **DJT-TSB-000-PV1-003** — Rozlišuje pomocí všech smyslů.
- **DJT-TSB-000-PV1-004** — Naplňuje své biologické potřeby.

Dítě a jeho psychika

- **DJP-JAR-000-PV1-002** — Poznává a pojmenuje osoby, zvířata, věci a jevy, kterými je obklopeno.
- **DJP-JAR-000-PV1-004** — Zapamatuje si krátké texty a dokáže je reprodukovat.
- **DJP-JAR-000-PV1-005** — Sluchově rozlišuje různé zvuky, pozná první hlásku ve slově.
- **DJP-JAR-000-PV1-006** — Rozpoznává rým, rytmičuje.
- **DJP-JAR-000-PV1-009** — Formuluje instrukce a předává je ostatním.
- **DJP-JAR-000-PV1-010** — Rozlišuje český jazyk od jiných jazyků.
- **DJP-MOP-000-PV1-001** — Určí a využije při činnostech pravidelnosti, rytmu a zákonitosti, včetně symetrie.
- **DJP-MOP-000-PV1-002** — Vyhledává společné znaky, shodu, podobu, rozdíly objektů, osob a jevů a odhalí vzájemné souvislosti mezi nimi.
- **DJP-MOP-000-PV1-003** — Rozpoznává a pojmenuje charakteristické rysy předmětů či jevů a vybere ty, které tyto charakteristiky nemají.
- **DJP-MOP-000-PV1-004** — Rozpoznává, které situace mohou a které nemohou nastat.
- **DJP-MOP-000-PV1-005** — Rozlišuje příčinu a důsledek při hře, ve svém jednání či v příběhu.
- **DJP-MOP-000-PV1-007** — Využívá myšlenkovou analýzu a syntézu při hře i při praktických činnostech.
- **DJP-MOP-000-PV1-010** — Ověří správnost řešení.
- **DJP-PDO-000-PV1-001** — Vybere si knihy nebo časopisy podle svého zájmu.
- **DJP-PDO-000-PV1-002** — Rozumí předčítanému textu, vyprávění a soustředěně sleduje děj.
- **DJP-PDO-000-PV1-004** — Předvídá a usuzuje děj z obrázku i textu, vymyslí alternativní konec příběhu.
- **DJP-PDO-000-PV1-006** — Reflektuje čtenářský zážitek a sdílí ho s ostatními.
- **DJP-PMP-000-PV1-002** — Uspořádá objekty podle daných kritérií včetně času.
- **DJP-PMP-000-PV1-005** — Určí charakteristické vlastnosti geometrických objektů v reálném prostředí, rozlišuje rovinné a prostorové útvary.
- **DJP-SAE-000-PV1-002** — Orientuje se v základních emocích a pocitech.

- **DJP-SAE-000-PV1-003** — Vhodně projevuje emoce vůči sobě, blízkým a cizím osobám.
- **DJP-SAE-000-PV1-005** — Přijímá i vyjadřuje pozitivní ocenění.
- **DJP-SAE-000-PV1-006** — Vyrovná se s neúspěchem.

Dítě, ten druhý a společnost

- **DDS-ASO-000-PV1-001** — Poradí si v nové situaci.
- **DDS-ASO-000-PV1-002** — Začlení se do skupiny.
- **DDS-ASO-000-PV1-005** — Navazuje a udržuje dětská přátelství.
- **DDS-SLK-000-PV1-002** — Spolupodílí se na udržování regionálních tradic.
- **DDS-SLK-000-PV1-003** — Přijímá rozmanitost lidí a vnímá ji jako přirozenou.
- **DDS-ZEH-000-PV1-001** — Chová se zdvořile v kontaktu s dospělými a dětmi.
- **DDS-ZEH-000-PV1-002** — Zachází šetrně s hračkami, pomůckami, věcmi a vnímá jejich hodnotu.
- **DDS-ZEH-000-PV1-003** — Spolupodílí se na tvorbě pravidel vzájemného soužití.
- **DDS-ZEH-000-PV1-005** — Přijímá kompromisy, řeší konflikty dohodou.
- **DDS-ZKV-000-PV1-003** — Zachytí autenticky své představy i prožitky různými výtvarnými prostředky a technikami.

Dítě a svět

- **DAS-BCH-000-PV1-001** — Reaguje na bezpečnostní pokyny dospělých v rizikových situacích.
- **DAS-BCH-000-PV1-002** — Rozezná některá nebezpečí a ví, jak se jim vyhnout.
- **DAS-BCH-000-PV1-004** — Zná způsoby ochrany při některých nebezpečných situacích, v kontaktu se zvířaty, rostlinami i v rizikových situacích způsobených různými přírodními podmínkami.
- **DAS-PSP-000-PV1-001** — Orientuje se v blízkém prostředí – doma, v mateřské škole i v širším prostředí – v okolí mateřské školy a v obci.
- **DAS-PSP-000-PV1-002** — Pojmenuje a rozlišuje některé objekty ze živé a neživé přírody a zapamatuje si jejich názvy.
- **DAS-PSP-000-PV1-003** — Porovná charakteristiky a vlastnosti objektů z přírody.
- **DAS-PSP-000-PV1-004** — Rozpozná a pojmenuje některé jevy a děje na Zemi.
- **DAS-PSP-000-PV1-005** — Rozlišuje mezi světem přírody a techniky a vysvětlí jejich význam pro člověka a život na Zemi.
- **DAS-ZPO-000-PV1-001** — Orientuje se v dění a změnách v přírodě a ve svém okolí a přizpůsobuje se jim.

- **DAS-ZPO-000-PV1-002** — Udržuje pořádek v blízkém prostředí.
- **DAS-ZPO-000-PV1-003** — Jedná s ohledem na ochranu životního prostředí.
- **DAS-ZPO-000-PV1-005** — Spolupodílí se na péči o rostliny a živočichy.

5.5 Integrovaný blok 3.

Semínka zasejeme, v přírodě si pohrajeme

Charakteristika bloku

Integrovaný blok „Semínka zasejeme, v přírodě si pohrajeme“ se zaměřuje na prožívání jara jako období proměn, nových začátků a aktivního poznávání přírody v bezprostředním okolí dítěte. Děti budou prostřednictvím pozorování, pohybových, výtvarných, pracovních a námětových činností objevovat změny v počasí, světle, teplotě a vzhledu krajiny. Vnímat návrat života do zahrad, luk a lesů se stane součástí jejich učení o souvislostech mezi přírodními jevy a lidským jednáním. Blok vychází z reálných zkušeností dětí a podporuje jejich přirozenou zvědavost, potřebu pohybu, experimentování a péči o živé organismy.

Významnou součástí bloku představuje tradiční lidový zvyk vynášení Morany, který dětem přibližuje koloběh ročních období, symbolické loučení se zimou a přijetí jara. Na tuto tematiku navazuje téma semínka a rostliny, při němž děti sledují klíčení, růst a základní potřeby rostlin, učí se jednoduchým pěstitelským dovednostem a rozvíjejí odpovědnost při péči o společně založené záhony, truhlíky či přírodní koutky. Současně se seznamují s nářadím, pravidly bezpečnosti a významem pořádku při práci na zahradě i v okolí mateřské školy.

Blok přirozeně propojuje také poznávání života zvířat na jaře, zejména narození mláďat, vylíhnutí a potřeby péče o ně. Děti si osvojují ohleduplný vztah k živým tvorům, rozlišují vhodné a nevhodné chování v kontaktu s přírodou a učí se vnímat, že člověk je její součástí a má vůči ní odpovědnost. Vzdělávání je postaveno na prožitku, společném objevování, kooperaci a na respektování individuálních potřeb dětí, což odpovídá zaměření školy na všestranný rozvoj, důvěru, toleranci a ohleduplnost.

Blok současně podporuje environmentální výchovu a navazuje na školní EKO programy. Děti jsou vedeny k šetrnému zacházení s přírodninami, k udržování pořádku, k vnímání hodnoty živé i neživé přírody a k jednoduchým udržitelným návykům v běžném denním režimu. V rámci bloku se rozvíjí také

sociální učení, schopnost domluvy, spolupráce, přijímání pravidel a zvládání nových situací, stejně jako radost z pohybu, tvoření a společného objevování světa kolem nás.

Navrhovaná témata

- Jaro přichází — pozorování změn v přírodě, počasí, světle a teplotě.
- Vynášení Morany — loučení se zimou, lidové tradice, symboly a zvyky.
- Semínko a rostlina — setí, klíčení, růst, pokus a péče o rostliny.
- Kamínek ke kamínku dej a s ním si hrej.
- Jarní zahrada — práce na zahradě, nářadí, pořádek a bezpečnost.
- Život zvířat na jaře — mláďata, narození, vylíhnutí a péče o potomstvo.
- Co potřebuje rostlina a zvíře k životu — voda, světlo, teplo, potrava, prostor.
- Jarní počasí a oblečení — změny počasí, vhodné oblékání, pobyt venku.
- V přírodě jsme hosté — šetrné chování, ochrana rostlin a živočichů.
- Na zahradě pracujeme společně — spolupráce, rozdělení rolí, dokončení úkolu.
- Jarní barvy, vůně a zvuky — smyslové vnímání přírody a její proměny.
- Malí pomocníci v přírodě — péče o záhon, truhlík, kompost či školní přírodní kout.
- Jaro v okolí mateřské školy a doma — pozorování v obci, na zahradě i při procházkách.

Dítě a jeho tělo

- **DJT-FZD-000-PV1-001** — Prokazuje vytrvalost, sílu a odolnost.
- **DJT-OZD-000-PV1-001** — Má osvojené základní hygienické návyky.
- **DJT-OZD-000-PV1-002** — Rozlišuje, co zdraví prospívá a co mu škodí.
- **DJT-PHJ-000-PV1-001** — Zvládá základní pohybové dovednosti.
- **DJT-PHJ-000-PV1-002** — Zvládá běžné způsoby pohybu v různém prostředí a terénu, prokazuje obratnost.
- **DJT-PHJ-000-PV1-003** — Koordinuje pohyby těla, ruky a oka.
- **DJT-PHJ-000-PV1-004** — Ovládá jemnou motoriku a motoriku mluvidel.
- **DJT-PHJ-000-PV1-005** — Zvládá základy grafomotoriky.
- **DJT-PHJ-000-PV1-006** — Sladí pohyb s rytmem, zpěvem a hudbou.
- **DJT-PHJ-000-PV1-007** — Vykonává jednoduchý pohyb podle vzoru a provede ho podle pokynu.
- **DJT-PHJ-000-PV1-008** — Vyhledává příležitosti k pohybu.
- **DJT-PZI-000-PV1-001** — Zvládá sebeobsahu.

- **DJT-PZI-000-PV1-002** — Zvládá jednoduché pracovní úkony s různými materiály, nástroji, nářadím, náčiním a dalšími pomůckami.
- **DJT-PZI-000-PV1-003** — Využívá příležitosti k samostatnosti a sebeobslužným činnostem.
- **DJT-TSB-000-PV1-001** — Orientuje se na svém těle, pojmenuje jeho části a zná jejich funkce.
- **DJT-TSB-000-PV1-002** — Zachovává správné držení těla.
- **DJT-TSB-000-PV1-003** — Rozlišuje pomocí všech smyslů.
- **DJT-TSB-000-PV1-004** — Naplňuje své biologické potřeby.

Dítě a jeho psychika

- **DJP-JAR-000-PV1-002** — Poznává a pojmenuje osoby, zvířata, věci a jevy, kterými je obklopeno.
- **DJP-JAR-000-PV1-004** — Zapamatuje si krátké texty a dokáže je reprodukovat.
- **DJP-JAR-000-PV1-007** — Vypráví jednoduchý děj.
- **DJP-JAR-000-PV1-008** — Postupuje podle slovních i obrazových instrukcí.
- **DJP-JAR-000-PV1-010** — Rozliší český jazyk od jiných jazyků.
- **DJP-MOP-000-PV1-001** — Určí a využije při činnostech pravidelnosti, rytmus a zákonitosti, včetně symetrie.
- **DJP-MOP-000-PV1-002** — Vyhledává společné znaky, shodu, podobu, rozdíly objektů, osob a jevů a odhalí vzájemné souvislosti mezi nimi.
- **DJP-MOP-000-PV1-003** — Rozpoznává a pojmenuje charakteristické rysy předmětů či jevů a vybere ty, které tyto charakteristiky nemají.
- **DJP-MOP-000-PV1-004** — Rozpoznává, které situace mohou a které nemohou nastat.
- **DJP-MOP-000-PV1-005** — Rozlišuje příčinu a důsledek při hře, ve svém jednání či v příběhu.
- **DJP-MOP-000-PV1-007** — Využívá myšlenkovou analýzu a syntézu při hře i při praktických činnostech.
- **DJP-MOP-000-PV1-008** — Uplatňuje konstrukční myšlení při sestavování a skládání objektů.
- **DJP-MOP-000-PV1-009** — Využívá analogii a jednoduchou strategii při hře.
- **DJP-MOP-000-PV1-010** — Ověří správnost řešení.
- **DJP-PDO-000-PV1-001** — Vybere si knihy nebo časopisy podle svého zájmu.
- **DJP-PDO-000-PV1-004** — Předvídá a usuzuje děj z obrázku i textu, vymyslí alternativní konec příběhu.
- **DJP-PDO-000-PV1-005** — Rozlišuje některé symboly, piktogramy, znaky a rozumí jejich významu a funkci.

- **DJP-PFT-000-PV1-001** — Vyjadřuje své představy různými způsoby, prostředky, technikami i s využitím digitálních technologií.
- **DJP-PFT-000-PV1-002** — Využije vhodné příležitosti a materiály pro vyjádření své fantazie.
- **DJP-PMP-000-PV1-003** — Určí postupným načítáním po jedné počet konkrétních předmětů od 1 do 6 bez ohledu na jejich rozmístění.
- **DJP-PMP-000-PV1-006** — Orientuje se v prostoru a rovině, rozliší a pojmenuje prostorové vztahy.
- **DJP-PMP-000-PV1-007** — Sestavuje prostorové objekty podle předlohy.
- **DJP-SAE-000-PV1-001** — Odloučí se na určitou dobu od rodičů a blízkých a je aktivní i bez jejich opory.
- **DJP-SAE-000-PV1-002** — Orientuje se v základních emocích a pocitech.
- **DJP-SAE-000-PV1-003** — Vhodně projevuje emoce vůči sobě, blízkým a cizím osobám.
- **DJP-SAE-000-PV1-004** — Navazuje a rozvíjí citové vazby.
- **DJP-SAE-000-PV1-005** — Přijímá i vyjadřuje pozitivní ocenění.
- **DJP-SAE-000-PV1-006** — Vyrovná se s neúspěchem.

Dítě, ten druhý a společnost

- **DDS-ASO-000-PV1-001** — Poradí si v nové situaci.
- **DDS-ASO-000-PV1-002** — Začlení se do skupiny.
- **DDS-ASO-000-PV1-003** — Přijímá různé sociální role.
- **DDS-ASO-000-PV1-004** — Ovlivňuje směřování společné činnosti.
- **DDS-ASO-000-PV1-005** — Navazuje a udržuje dětská přátelství.
- **DDS-SLK-000-PV1-001** — Pojmenuje místo a zemi, ve které žije.
- **DDS-SLK-000-PV1-002** — Spolupodílí se na udržování regionálních tradic.
- **DDS-SLK-000-PV1-003** — Přijímá rozmanitost lidí a vnímá ji jako přirozenou.
- **DDS-SLK-000-PV1-004** — Identifikuje rizika, chová se obezřetně při setkání s neznámými dětmi a dospělými.
- **DDS-SLK-000-PV1-005** — Sděluje informace s ohledem na soukromí a bezpečí svoje i blízkých osob v osobním kontaktu.
- **DDS-ZEH-000-PV1-001** — Chová se zdvořile v kontaktu s dospělými a dětmi.
- **DDS-ZEH-000-PV1-002** — Zachází šetrně s hračkami, pomůckami, věcmi a vnímá jejich hodnotu.
- **DDS-ZEH-000-PV1-003** — Spolupodílí se na tvorbě pravidel vzájemného soužití.
- **DDS-ZEH-000-PV1-004** — Dodržuje pravidla her a jiných činností, požaduje dodržování dohodnutých pravidel i od druhých.

- **DDS-ZEH-000-PV1-005** — Přijímá kompromisy, řeší konflikty dohodou.
- **DDS-ZKV-000-PV1-001** — Vyjadřuje se prostřednictvím vokálních, instrumentálních a hudebně pohybových činností.
- **DDS-ZKV-000-PV1-002** — Vyjadřuje se pomocí dramatizace, přijímá různé role při dramatických činnostech.
- **DDS-ZKV-000-PV1-003** — Zachytí autenticky své představy i prožitky různými výtvarnými prostředky a technikami.
- **DDS-ZKV-000-PV1-004** — Tvoří z rozmanitých materiálů a přírodnin.
- **DDS-ZKV-000-PV1-005** — Používá reálné nástroje, předměty a nářadí při rukodělných činnostech.

Dítě a svět

- **DAS-BCH-000-PV1-001** — Reaguje na bezpečnostní pokyny dospělých v rizikových situacích.
- **DAS-BCH-000-PV1-002** — Rozezná některá nebezpečí a ví, jak se jim vyhnout.
- **DAS-BCH-000-PV1-003** — Jedná bezpečně na komunikacích, v dopravních prostředcích a při jejich používání.
- **DAS-BCH-000-PV1-004** — Zná způsoby ochrany při některých nebezpečných situacích, v kontaktu se zvířaty, rostlinami i v rizikových situacích způsobených různými přírodními podmínkami.
- **DAS-PSP-000-PV1-001** — Orientuje se v blízkém prostředí – doma, v mateřské škole i v širším prostředí – v okolí mateřské školy a v obci.
- **DAS-PSP-000-PV1-002** — Pojmenuje a rozlišuje některé objekty ze živé a neživé přírody a zapamatuje si jejich názvy.
- **DAS-PSP-000-PV1-003** — Porovná charakteristiky a vlastnosti objektů z přírody.
- **DAS-PSP-000-PV1-004** — Rozpozná a pojmenuje některé jevy a děje na Zemi.
- **DAS-PSP-000-PV1-005** — Rozlišuje mezi světem přírody a techniky a vysvětlí jejich význam pro člověka a život na Zemi.
- **DAS-ZPO-000-PV1-001** — Orientuje se v dění a změnách v přírodě a ve svém okolí a přizpůsobuje se jim.
- **DAS-ZPO-000-PV1-002** — Udržuje pořádek v blízkém prostředí.
- **DAS-ZPO-000-PV1-003** — Jedná s ohledem na ochranu životního prostředí.
- **DAS-ZPO-000-PV1-004** — Rozpozná udržitelné přístupy v běžných životních situacích a umí je uplatnit.

- **DAS-ZPO-000-PV1-005** — Spolupodílí se na péči o rostliny a živočichy.
- **DAS-ZPO-000-PV1-006** — Respektuje různé formy života.

5.6 Integrovaný blok 4.

Co svět světem stojí, stále se něco mění a poznávat vše za to stojí.

Charakteristika bloku

Integrovaný blok „Co svět světem stojí, stále se něco mění a poznávat vše za to stojí“ se zaměřuje na přirozené proměny, které se odehrávají v životě dítěte, rodiny, obce, přírody i společnosti. Vychází z každodenních zkušeností dětí a podněcuje je, aby si všímal změn kolem sebe, dokázal je pojmenovat, porovnat a akceptovat jako běžnou součást života. Prostřednictvím prožitkového učení budou děti objevovat, že změny mohou být očekávané i překvapivé, příjemné i náročné, avšak vždy přinášejí nové poznatky, dovednosti a příležitosti k dalšímu rozvoji.

Blok vytváří prostor pro poznávání rodinného prostředí, domova, školy, obce a širšího okolí. Děti se budou orientovat v blízkém světě, vnímat jeho pravidla, bezpečnost i rizika a učit se, jak se v různých situacích chovat ohleduplně, samostatně a zodpovědně. Součástí bloku budou také aktivity, které podporují vztah k tradicím, společným oslavám, lidovým zvykům a regionální sounáležitosti. Děti se naučí chápat, že každý jedinec je součástí společenství, v němž má své místo, úlohu a odpovědnost.

Podstatnou součástí bloku je poznávání přírody a jejích dějů v průběhu roku, včetně proměn počasí, rostlin, živočichů a krajiny. Děti budou vedeny k pozorování, porovnávání, třídění a praktickému jednání s ohledem na ochranu životního prostředí. Blok přirozeně propojuje také pohybové, pracovní, výtvarné, hudební a dramatické činnosti, které rozvíjejí tělesnou zdatnost, smyslové vnímání, tvořivost, jazykové dovednosti a spolupráci ve skupině.

V souladu s filozofií mateřské školy v Bylanech je blok koncipován na základě individuálního přístupu, pozitivního klimatu, důvěry a respektu k potřebám dítěte. Učitelé budou děti podporovat v samostatnosti, prožívání úspěchů i zvládání neúspěchů, v navazování vztahů a ochotě pomáhat druhým. Blok je vhodný pro celoroční průběžné naplňování a umožňuje flexibilně reagovat na aktuální dění v rodině, škole, obci i přírodě.

Navrhovaná témata

- Rodina a domov — místo, kde žijeme, vztahy a vzájemná pomoc.
- Naše obec a okolí školy — orientace v blízkém prostředí a jeho poznávání.

- Čarodějnice mají rej, na koště nasedej — tradice, symboly a společné prožívání.
- Sportujeme s radostí — pohybové hry, olympiáda a bezpečnost při sportu.
- Bezpečně na silnici — dopravní situace, pravidla a záchranné složky.
- Indiáni rudí, málokdy se nudí — různé národy, multikulturní výchova, pobyt venku, spolupráce, orientace a přírodní materiály.
- Svět je plný záhad a divů — pozorování jevů, pokusy, objevování a kladení otázek.
- Škola se blíží — příprava předškoláků, samostatnost a školní zralost.
- Zahradní slavnost a pasování školáků — společné oslavy, úspěchy a rozloučení.
- Prázdniny už jsou tady, vyběhněte do zahrady — letní proměny, pobyt venku a bezpečné chování.

Dítě a jeho tělo

- **DJT-FZD-000-PV1-001** — Prokazuje vytrvalost, sílu a odolnost.
- **DJT-FZD-000-PV1-002** — Překonává fyzické překážky.
- **DJT-OZD-000-PV1-002** — Rozlišuje, co zdraví prospívá a co mu škodí.
- **DJT-OZD-000-PV1-003** — Chová se bezpečně, používá ochranné pomůcky.
- **DJT-PHJ-000-PV1-001** — Zvládá základní pohybové dovednosti.
- **DJT-PHJ-000-PV1-002** — Zvládá běžné způsoby pohybu v různém prostředí a terénu, prokazuje obratnost.
- **DJT-PHJ-000-PV1-006** — Sladí pohyb s rytmem, zpěvem a hudbou.
- **DJT-PZI-000-PV1-003** — Využívá příležitosti k samostatnosti a sebeobslužným činnostem.
- **DJT-TSB-000-PV1-001** — Orientuje se na svém těle, pojmenuje jeho části a zná jejich funkce.
- **DJT-TSB-000-PV1-002** — Zachovává správné držení těla.
- **DJT-TSB-000-PV1-003** — Rozlišuje pomocí všech smyslů.
- **DJT-TSB-000-PV1-004** — Naplňuje své biologické potřeby.

Dítě a jeho psychika

- **DJP-JAR-000-PV1-001** — Správně vyslovuje většinu hlásek, ovládá dech, tempo a intonaci řeči.
- **DJP-JAR-000-PV1-003** — Používá slova ve správném tvaru a gramaticky správně formuluje věty.
- **DJP-JAR-000-PV1-007** — Vypráví jednoduchý děj.
- **DJP-MOP-000-PV1-002** — Vyhledá společné znaky, shodu, podobu, rozdíly objektů, osob a jevů a odhalí vzájemné souvislosti mezi nimi.
- **DJP-MOP-000-PV1-005** — Rozlišuje příčinu a důsledek při hře, ve svém jednání či v příběhu.
- **DJP-MOP-000-PV1-006** — Pracuje s jednou i s více podmínkami v zadání.

- **DJP-MOP-000-PV1-008** — Uplatňuje konstrukční myšlení při sestavování a skládání objektů.
- **DJP-PDO-000-PV1-003** — Analyzuje děj, hodnotí ho, vyjadřuje se k jednání postav.
- **DJP-PDO-000-PV1-004** — Předvídá a usuzuje děj z obrázku i textu, vymyslí alternativní konec příběhu.
- **DJP-PFT-000-PV1-001** — Vyjadřuje své představy různými způsoby, prostředky, technikami i s využitím digitálních technologií.
- **DJP-PMP-000-PV1-001** — Roztřídí, vybere, spáruje a zkombinuje objekty na základě jejich vlastností.
- **DJP-PMP-000-PV1-004** — Porovná kvantitu na základě manipulace, zaznamená ji graficky pomocí čárek a obdobných symbolů.
- **DJP-PMP-000-PV1-005** — Určí charakteristické vlastnosti geometrických objektů v reálném prostředí, rozliší rovinné a prostorové útvary.
- **DJP-PMP-000-PV1-008** — Určí míru objektů a porovná je pomocí poměrování.
- **DJP-SAE-000-PV1-001** — Odloučí se na určitou dobu od rodičů a blízkých a je aktivní i bez jejich opory.
- **DJP-SAE-000-PV1-002** — Orientuje se v základních emocích a pocitech.
- **DJP-SAE-000-PV1-004** — Navazuje a rozvíjí citové vazby.
- **DJP-SAE-000-PV1-005** — Přijímá i vyjadřuje pozitivní ocenění.
- **DJP-SAE-000-PV1-006** — Vyrovná se s neúspěchem.

Dítě, ten druhý a společnost

- **DDS-ASO-000-PV1-001** — Poradí si v nové situaci.
- **DDS-ASO-000-PV1-002** — Začlení se do skupiny.
- **DDS-ASO-000-PV1-003** — Přijímá různé sociální role.
- **DDS-ASO-000-PV1-005** — Navazuje a udržuje dětská přátelství.
- **DDS-SLK-000-PV1-003** — Přijímá rozmanitost lidí a vnímá ji jako přirozenou.
- **DDS-ZEH-000-PV1-001** — Chová se zdvořile v kontaktu s dospělými a dětmi.
- **DDS-ZEH-000-PV1-003** — Spolupodílí se na tvorbě pravidel vzájemného soužití.
- **DDS-ZEH-000-PV1-005** — Přijímá kompromisy, řeší konflikty dohodou.
- **DDS-ZKV-000-PV1-003** — Zachytí autenticky své představy i prožitky různými výtvarnými prostředky a technikami.

Dítě a svět

- **DAS-BCH-000-PV1-001** — Reaguje na bezpečnostní pokyny dospělých v rizikových situacích.
- **DAS-BCH-000-PV1-003** — Jedná bezpečně na komunikacích, v dopravních prostředcích a při jejich používání.
- **DAS-PSP-000-PV1-001** — Orientuje se v blízkém prostředí – doma, v mateřské škole i v širším prostředí – v okolí mateřské školy a v obci.
- **DAS-PSP-000-PV1-002** — Pojmenuje a rozlišuje některé objekty ze živé a neživé přírody a zapamatuje si jejich názvy.
- **DAS-PSP-000-PV1-003** — Porovná charakteristiky a vlastnosti objektů z přírody.
- **DAS-PSP-000-PV1-004** — Rozpozná a pojmenuje některé jevy a děje na Zemi.
- **DAS-ZPO-000-PV1-001** — Orientuje se v dění a změnách v přírodě a ve svém okolí a přizpůsobuje se jim.
- **DAS-ZPO-000-PV1-003** — Jedná s ohledem na ochranu životního prostředí.
- **DAS-ZPO-000-PV1-005** — Spolupodílí se na péči o rostliny a živočichy.
- **DAS-ZPO-000-PV1-006** — Respektuje různé formy života.

6. Plán autoevaluace

6.1 Cíle autoevaluace

Vymezení cílů autoevaluace

Autoevaluace v Mateřské škole Bylany vychází z přesvědčení, že kvalitu předškolního vzdělávání nelze posuzovat pouze podle okamžitých výsledků dětí, ale především podle toho, **jak se v každodenním životě školy daří naplňovat naši vizi bezpečného, laskavého a vztahově silného prostředí**. Cíle autoevaluace proto formulujeme tak, aby nám pomáhaly ověřovat, zda je škola skutečně místem, kde se děti i dospělí cítí přijímaní, kde je respektována jedinečnost každého dítěte a kde vzdělávání přirozeně vychází z jeho potřeb, zájmů a tempa.

Naše cíle se zaměřují na to, **co se nám v praxi daří, v čem potřebujeme dále posílit kvalitu a jaké podmínky jsou pro to nezbytné**. Vycházíme přitom z běžného života věkově smíšené třídy, z ranního kruhu, z každodenní komunikace s rodiči, z pobytu venku na školní zahradě i z projektového učení, které je pro naši školu přirozené. Současně sledujeme, zda jsou naše postupy srozumitelné, jednotné a užitečné pro děti, rodiny i celý tým.

1. Kvalita vztahů, komunikace a pocitu bezpečí

Prvním cílem autoevaluace je **vyhodnotit, jak se nám daří vytvářet prostředí důvěry, přijetí a laskavé komunikace**, protože právě vztahy a emoční pohoda jsou pro naši školu zásadní hodnotou. Chceme zjistit, zda se děti ve třídě cítí jistě, zda mezi sebou navazují kamarádské vztahy a zda je pro ně ranní kruh skutečně místem přijetí, sdílení a klidu. Zároveň sledujeme, jak děti vnímají chování dospělých, zda jim rozumějí a zda se na učitelky obracejí s důvěrou.

Tento cíl je důležitý zejména proto, že ve věkově smíšené třídě se kvalita vztahů promítá do každodenního soužití velmi výrazně. Starší děti zde přirozeně pomáhají mladším, mladší se učí nápodobou a všichni společně potřebují bezpečný rámec, ve kterém je respekt samostatnosti. Autoevaluací proto ověřujeme, zda se nám daří naplňovat princip, že **všichni se respektují a jsou kamarádi**, a zda je tento postoj skutečně patrný v běžných situacích, nikoli jen v deklaracích.

- zjistit, jak děti prožívají ranní kruh a společná setkávání;
- posoudit, zda je komunikace mezi dětmi, učitelkami a rodiči vnímána jako otevřená a bezpečná;
- ověřit, zda se ve třídě daří předcházet napětí a řešit konflikty bez posuzování;
- zjistit, zda se děti cítí přijímané bez srovnávání a soutěžení.

Na základě tohoto cíle chceme získat podklady pro další posilování psychosociální pohody ve třídě i pro citlivé nastavování pravidel soužití. Zajímá nás především, zda je náš každodenní způsob práce v souladu s rodinným charakterem školy a zda podporuje radost z pobytu ve školce i vzájemnou sounáležitost.

2. Individualizace, pedagogické diagnostikování a podpora rozvoje každého dítěte

Druhým cílem autoevaluace je **posoudit, jak účinně využíváme pedagogické diagnostikování k individualizaci vzdělávání**. Chceme zjistit, zda průběžně a dostatečně přesně zachycujeme aktuální potřeby, zájmy, pokroky i způsob učení jednotlivých dětí a zda na základě těchto zjištění dokážeme upravovat vzdělávací nabídku. Tento cíl přímo navazuje na naši praxi, kdy učitelky vycházejí z každodenního kontaktu s dětmi, z volné hry, z pobytu venku i z ranního kruhu.

Pro naši školu je tento cíl zásadní zejména proto, že pracujeme ve věkově smíšené třídě, kde jsou společně mladší děti, předškoláci i dvouleté děti. Takové uspořádání přirozeně vyžaduje citlivé sledování rozdílného tempa vývoje a promyšlené vytváření podmínek, aby každé dítě mohlo zažívat úspěch. Autoevaluací proto ověřujeme, zda diagnostické záznamy, portfolia a pozorování skutečně vedou k tomu, že vzdělávání odpovídá potřebám konkrétního dítěte a není založeno na jednotném očekávání pro všechny.

- vyhodnotit funkčnost průběžného pedagogického diagnostikování v každodenní praxi;
- zjistit, zda diagnostické závěry vedou k úpravám činností, pomůcek a organizace dne;
- posoudit, zda se daří vytvářet podmínky pro rozvoj každého dítěte podle jeho možností;
- ověřit, zda je individualizace patrná i při práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami.

Tento cíl nám pomáhá sledovat, zda dítě není hodnoceno podle srovnávání s ostatními, ale podle vlastního posunu a osobního rozvoje. Zároveň nám umožňuje vyhodnotit, zda je naše podpora dostatečně citlivá, včasná a prakticky využitelná při plánování vzdělávacích situací.

3. Využití venkovního prostředí a prožitkového učení

Třetím cílem autoevaluace je **zjistit, jak efektivně využíváme školní zahradu a další venkovní prostředí jako plnohodnotnou součást vzdělávání**. Vzhledem k tomu, že pobyt venku je pro naši školu přirozenou a velmi důležitou součástí dne, chceme vyhodnotit, zda venkovní prostředí skutečně podporuje pohyb, objevování, vztah k přírodě i společné učení. Tento cíl vychází z každodenní reality školy, která disponuje rozlehlou zahradou a využívá ji i za méně příznivého počasí.

Autoevaluaci sledujeme, zda venkovní prostředí není pouze doplňkem programu, ale zda je skutečně využíváno jako místo, kde děti získávají zkušenosti v přirozených souvislostech. Zajímá nás, zda se daří propojit pohybové aktivity, pozorování změn v přírodě, spontánní hru i projektové učení tak, aby děti mohly objevovat svět vlastní zkušeností. Tento cíl je důležitý i proto, že školní zahrada a venkovní prostory patří k největším přednostem školy a tvoří významnou část její identity.

- posoudit, jak často a jak smysluplně je zahrada využívána v průběhu celého roku;
- zjistit, zda venkovní činnosti podporují zdravý pohyb, vnímání těla a samostatnost;
- ověřit, zda pobyt venku přispívá k prožitkovému a situačnímu učení;
- zjistit, jak děti reagují na objevování přírody v běžných denních situacích.

Součástí tohoto cíle je i vyhodnocení, zda děti vnímají venkovní prostředí jako bezpečné, podnětné a přirozené místo pro hru i učení. Získané poznatky chceme využít k dalšímu promyšlení organizace pobytu venku tak, aby odpovídal potřebám dětí i možnostem školy.

4. Spolupráce s rodinou a srozumitelnost vzdělávacího záměru školy

Čtvrtým cílem autoevaluace je **vyhodnotit kvalitu spolupráce s rodiči a to, nakolik je pro ně náš vzdělávací přístup srozumitelný a důvěryhodný**. V naší škole rodiče běžně vstupují do prostředí mateřské školy, jsou součástí každodenního života a s pedagogy komunikují otevřeně a partnersky. Chceme proto zjistit, zda rodiče vnímají naši školu jako moderní, bezpečnou a vstřícnou, a zda rozumějí tomu, proč pracujeme právě tímto způsobem.

Tento cíl je důležitý také proto, že důvěra rodin je pro individualizovanou podporu dítěte nezbytná. Autoevaluaci ověřujeme, zda se nám daří předávat rodičům informace citlivě, s respektem a v takové míře, která jim skutečně pomáhá porozumět potřebám jejich dítěte. Zároveň sledujeme, zda rodiče vnímají školu jako místo, kde jsou vítáni a kde jejich zkušenost a pohled mají své místo.

- zjistit, jak rodiče hodnotí otevřenost a vstřícnost komunikace se školou;
- posoudit, zda rodiče rozumějí vzdělávací filozofii školy a jejím prioritám;
- ověřit, zda je spolupráce s rodinou podporou pro dítě i pro jeho adaptaci;
- zjistit, jak rodiče vnímají každodenní atmosféru školy, například ranní kruh nebo běžné předávání dětí.

Výsledky tohoto cíle nám mají pomoci dále rozvíjet partnerský vztah s rodinami a udržet prostředí, ve kterém se rodiče i děti cítí jistě, respektovaně a přirozeně přijímaně. Zároveň nám poskytují zpětnou vazbu, zda je naše komunikace dostatečně srozumitelná a zda odpovídá očekáváním rodin, které svěřují své děti do naší péče.

Všechny uvedené cíle autoevaluace sledujeme proto, abychom mohli **pravidelně ověřovat soulad mezi naší vizí a skutečným každodenním životem školy**. Získané poznatky nám slouží k dalšímu rozhodování o změnách, které povedou ke zkvalitňování předškolního vzdělávání v Mateřské škole Bylany. Současně nám pomáhají udržovat to, co je pro naši školu nejcennější: bezpečné vztahy, respekt, radost ze společného setkávání a přirozené objevování světa.

6.2 Oblasti autoevaluace

Autoevaluace v Mateřské škole Bylany je zaměřena na ty oblasti, které nejvýrazněji ovlivňují každodenní kvalitu života dětí, rodin i pedagogického týmu. Vycházíme z toho, že hodnocení školy má postihovat nejen to, **co je ve škole nastaveno**, ale především to, **jak to v praxi skutečně funguje** v běžném provozu věkově smíšené třídy. Proto sledujeme podmínky, průběh i výsledky vzdělávání v souvislostech a s ohledem na naši rodinnou, vztahovou a respektující kulturu.

Jednou z hlavních oblastí autoevaluace jsou **podmínky vzdělávání**, zejména psychosociální klima, věcné zázemí, organizace dne a spolupráce s rodinou. V této souvislosti sledujeme, zda se dětem i dospělým daří prožívat školu jako bezpečné, laskavé a otevřené místo, kde je samozřejmostí důvěra, klid a partnerská komunikace. Zkoumáme například, zda ranní kruh skutečně podporuje přijetí, sdílení a pocit sounáležitosti, zda je režim dne plynulý a přehledný a zda věkově smíšené uspořádání napomáhá vzájemné pomoci mezi mladšími a staršími dětmi.

- **Psychosociální podmínky** – sledujeme, zda ve třídě převládá klidná atmosféra, respektující komunikace a pocit bezpečí pro děti i dospělé.
- **Spolupráce s rodinou** – hodnotíme otevřenost školy vůči rodičům, kvalitu každodenního předávání informací a míru důvěry mezi školou a rodinou.
- **Věcné podmínky** – sledujeme, zda vnitřní prostředí, zahrada a venkovní prostory podporují hru, pohyb, objevování a pobyt venku za různých podmínek.
- **Organizace vzdělávání** – posuzujeme, zda režim odpovídá potřebám dětí v době od 6:30 do 16:30 a umožňuje střídání spontánních, řízených i odpočinkových činností.

V oblasti podmínek vzdělávání se opíráme o konkrétní zkušenosti z běžného provozu školy. Sledujeme například, zda se daří využívat velkou školní zahradu jako plnohodnotnou součást vzdělávání, zda děti tráví dostatek času venku a zda jim prostředí umožňuje přirozený pohyb, pozorování přírody i společnou hru. Hodnotíme také, jak funguje otevřenost školy vůči rodičům, kteří do mateřské školy běžně vstupují a stávají se přirozenou součástí jejího života. Důležitým ukazatelem

je i to, zda se ve škole daří udržovat stabilní, rodinnou atmosféru, kterou vytváří dlouholetý tým pedagogů a provozních pracovníků.

Průběh vzdělávání

Další klíčovou oblastí autoevaluace je **průběh vzdělávání**, tedy to, jakým způsobem učitelky s dětmi pracují, jaké strategie a metody uplatňují a zda vzdělávání odpovídá věku, potřebám a aktuálním možnostem jednotlivých dětí. V této oblasti sledujeme zejména, zda je vzdělávání skutečně prožitkové, situační a vztahové, jak je popsáno v našem vzdělávacím programu, a zda učitelky vystupují jako citlivé průvodkyně dětským učením. Hodnotíme, zda se daří propojit spontánní hru, ranní kruh, pobyt venku i projektové učení do přirozeného celku.

- **Vzdělávací strategie** – posuzujeme, zda učitelky využívají prožitkové, kooperativní a situační učení a zda dětem ponechávají prostor pro objevování.
- **Metody a formy práce** – sledujeme využívání hry, experimentování, dramatizace, pozorování, vyprávění, skupinové i individuální práce.
- **Individualizace** – hodnotíme, zda děti dostávají nabídku odpovídající jejich tempu, zájmům a potřebám, včetně dětí mladších, předškolních i dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.
- **Pedagogické diagnostikování** – sledujeme, zda učitelky průběžně vyhodnocují pokroky dětí a využívají zjištění pro další plánování.
- **Klima třídy** – zjišťujeme, zda se ve třídě daří vytvářet kamarádské vztahy, ohleduplnost a bezpečný prostor pro sdílení emocí.

V praxi hodnotíme například to, jak funguje **ranní kruh** jako každodenní prostor pro přijetí, sdílení a partnerskou komunikaci. Sledujeme, zda děti dostávají příležitost vyjadřovat své názory, pocity a potřeby, zda jsou vedeny k naslouchání druhým a zda učitelky citlivě reagují na dětské prožívání. Zvláštní pozornost věnujeme také tomu, jak škola pracuje s projektovým učením, které dětem umožňuje objevovat svět v souvislostech, například při sledování změn na školní zahradě, při práci s přírodními materiály nebo při tématech spojených s ročním rytmem a tradicemi.

Součástí průběhu vzdělávání je i sledování toho, zda se daří naplňovat principy bezsoutěžního a nehodnotícího prostředí. Zjišťujeme, zda děti nejsou srovnávány mezi sebou, zda zažívají úspěch v přiměřených situacích a zda učitelky podporují spolupráci, nikoli rivalitu. Hodnotíme rovněž, jak se daří zapojovat všechny děti do společných činností, včetně dvouletých dětí a dětí se zrakovým postižením, a zda je podpora nastavena citlivě, přirozeně a bez zbytečného vyčleňování.

Výsledky vzdělávání

Třetí oblastí autoevaluace jsou **výsledky vzdělávání**, tedy to, co děti v průběhu pobytu v mateřské škole skutečně získávají, jaké dovednosti a postoje rozvíjejí a jak se proměňuje jejich samostatnost, komunikace, spolupráce i vztah k okolnímu světu. Nezaměřujeme se pouze na dílčí výkon, ale na celkový posun dítěte vzhledem k jeho možnostem a individuálnímu vývoji. Výsledky sledujeme v přirozených situacích, při hře, v ranním kruhu, na zahradě, při stolování, oblékání i při společných projektech.

- **Pokroky dětí** – sledujeme, jak se děti posouvají v samostatnosti, sebeobsluze, komunikaci, spolupráci a zvládání běžných situací.
- **Naplnění očekávaných výstupů** – hodnotíme, zda děti postupně rozvíjejí kompetence odpovídající předškolnímu věku.
- **Rozvoj klíčových kompetencí a gramotností** – sledujeme zejména kompetence k učení, komunikaci, řešení problémů, sociální a osobnostní rozvoj.
- **Spokojenost rodičů** – zjišťujeme, zda rodiny vnímají školu jako bezpečnou, otevřenou a podpůrnou a zda jsou spokojeny s komunikací i přístupem školy.

V této oblasti vyhodnocujeme například to, zda děti dokážou navazovat kamarádské vztahy, respektovat druhé, domlouvat se a přirozeně si pomáhat ve věkově smíšené třídě. Sledujeme, zda umějí vyjadřovat své potřeby a emoce, zda zvládají základní sebeobsluhu a zda se zapojují do společných činností s rostoucí jistotou. Důležitým ukazatelem je i to, jak děti reagují na pobyt venku, zda jsou zvědavé při pozorování přírody a zda umějí využívat zkušenosti z každodenních situací k dalšímu učení.

Součástí hodnocení výsledků je také to, jak rodiče vnímají přínos školy pro své dítě. Zjišťujeme, zda oceňují otevřenost, laskavou komunikaci, individuální přístup a bezpečné prostředí, které škola vytváří. Využíváme přitom jejich zpětnou vazbu z běžného kontaktu i z dotazníků, protože právě rodiny jsou důležitým partnerem při posuzování toho, zda škola naplňuje svou vizi a zda je pro děti místem, kam se těší.

Výsledky autoevaluace v uvedených oblastech porovnáváme s kritérii, která si škola stanovuje pro dané období, a zároveň je dáváme do souvislosti s externím hodnocením České školní inspekce. Na základě získaných zjištění pak škola přijímá konkrétní opatření pro další zlepšování podmínek, průběhu i výsledků vzdělávání. O závěrech autoevaluace jsou průběžně informováni pedagogové, nepedagogičtí pracovníci i zákonní zástupci dětí, aby hodnocení školy skutečně podporovalo společné porozumění a další rozvoj mateřské školy.

6.3 Kritéria autoevaluace

Vymezení kritérií autoevaluace

Kritéria autoevaluace v Mateřské škole Bylany vymezujeme tak, aby bylo možné **ověřit kvalitu každodenní pedagogické práce konkrétními a pozorovatelnými ukazateli**. Každé kritérium navazuje na cíle školy a vychází z běžného života věkově smíšené třídy, ranního kruhu, pobytu venku, partnerské komunikace s rodinou i z práce pedagogického týmu. Úspěch neposuzujeme pocitově, ale podle toho, zda jsou sledované jevy ve škole skutečně pravidelně přítomné, srozumitelné a funkční.

Pro hodnocení kvality vzdělávání si stanovujeme tato měřitelná kritéria:

- **ŠVP je pro všechny pedagogy srozumitelný a využitelný v praxi** – učitelky dokážou podle něj plánovat, vést i vyhodnocovat vzdělávání; při společném rozhovoru umí alespoň 90 % pedagogů popsat návaznost mezi cíli, strategiemi a vzdělávacím obsahem.
- **Třídní plánování odpovídá potřebám dětí a aktuálnímu dění ve třídě** – minimálně 1× měsíčně je do plánování promítnut podnět vycházející z pozorování dětí, z jejich hry, z pobytu na zahradě nebo z ranního kruhu.
- **Vzdělávací nabídka zůstává aktuální a pružná** – alespoň ve 3 z 5 sledovaných týdnů měsíce je patrná úprava činností podle zájmu dětí, počasí, situace ve třídě nebo probíhajícího projektu.
- **Škola naplňuje svou vizi bezpečného, laskavého a vztahově silného prostředí** – při hospitacích je ve většině sledovaných situací zaznamenána klidná komunikace, respektující oslovení a absence posuzování či srovnávání dětí.
- **Děti se ve třídě cítí jistě a přijímaně** – alespoň 80 % dětí se v rozhovorech nebo při pozorování zapojuje do činností bez známek obav, vyhledává kontakt s učitelkou a dokáže říci, že se ve školce cítí dobře.
- **Ranní kruh funguje jako stabilní a smysluplný společný začátek dne** – probíhá pravidelně každý den a v minimálně 4 z 5 hospitovaných vstupů podporuje sdílení, komunikaci, bezpečí a zapojení všech dětí přiměřeně jejich věku.
- **Vzdělávací strategie jsou uplatňovány v souladu s filozofií školy** – při sledování činností je alespoň ve 4 z 5 případů patrné prožitkové, situační nebo kooperativní učení, nikoli převaha frontálního předávání hotových poznatků.
- **Pedagogické diagnostikování je průběžné, využitelné a vede k dalším krokům** – u každého dítěte je veden záznam o pokrocích a potřebách a nejméně 2× ročně je z něj odvozen konkrétní pedagogický postup nebo úprava nabídky.

- **Individualizace vzdělávání je skutečně naplňována** – u dítěte jsou zřetelně patrné rozdílné úkoly, podpora, tempo nebo forma práce podle jeho potřeb; v průběhu roku je takto cíleně upravována nabídka alespoň u všech dětí, které to vyžadují.
- **Spolupráce s rodinou je otevřená, pravidelná a důvěryhodná** – 80 % rodičů v dotazníku nebo rozhovoru hodnotí komunikaci školy kladně a každý rodič má prokazatelně možnost získat zpětnou vazbu o dítěti alespoň 2× ročně.
- **Pedagogický tým pracuje jednotně a reflektivně** – všichni pedagogové se účastní pravidelných hospitací, sdílení a sebehodnocení a u minimálně 90 % sledovaných výstupů je doložena zpětná vazba a následné zlepšovací opatření.
- **Vzdělávací obsah je aktuální a směřuje k rozvoji dětí v souvislostech** – integrované bloky se opírají o reálné situace ze života školy, zahrady, ročních proměn a vztahů mezi dětmi; minimálně 1× za pololetí je doloženo, že blok vznikl z podnětu dětí nebo z dění ve třídě.

Konkrétní ukazatele úspěchu podle oblastí

Pro lepší přehlednost sledujeme kritéria také podle jednotlivých oblastí, které jsou pro naši školu podstatné. U každé oblasti hodnotíme nejen to, zda je naplněna, ale také **jak často, jak kvalitně a s jakým dopadem na děti a rodiny**.

- **Funkčnost a srozumitelnost ŠVP** – pedagogové se v dokumentu orientují bez obtíží, při plánování používají společné pojmy školy a při společné reflexi dokážou doložit, jak se ŠVP promítá do konkrétního dne ve třídě.
- **Aktuálnost podmínek pro vzdělávání** – organizace dne, využití zahrady, práce ve věkově smíšené třídě i personální zajištění odpovídají skutečnému provozu školy a nejsou v rozporu s potřebami dětí ani rodin.
- **Naplňování vize školy** – v hospitovaných situacích je patrné, že vztahy, emoce, kamarádství a respekt nejsou jen deklarované hodnoty, ale běžná součást jednání dospělých i dětí.
- **Uplatňování vhodných vzdělávacích strategií** – učitelky využívají ranní kruh, hru, experimentování, pobyt venku i projektové učení tak, aby děti měly prostor pro aktivitu, objevování a spolupráci.
- **Funkčnost procesu pedagogického diagnostikování** – záznamy nejsou formální, ale vedou k rozhodnutí, jak dítě podpořit; u každého dítěte je alespoň 2× ročně doložen posun nebo další pedagogický záměr.
- **Zajištění individualizovaného vzdělávání** – děti mají možnost volby, pracují v různém tempu a učitelky cíleně upravují náročnost, podporu i způsob zadání podle aktuálních potřeb jednotlivce.

- **Aktuálnost vzdělávacího obsahu** – témata navazují na život dětí, na dění v přírodě, na společné zážitky i na tradice, které škola skutečně prožívá, nikoli na formální předem daný seznam činností.

Způsob ověření kritérií

Kritéria ověřujeme tak, aby bylo možné výsledky porovnat v čase a využít je pro další zlepšování.

Sledujeme především **pravidelnost, konkrétnost a dopad na kvalitu života ve škole**. Využíváme přitom hospitace, záznamy z pedagogické diagnostiky, rozhovory s dětmi a rodiči, analýzu třídních plánů i zpětnou vazbu z týmových porad.

- u hospitací sledujeme, zda je ve třídě patrná respektující komunikace, partnerský přístup a aktivní zapojení dětí;
- u diagnostiky ověřujeme, zda záznamy vedou k úpravě nabídky a zda jsou využitelné pro plánování dalšího postupu;
- u komunikace s rodiči sledujeme četnost, srozumitelnost a přiměřenost zpětné vazby;
- u plánování vyhodnocujeme, zda se do něj promítají aktuální potřeby dětí, dění ve třídě a zkušenosti z pobytu venku;
- u týmové spolupráce sledujeme, zda se pedagogové shodují na společném postupu a zda na vyhodnocení navazují konkrétní opatření.

Za úspěšné považujeme takové nastavení, kdy je u většiny kritérií doloženo, že škola opravdu žije tím, co deklaruje: děti jsou přijímané, rodiče informovaní, pedagogové jednotní a vzdělávání se přirozeně vyvíjí podle potřeb konkrétní třídy i jednotlivých dětí. Kritéria proto nepoužíváme jen ke kontrole, ale především k tomu, abychom mohli **včas pojmenovat silné stránky i oblasti, které si žádají další podporu**.

6.4 Metody a nástroje

Metody sběru dat

Pro autoevaluaci v Mateřské škole Bylany využíváme **kombinaci přímého pozorování, analýzy dokumentace, rozhovorů, dotazníků a sebehodnocení**, aby bylo možné zachytit kvalitu vzdělávání co nejpodrobněji a z různých úhlů pohledu. Základním nástrojem je **pozorování pedagogického procesu** při běžném provozu ve věkově smíšené třídě, zejména při ranním kruhu, spontánní hře, pobytu venku na školní zahradě, projektových činnostech a v každodenních situacích, kdy se přirozeně ukazuje klima třídy, míra samostatnosti dětí i způsob komunikace dospělých s dětmi.

Pozorování zaznamenáváme pomocí **hospitačních archů**, stručných záznamů z průběžné pedagogické reflexe a podle potřeby také **videozáznamů**, které slouží k následné společné analýze týmu. Tento postup se osvědčuje zejména při sledování ranního kruhu, protože právě zde je dobře patrné, zda děti dostávají dostatek prostoru pro sdílení, zda učitelky vedou dialog partnersky a citlivě a zda se daří vytvářet bezpečnou atmosféru, která je pro školu charakteristická. Videozáznamy využíváme výhradně jako pracovní materiál pro týmovou reflexi a pro ověření konkrétních pedagogických situací, nikoli jako hodnoticí nástroj zaměřený na dítě.

- **Hospitační archy** využíváme pro sledování průběhu vzdělávání, organizace dne, práce s pravidly a podpory vztahů mezi dětmi.
- **Videozáznamy** slouží k rozboru komunikace, práce s emocemi, zapojení dětí do činností a způsobu vedení projektového učení.
- **Průběžné záznamy učitelek** zachycují významné situace z běžného dne, například při pobytu venku za každého počasí nebo při řešení konfliktů mezi dětmi.

Analýza dokumentů a dalších podkladů

Významným zdrojem pro autoevaluaci je **analýza dokumentace**, která nám umožňuje porovnávat plánované záměry s reálným průběhem vzdělávání. Sledujeme zejména **třídní plány, záznamy z pedagogického diagnostikování, diagnostická portfolia dětí, fotodokumentaci, třídní knihu a zápisy z týmových porad**. Tato dokumentace nám pomáhá ověřovat, zda vzdělávací nabídka odpovídá potřebám dětí ve věkově smíšené třídě a zda se v ní skutečně promítá individuální přístup, který je pro naši školu zásadní.

Analýza portfolií dětí nám poskytuje přehled o jejich pokrocích v čase, například v oblasti samostatnosti, komunikačních dovedností, jemné motoriky, vztahů s vrstevníky nebo zapojení do projektových činností. Fotodokumentace napomáhá zachytit průběh společných akcí, pobytu venku, práce na zahradě i tvořivých činností a následně ověřit, zda děti dostávají dostatek příležitostí k aktivnímu objevování a spolupráci. Třídní knihy a záznamy z plánování nám umožňují sledovat návaznost témat, pestrost metod i to, zda se vzdělávací obsah přirozeně odvíjí od života dětí a dění ve třídě.

- **Diagnostická portfolia** sledujeme zejména ve vztahu k individuálním pokrokům dítěte a k jeho potřebám.
- **Třídní plány** analyzujeme z hlediska návaznosti na aktuální situace, zájmy dětí a využití projektového učení.

- **Fotodokumentace** nám pomáhá ověřovat využívání školní zahrady, přírodního prostředí i společných aktivit s rodinami.
- **Třídní kniha a záznamy** slouží k průběžnému sledování, zda je vzdělávání vyvážené, plynulé a odpovídá dennímu režimu školy.

Rozhovory, dotazníky a sebehodnocení

Pro získání zpětné vazby od všech aktérů využíváme **rozhovory s dětmi, rozhovory s učitelkami, dotazníky pro zákonné zástupce i pedagogické sebehodnocení**. Rozhovory s dětmi vedeme citlivě a přirozeně, zpravidla v situacích, kdy děti snadno vyjadřují své pocity, například po společné hře, po pobytu venku nebo po projektové činnosti. Zjišťujeme, co je ve školce těší, kdy se cítí dobře, co jim pomáhá při navazování vztahů a co jim usnadňuje orientaci v denním režimu. Tím ověřujeme, zda je škola skutečně místem, kde se děti cítí bezpečně a přijímaně.

Dotazníky pro rodiče využíváme k mapování jejich zkušenosti s otevřeností školy, komunikací, individuálním přístupem i s atmosférou při každodenním předávání dětí. Vzhledem k tomu, že rodiče jsou přirozenou součástí života školy, doplňujeme dotazníky také o neformální rozhovory při předávání dětí, při společných akcích a při konzultacích. Získané podněty pomáhají ověřovat, zda se daří naplňovat rodinný charakter školy a zda rodiče vnímají prostředí jako důvěryhodné a moderní.

Sebehodnocení pedagogů probíhá jak individuálně, tak společně v týmu. Využíváme k němu zejména kompetenční modely a strukturované reflexní otázky, které se vztahují k práci s dětmi, ke komunikaci, k podpoře vztahů, k individualizaci i k práci s projekty. Vzájemné hodnocení a sdílení zkušeností mezi učitelkami je důležité zejména ve stabilním týmu, kde se dlouhodobě udržuje jednotný a laskavý přístup k dětem i rodinám.

- **Rozhovory s dětmi** ověřují jejich pocit bezpečí, sounáležitosti a porozumění pravidlům soužití.
- **Rozhovory s pedagogy** slouží ke společné reflexi ranního kruhu, pobytu venku, projektů a komunikace s rodiči.
- **Dotazníky pro zákonné zástupce** mapují spokojenost s klimatem školy, individualizací a otevřeností vůči rodinám.
- **Sebehodnocení** podporuje profesní růst a pomáhá pojmenovat silné stránky i místa, kde je vhodné postup upravit.

Vyhodnocení, kritéria a propojení s externím hodnocením

Všechny uvedené metody používáme na základě předem stanovených **kritérií autoevaluace**, která konkretizují cíle školy v oblastech podmínek, průběhu vzdělávání a spolupráce s rodinou. Kritéria

formulujeme tak, aby byla pozorovatelná a ověřitelná v běžném životě školy, například zda ranní kruh skutečně podporuje sdílení a vztahy, zda pobyt venku probíhá pravidelně i za méně příznivého počasí, zda se děti zapojují do činností podle svého tempa a zda je komunikace s rodiči otevřená a partnerská. Při vyhodnocování vždy porovnáváme jednotlivé zdroje dat, aby závěry nevycházely jen z dojmu, ale z více podkladů.

Součástí metodického postupu je také **propojení interní autoevaluace s externím hodnocením České školní inspekce**. Při analýze výsledků využíváme zejména závěry inspekční zprávy a kritéria hodnocení Kvalitní škola, která nám pomáhají zpřesňovat pohled na kvalitu pedagogické práce i podmínek vzdělávání. Pokud například inspekční nebo interní zjištění ukáže, že je vhodné posílit některý prvek organizace dne, komunikace s rodinami nebo práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami, promítáme tuto informaci do dalšího plánování a do úprav třídní praxe.

Výsledky všech metod jsou následně sdíleny s pedagogickým týmem a podle potřeby i s dalšími aktéry školy, aby autoevaluace nebyla jen formálním záznamem, ale skutečným nástrojem pro společné zlepšování kvality předškolního vzdělávání v Mateřské škole Bylany.

6.5 Harmonogram a odpovědnosti

Harmonogram autoevaluace

Autoevaluace v Mateřské škole Bylany je nastavena jako **průběžný a systematický proces**, který vychází z každodenního života věkově smíšené třídy, ranního kruhu, pobytu venku na školní zahradě, projektových činností i z běžné komunikace s rodiči. Harmonogram je zvolen tak, aby bylo možné zachytit skutečný průběh vzdělávání v přirozených situacích, nikoli jen v jednorázových okamžicích. Základem je pravidelné pozorování dětí, práce s portfolii, vyhodnocování třídního plánování a společná reflexe celého týmu.

Oblast	Činnost	Odpovědnost	Termín	Frekvence
Průběh vzdělávání	Průběžné pozorování dětí při ranním kruhu, volné hře, řízených činnostech a pobytu venku;	Učitelky ve třídě, asistentka pedagoga, průběžná koordinace ředitelkou	Celoročně, každý den v provozu 6:30–16:30	Průběžně

	zaznamenávání podnětů do pedagogických záznamů a portfolií			
Pedagogická diagnostika	Vyhodnocování pokroků jednotlivých dětí, jejich potřeb, zájmů a způsobu učení; doplňování diagnostických záznamů a portfolií	Všechny pedagogické pracovnice	Průběžně během celého školního roku	Průběžně
Třídní plánování	Vyhodnocení integrovaných bloků, úprava třídních plánů podle aktuálních podnětů z pozorování dětí a dění ve třídě	Třídní učitelky	Na konci každého pololetí	Pololetně
Společná reflexe týmu	Pedagogická porada nad průběhem vzdělávání, nad fungováním ranního kruhu, spoluprací ve věkově smíšené třídě a nad podněty rodičů	Celý pedagogický tým, vedení školy	Průběžně dle potřeby, minimálně 1× za měsíc	Průběžně

Hospitační činnost	Hospitace zaměřené na klima třídy, partnerskou komunikaci, individualizaci a využívání pobytu venku jako plnohodnotné součásti vzdělávání	Ředitelka, případně pověřená učitelka	Říjen–listopad a únor–březen	Ročně
Spolupráce s rodinou	Dotazníkové šetření mezi rodiči, rozhovory při předávání dětí a sběr podnětů k fungování školy	Ředitelka, učitelky	Květen 2026, dále každoročně v květnu	Ročně
Vyhodnocení ŠVP	Komplexní vyhodnocení naplňování ŠVP, porovnání interních zjištění s výsledky externího hodnocení ČŠI a návrh úprav	Ředitelka ve spolupráci s pedagogickým týmem	Červen 2027 a následně vždy před ukončením platnosti dokumentu	Před koncem platnosti ŠVP
Aktualizace a opatření	Stanovení konkrétních opatření ke zkvalitnění vzdělávání a jejich zapracování	Ředitelka, celý pedagogický tým, po projednání se zřizovatelem	Po každém ročním a závěrečném vyhodnocení	Ročně a závěrečně

	do další verze ŠVP			
--	-----------------------	--	--	--

Odpovědnosti jednotlivých aktérů

Ředitelka školy odpovídá za celkovou koordinaci autoevaluace, za nastavení kritérií, za organizaci vyhodnocování i za přijetí následných opatření. V praxi to znamená, že ředitelka svolává společné porady, vyhodnocuje podněty z hospitací, dotazníků i z každodenního chodu školy a propojuje interní zjištění s poznatky z externího hodnocení. Vzhledem ke stabilnímu a dlouholetému týmu je její úloha především v tom, aby proces probíhal plynule, srozumitelně a v atmosféře důvěry.

Třídní učitelky zajišťují průběžné pozorování dětí, vedení diagnostických záznamů a vyhodnocování integrovaných bloků. Sledují, jak děti reagují na ranní kruh, jak se zapojují do společné hry, jak využívají zahradu a venkovní prostředí i jak se projevují ve vztazích s mladšími a staršími kamarády. Právě díky věkově smíšenému uspořádání jsou učitelky schopny dobře zachytit rozdílné tempo vývoje a přizpůsobovat nabídku činností aktuálním potřebám dětí.

Asistentka pedagoga se podílí na pozorování dětí, na zaznamenávání individuálních potřeb a na vyhodnocování podpůrných opatření, zejména u dětí, které potřebují citlivější doprovázení. V běžném provozu pomáhá sledovat, zda dítě zvládá zapojení do činností, orientaci v prostředí, komunikaci s ostatními a pocit bezpečí v kolektivu.

Všichni pedagogové se účastní společné reflexe, sdílejí postřehy z praxe a společně hledají úpravy, které vedou ke zkvalitnění vzdělávání. Do autoevaluace vstupují i podněty z každodenní spolupráce s rodiči, protože otevřená komunikace je pro školu přirozenou součástí života. Závěry jsou proto vždy výsledkem společného pohledu na dítě, třídu i školu jako celek.

- **ředitelka** – koordinace, vyhodnocení, návazná opatření, propojení s ČŠI;
- **učitelky** – pozorování, diagnostika, vyhodnocení třídního plánování;
- **asistentka pedagoga** – podpora individuálního sledování dětí a jejich potřeb;
- **celý tým** – společná reflexe, sdílení závěrů a návrhů na změny;
- **zákonní zástupci** – zpětná vazba prostřednictvím dotazníků a rozhovorů;
- **zřizovatel** – seznámení s výsledky a návaznými opatřeními.

Termíny, vyhodnocení a návazná opatření

Průběžné záznamy z pedagogického pozorování a portfolií se pořizují během celého školního roku a průběžně se využívají při plánování dalších činností. Pololetní vyhodnocení probíhá vždy na konci prvního a druhého pololetí, kdy třídní učitelky shrnují pokroky dětí, účinnost integrovaných bloků a potřebu případných úprav. Roční vyhodnocení zahrnuje dotazníky pro rodiče, hospitační činnost a celkové zhodnocení fungování školy včetně atmosféry, komunikace a organizace dne.

Dotazníky pro rodiče jsou připravovány **v květnu**, aby bylo možné zachytit zkušenost rodin s celým školním rokem a využít jejich podněty ještě před uzavřením ročního hodnocení. Hospitace jsou plánovány zejména v období **říjen–listopad a únor–březen**, tedy v časech, kdy lze dobře sledovat stabilitu režimu, práci v ranním kruhu, pobyt venku i způsob partnerské komunikace učitelek s dětmi. Celkové vyhodnocení ŠVP probíhá **před koncem jeho platnosti**, aby škola mohla včas zapracovat úpravy do další verze dokumentu.

1. **Průběžně** – pozorování dětí, diagnostika, portfolia, reflexe každodenních situací.
2. **Na konci pololetí** – vyhodnocení pokroků dětí a účinnosti třídního plánování.
3. **Každoročně v květnu** – dotazníky rodičům a sběr podnětů k fungování školy.
4. **Každoročně na podzim a na jaře** – hospitace zaměřené na kvalitu pedagogické práce.
5. **Před koncem platnosti ŠVP** – souhrnné vyhodnocení, porovnání s externím hodnocením a návrh úprav.

Výsledky autoevaluace jsou vždy **prokazatelně sdíleny** s pedagogickými pracovníky, zákonnými zástupci i zřizovatelem. Na jejich základě škola přijímá konkrétní opatření, která se promítají do dalšího plánování, organizace práce i úprav ŠVP. Díky tomu je autoevaluace v Mateřské škole Bylany živým nástrojem řízení, který podporuje stabilitu, otevřenost a další rozvoj školy v souladu s její rodinnou atmosférou a každodenním důrazem na vztahy, důvěru a respekt.

